

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ
ΤΟΥΡΚΙΑ**

ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική
και Επιχειρησιακή Στρατηγική

Πειραιάς, Δεκέμβριος 2013

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS**

**MASTER PROGRAM IN
ECONOMIC AND BUSINESS STRATEGY**

HELLENIC DIRECT INVESTMENTS IN TURKEY

SPYROPOULOU ANASTASIA

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economic and Business Strategy

Piraeus, Greece, December 2013

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου Δρ. Παντελή Παντελίδη, επιβλέποντα καθηγητή της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, για την καθοδήγηση του μέχρι την πλήρη ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας.

Τέλος θα ήταν παραλείψη να μην αναφερθώ στην πολύτιμη υποστήριξη της οικογενείας μου, των φίλων μου και του σύντροφου μου που συνέβαλαν στην διαμόρφωση της τελικής της μορφής

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Περίληψη

Οι επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, και κυρίως μετά το 1990 έως και σήμερα, κάνουν εμφανή την παρουσία τους στο διεθνή επιχειρηματικό κόσμο. Ένας από τους κύριους λόγους που συμβαίνει αυτό είναι η απελευθέρωση των αγορών, των υπηρεσιών και των αγαθών από όλο και περισσότερες χώρες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται μια παγκόσμια αγορά, μέσω της οποίας προκαλείται αυξημένος ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις επομένως, για να επιβιώσουν σε αυτόν τον ανταγωνιστικό χώρο, δραστηριοποιούνται σε πολλές ξένες χώρες για να εξασφαλίσουν την αύξηση του κύκλου εργασιών τους, τα κέρδη τους και κυρίως την επιβίωση τους. Ο πιο συνηθισμένος τρόπος για να επεκταθεί μια επιχείρηση σε μια ξένη χώρα αποτελούσαν κατά το παρελθόν οι εξαγωγές. Με την πάροδο των χρόνων οι επιχειρήσεις άρχισαν να προτιμούν τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις οι οποίες πραγματοποιούνται είτε μέσω εξαγορών είτε μέσω δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων στην χώρα υποδοχής.

Η Ελλάδα σήμερα κατατάσσεται ανάμεσα στις πρώτες 50 επενδύτριες χώρες. Πολυάριθμες ελληνικές επιχειρήσεις όπως τράπεζες, ναυτιλιακές εταιρείες, βιοτεχνίες, μεταποιητικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται ενεργά σε χώρες του εξωτερικού συνεισφέροντας στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας. Δημιουργώντας θυγατρικές εταιρείες και επενδύοντας στις χώρες υποδοχής εξασφαλίζουν την βιωσιμότητα τους και την αύξηση του κύκλου εργασιών τους σε μια ασταθή επενδυτική σκηνή.

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε από την φοιτήτρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς με τίτλο <<Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική>> Σπυροπούλου Αναστασία. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει και να αναλύσει τις Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην Τουρκία.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

HELLENIC DIRECT FOREIGN INVESTMENTS IN TURKEY

Abstract

Businesses during the past few years , especially after 1990 until today, make their presence evident in the international business . One of the main reasons for this is the liberalization of markets , services and goods by more and more countries. This has the effect of creating a global market , through which a constantly increased competition is caused among firms. Businesses therefore to survive in this competitive field , invest in several foreign countries to ensure the increase in turnover , profits and, the most basic from all, the survival. In the past the most common way to expand a business in a foreign country was by exports . Over the years, companies have started to prefer foreign direct investments either through acquisitions or through the creation of new facilities in the host country.

Greece is currently ranked among the top 50 investor countries . Many Greek companies such as banks , shipping companies , crafts, manufacturing companies operate in foreign countries by contributing to the country's trade balance .Investing in creating subsidiaries and host countries ensure their viability and increase their turnover in a volatile investment scene.

This paper was performed by the student in the Graduate Program of the University of Piraeus entitled << Economic and Business Strategy >> Spyropoulou Anastasia . The aim of this paper is to present and analyze the Greek Foreign direct investments to Turkey.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Περιεχόμενα

Περίληψη	vii
Abstract.....	ix
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	xiv
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	xvii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
1.1 Εισαγωγή	1
1.2 Βασικές έννοιες	2
1.2.1 Μικροοικονομικές προσεγγίσεις	2
1.2.3 Μορφές οργάνωσης των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων	5
1.2.4 Προϋποθέσεις για να πραγματοποιηθούν οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις.....	7
1.2.5 Παράγοντες που ευνοούν την πραγματοποίηση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων...	8
1.2.6 Παράγοντες που μπορούν να αποτρέψουν την πραγματοποίηση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων	12
1.2.7 Οι μορφές των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων, Πλεονεκτήματα-Μειονεκτήματα	12
1.3 Συμπέρασμα.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	16
2.1 Εισαγωγή	17
2.2 Τα γενικά χαρακτηριστικά της Τουρκίας και της οικονομίας της	17
2.3 Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη στην Τουρκία	19
2.4 Διαπιστώσεις βάσει των διαγραμμάτων και πινάκων	27
2.5 Πληθωρισμός και ΞΑΕ.....	30
2.6 Ανεργία και ΞΑΕ.....	32
2.7 Οικονομίες συγκέντρωσης και ΞΑΕ	36
2.8 Συναλλαγματική ισοτιμία και ΞΑΕ.....	36
2.9 Ξένες Άμεσες Επενδύσεις με στόχο την διασπορά των επιχειρηματικών κινδύνων.....	39
2.10 Εισροές ΞΑΕ	40
2.11 Εμπορικοί εταίροι και εθνική προέλευση ΞΑΕ.....	42
2.12 Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών.....	45
2.13 Εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	48

2.14 Οι κυριότεροι ξένοι επενδυτές	51
2.15 Συμπέρασμα.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	60
3.1 Εισαγωγή.....	60
3.2 Τα κίνητρα των ελληνικών επιχειρήσεων για την πραγματοποίηση ΞΑΕ στην Τουρκία.....	60
3.3 ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ.....	68
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ.....	70
EUROBANK EFG	76
TITAN A.E.....	77
ΧΑΛΚΟΡ	77
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΜΑΡΜΑΡΑ ΔΡΑΜΑΣ.....	77
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ.....	78
INTRALOT	78
INTRACOM.....	78
NOVABANK A.E.....	78
EURODRIP	79
ΓΕΡΟΥΜΑΤΟΣ ΑΕ.....	79
ΣΑΡΑΝΤΗΣ.....	79
ΔΕΠΑ	80
ΟΜΙΛΟΣ ΥΓΕΙΑ.....	80
SATO A.E.....	82
3.3.1 Παράγοντες που ευνοούν την είσοδο ελληνικών επενδύσεων στην Τουρκία ..	82
3.4 Συμπέρασμα.....	84
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	85
ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	87

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

2.3 Πίνακας 1: ΑΕΠ και ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε σταθερές τιμές και PPP (2005), ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών / ΑΕΠ.....	19
2.3 Πίνακας 2: Μέσος όρος ετήσιων ρυθμών ανάπτυξης (Ετος βάσης=2005).....	22
2.3 Πίνακας 3: Συνεισφορά (%) των επιμέρους κλάδων της τουρκικής οικονομίας στην ανάπτυξη του ΑΕΠ την περίοδο 1980-2010.....	22
2.5 Πίνακας 4: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%), μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%) και ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού (%).....	30
2.6 Πίνακας 5: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%), μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%) και ετήσιο ποσοστό ανεργίας (%).....	33
2.9 Πίνακας 6: Συσσωρευμένος όγκος εισροών ΑΞΕ (σε εκατομμύρια \$) και μερίδιο επί του παγκοσμίου συνόλου.....	39
2.10 Πίνακας 7: Εισροές ΑΞΕ (σε εκατομμύρια \$) και μερίδιο επί του παγκοσμίου συνόλου.....	41
2.11 Πίνακας 8: Εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών σύμφωνα με ομάδες χωρών (1996-2010).....	42
2.11 Πίνακας 9: Εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών σύμφωνα με τη χώρα (1996-2010).....	43
2.11 Πίνακας 10: Ξένες εταιρείες εν λειτουργία στην Τουρκία με βάση τη χώρα προέλευσης.....	44

2.11 Πίνακας 11: Ροές ΑΞΕ με βάση τη χώρα προέλευσης.....	44
2.11 Πίνακας 12: Ροές ΑΞΕ στο διάστημα 2002-2010 (εκατομμύρια δολάρια).....	45
2.12 Πίνακας 13: Όγκος εξαγωγών - εισαγωγών αγαθών (σε εκατομμύρια \$), ποσοστό ως προς το ΑΕΠ και λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών.....	46
2.13 Πίνακας 14: Όγκος εξαγωγών - εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (σε εκατομμύρια \$), ποσοστό ως προς το ΑΕΠ και λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών.....	49
2.14 Πίνακας 15: Οι 50 μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις στην Τουρκία για την περίοδο 2000-2011.....	51
3.2 Πίνακας 16. Εισροές ΞΑΕ - Συνολικές και ελληνικής προέλευσης 2010.....	62
3.2 Πίνακας 17: Εξωτερικό εμπόριο Τουρκίας-Ελλάδας.....	63
3.2 Πίνακας 18: Διεθνείς και ελληνικές εισροές ΞΑΕ στην Τουρκία.....	64
3.2 Πίνακας 19: Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στην Τουρκία: Περιφερειακή κατανομή των εταιρειών ανά κλάδο δραστηριότητας, 2010.....	66
3.3 Πίνακας 20: Κυριότεροι Έλληνες Επενδυτές στην Τουρκία ανά έτος εγκατάστασης.....	68

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

2.3 Διάγραμμα 1: Συνολικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές και σταθερή ισοτιμία αγοραστικής δύναμης.....	20
2.3 Διάγραμμα 2: Ρυθμός ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ.....	21
2.3 Διάγραμμα 3: Ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ.....	21
2.3 Διάγραμμα 4: Συνεισφορά στην ανάπτυξη του ΑΕΠ την περίοδο 1960-2010.....	23
2.3 Διάγραμμα 5: Ετήσια ποσοστιαία σύνθεση του τουρκικού ΑΕΠ στο χρονικό διάστημα 1980-2010.....	24
2.3 Διάγραμμα 6: Ετήσια συμβολή των σημαντικότερων κλάδων ΑΕΠ.....	25
2.3 Διάγραμμα 7: Ετήσιες εισροές ΑΞΕ.....	25
2.3 Διάγραμμα 8: Συσσωρευμένος όγκος εισροών ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ.....	26
2.3 Διάγραμμα 9: ετήσιες εισροές ΑΞΕ ως ποσοστό της συνολικής ετήσιας ακαθάριστης επένδυσης παγίου κεφαλαίου.....	26
2.5 Διάγραμμα 10: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου.....	31
2.5 Διάγραμμα 11: Ρυθμός πληθωρισμού.....	32
2.6 Διάγραμμα 12: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επι του παγκοσμίου συνόλου.....	34
2.6 Διάγραμμα 13: Ετήσιο ποσοστό ανεργίας.....	35
2.8 Διάγραμμα 14: Ισοτιμία τούρκικης λίρας προς το δολάριο.....	37
2.9 Διάγραμμα 15: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επι του παγκοσμίου συνόλου.....	40
2.10 Διάγραμμα 16: Μερίδιο εισροών ΑΞΕ επι του παγκοσμίου συνόλου.....	41
2.12 Διάγραμμα 17: Εξαγωγές αγαθών.....	47
2.12 Διάγραμμα 18: Εισαγωγές αγαθών.....	47
2.12 Διάγραμμα 19: Λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών.....	48
2.13 Διάγραμμα 20: Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών προς ΑΕΠ.....	49
2.13 Διάγραμμα 21: Λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών.....	50

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΞΕΝΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

1.1 Εισαγωγή

Κατά την διάρκεια των τελευταίων 30 ετών πολλοί ερευνητές έχουν πραγματοποιήσει πολυάριθμες μελέτες γύρω από την δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων σε ξένες αγορές εκτός της χώρας προέλευσης. Ερευνητές όπως οι Johanson και Vahlne το 1977, ο Cavusgil το 1980 και ο Andersen το 1993 έχουν διατυπώσει διάφορες απόψεις για τις επενδυτικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Οι περισσότερες μελέτες δείχνουν ότι η διαδικασία επέκτασης των επενδυτικών κινήσεων των επιχειρήσεων στις ξένες χώρες υποδοχής εξελίσσεται σταδιακά λαμβάνοντας διάφορους παράγοντες υπόψη. Οι Johanson και Vahlne υποστηρίζουν ότι τα χαρακτηριστικά της χώρας υποδοχής, ο τύπος της επένδυσης και ο χρόνος που πραγματοποιείται μια επένδυση καθορίζουν την ποιότητα της επενδυτικής δραστηριότητας στην χώρα υποδοχής.

Σε περίπτωση που οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) θεωρηθούν ως η κύρια στρατηγική επέκτασης στο εξωτερικό μπορούμε να διακρίνουμε 4 στάδια εξέλιξης :

Το πρώτο στάδιο εξέλιξης καθορίζει τον τύπο των δραστηριοτήτων της Πολυεθνικής Επιχείρησης που θα <<μεταφερθούν ή θα δημιουργηθούν>> στο εξωτερικό και προσδιορίζεται η κατάλληλη τοποθεσία που θα φιλοξενήσει τις επενδύσεις στην αλλοδαπή. Το δεύτερο στάδιο συμπεριλαμβάνει τη δημιουργία της θυγατρικής επιχείρησης στο εξωτερικό. Στο τρίτο στάδιο προσδιορίζεται η ταυτότητα της στρατηγικής της θυγατρικής και κατά συνέπεια τα χαρακτηριστικά του ρόλου της συμπεριλαμβανομένου και η σχέση που αναπτύσσει με τη μητρική επιχείρηση. Τέλος, στο τέταρτο στάδιο αποτιμάται η επίπτωση των δραστηριοτήτων των θυγατρικών στη χώρα υποδοχής, στη χώρα προέλευσης αλλά και στο σύνολο του πολυεθνικού ομίλου. Σε αυτό το στάδιο δημιουργείται και η δυναμική επαναπροσδιορισμού των τριών προηγούμενων σταδίων. Άρα, η διεθνής επέκταση των επιχειρήσεων είναι μια διαδικασία που καθορίζεται τόσο από τα στοιχεία του εσωτερικού περιβάλλοντος της

επιχείρησης όσο και από τα στοιχεία του εξωτερικού της περιβάλλοντος.(Dunning, 2002). Η παραπάνω ανάλυση θέτει σε αμφισβήτηση την άποψη ότι ο ρόλος των θυγατρικών προκαθορίζεται αποκλειστικά από τη μητρική και παραμένει στατικός. Αντίθετα, επαναπροσδιορίζει το ρόλο των θυγατρικών των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων, ως δυναμικού και συνεχώς εξελισσόμενου, όπου οι θυγατρικές καλούνται να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους και να ανακαλύψουν διαδικασίες που θα προάγουν την αποδοτικότητα όχι μόνο των δικών τους δραστηριοτήτων αλλά και του συνόλου των δραστηριοτήτων του πολυεθνικού ομίλου.(Birkinshaw and Hood, 1998, Birkinshaw, 1996, Crookel and Morrison 1990, Papanastassiou and Pearce,1999)

Οι ελληνικές πολυεθνικές καταγράφουν δυναμική παρουσία στη διεθνή επενδυτική σκηνή. Με επενδύσεις στη Βαλκανική Χερσόνησο, στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και σε άλλες χώρες όπως στις ΗΠΑ, Αίγυπτο, Βραζιλία κλπ. Έρχονται αντιμέτωπες με τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης που κρύβουν ευκαιρίες και κινδύνους. Ο ρόλος που διαδραματίζουν οι θυγατρικές τους σε αυτό το συνεχώς εναλλασσόμενο διεθνές περιβάλλον είναι καθοριστικός στην διατήρηση αλλά και ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής τους θέσης στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

1.2 Βασικές έννοιες

1.2.1 Μικροοικονομικές προσεγγίσεις

Η παραδοσιακή νεοκλασική θεωρία των κεφαλαιακών ροών υποστηρίζει ότι τα κεφάλαια κατευθύνονται από χώρες οι οποίες έχουν χαμηλό επιτόκιο σε χώρες που έχουν υψηλό επιτόκιο λόγω έλλειψης κεφαλαίου. Πρόκειται δηλαδή για επενδύσεις μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών. Η θεωρία αυτή όμως κατέρρευσε μετά το 1970 καθώς δεν μπορούσε να δικαιολογήσει τις επενδύσεις μεταξύ αναπτυγμένων χωρών, ή τις επενδύσεις χωρών που ανήκουν στην ίδια βιομηχανία. Μια πρώτη προσπάθεια για να επεξηγηθεί αυτό το φαινόμενο έγινε από τον Hymer, ο οποίος υποστήριξε ότι υπάρχουν διάφορες παράμετροι που επηρεάζουν την στρατηγική των επιχειρήσεων για διεθνείς επενδύσεις. Τέτοιες παράμετροι είναι τα κόστη συναλλαγών, ο ατελής ανταγωνισμός, και η έλλειψη πληροφόρησης. Έτσι ανέπτυξε μια θεωρία η οποία περιγράφει την περίπτωση της επιχείρησης η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της μονοπωλιακής δύναμης της επιχείρησης στην αγορά, δεν την ενδιαφέρει η προώθηση

Σελίδα | 2

καινοτομιών, η μείωση του κόστους ή η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της. Η βασική ιδέα πάνω στην οποία στηρίχθηκε ο Hymer είναι ότι οι επιχειρήσεις στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής τους οι μέσω των συγχωνεύσεων αυξάνουν το μερίδιό τους στις εγχώριες αγορές και έτσι αυξάνεται η δύναμη στην αγορά και στα κέρδη. Ταυτόχρονα όμως επειδή με αυτόν τον τρόπο μένουν λίγες δυνατές επιχειρήσεις στην αγορά δεν είναι πλέον δυνατό να αυξηθεί η συγκέντρωση στην εγχώρια αγορά, έτσι τα κέρδη επενδύονται σε ξένες αγορές λόγω του αυξημένου βαθμού μονοπωλιακής δύναμης στο εσωτερικό. Παρόλα αυτά όταν μια πολυεθνική επιχείρηση επενδύει σε ξένη χώρα έχει παραπάνω έξοδα σε σχέση με κάποιο εγχώριο επιχείρηση. Έτσι λοιπόν για να είναι μια επένδυση αποδοτική θα πρέπει να έχουν εξασφαλισμένα κάποια πλεονεκτήματα που δεν κατέχουν οι εγχώριες επιχειρήσεις (ownership-specific advantage). Πλεονεκτήματα όπως τεχνολογική ικανότητα, οργανωτικές ικανότητες, διαφοροποίηση κτλ. Για να εξηγήσει αυτές τις ατέλειες ο Hymer χρησιμοποίησε την θεωρία του Bain (1956) η οποία αναφέρεται στα εμπόδια εισόδου που θέτει μια επιχείρηση στα πλαίσια του ανταγωνισμού σε μια εγχώρια αγορά.

1.2.2 Μακροοικονομικές προσεγγίσεις

Όπως είδαμε στις μικροοικονομικές προσεγγίσεις οι διεθνείς επενδύσεις χρειάζονται κάποια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα (ownership-specific) για να πραγματοποιηθούν. Από μόνη της όμως η ύπαρξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων δεν αρκεί για να πραγματοποιηθούν διεθνείς επενδύσεις. Για να εξηγήσουμε τους λόγους για την επιλογή των διεθνών επενδύσεων που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις έναντι διαφορετικών επιλογών όπως εξαγωγές ή παροχές αδείας πρέπει να υπολογίσουμε και τους παράγοντες τοποθεσίας (location-specific factors) όπως π.χ τα χαρακτηριστικά μιας αγοράς, τα κόστη παραγωγής εμπόδια εμπορίου και άλλα.. Οι μακροοικονομικές προσεγγίσεις ασχολούνται κυρίως με αυτούς τους παράγοντες. Τα πρώτα βήματα για την ερμηνεία της σχέσης μεταξύ διεθνούς εμπορίου και ξένης παραγωγής έγιναν από τον Vernon (1966), ο οποίος στηριζόμενος σε προηγούμενες θεωρίες διεθνούς εμπορίου που ειπώθηκαν από τους Posner (1961) και Linder (1961) διατύπωσε τη θεωρία του κύκλου προϊόντος. Το βασικό επιχείρημα του Vernon ήταν ότι οι αμερικάνικες επιχειρήσεις που έχουν την ικανότητα να καινοτομούν και να παράγουν νέα προϊόντα στηρίζονται στη δομή της αμερικάνικης αγοράς, η οποία χαρακτηριζόταν από τα υψηλά εισοδήματα και την ανελαστική μορφή ζήτησης. Έχοντας αυτό το πλεονέκτημα οι

αμερικάνικες επιχειρήσεις απέκτησαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και το εκμεταλλεύθηκαν πραγματοποιώντας εξαγωγές σε ευρωπαϊκές χώρες που παρουσιάζουν την ίδια μορφή ζήτησης. Με την πάροδο των χρόνων καθώς το προϊόν ωριμάζεε άλλαξε και ο παράγοντας που προσδιόριζε το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, το οποίο δεν ήταν πια η τεχνολογική ικανότητα, αλλά η ικανότητα ελαχιστοποίησης του κόστους παραγωγής.

Επιπλέον όταν οι ανταγωνιστές μπήκαν στην αγορά και ξεκίνησαν να παράγουν και να αντιγράφουν το προϊόν η ζήτηση άρχισε να αλλάζει και να μετατρέπεται από ανελαστική σε ελαστική και οι αγορές επεκτάθηκαν. Συνεπώς η επένδυση σε παραγωγή ξένης χώρας είναι προτιμότερη. Το 1974 ο Vernon αναθεώρησε την αρχική θεωρία του για το μοντέλο του κύκλου προϊόντος και εισήγαγε και ολιγοπωλιακές απόψεις υποστηρίζοντας ότι οι λόγοι επέκτασης μιας επιχείρησης δεν περιορίζονται μόνο στην μεγιστοποίηση του κέρδους αλλά και στην μείωση του οργανωτικού ρίσκου (risk-minimizing strategies). Στο μοντέλο του Vernon άσκησε κριτική ο Kojima το 1978 ο οποίος διαχώρισε την τακτική των αμερικάνικων πολυεθνικών επιχειρήσεων από αυτή των ιαπωνικών πολυεθνικών υποστηρίζοντας ότι σε αντίθεση με τις αμερικάνικες πολυεθνικές που επενδύουν σε μια ολιγοπωλιακή δομή αγοράς λειτουργώντας μακροπρόθεσμα εις βάρος της χώρας υποδοχής και προέλευσης, οι ιαπωνικές επενδύσεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονάσματος.

Ένας άλλος αναλυτής ο Ozawa το 1985 διατύπωσε τη θεωρία ότι οι επενδύσεις γίνονται σε χώρες οι οποίες διαθέτουν τους πόρους που χρειάζονται οι επιχειρήσεις για να επεκτείνουν τις αγορές τους και δεν τους διαθέτουν ήδη οι χώρες που εδρεύουν οι επιχειρήσεις. Και ο Kojima και ο Ozawa βασίζονται σε ένα μοντέλο όπου οι εγχώριες επιχειρήσεις αναβαθμίζουν την οικονομική τους λειτουργία έχοντας ως στόχο να επικεντρωθούν σε πιο “high-value-added” δραστηριότητες σε χώρες πιο υποβαθμισμένες από αυτές.

Ο Dunning το 1982 ανέπτυξε μια πιο μακροοικονομική προσέγγιση, τον αναπτυξιακό κύκλο επένδυσης. (investment-development cycle or path). Στο πρώτο στάδιο οι φτωχότερες και λιγότερο αναπτυγμένες χώρες παρουσιάζουν μηδενικές επενδύσεις. Οι χώρες που είναι περισσότερο αναπτυγμένες προσελκύουν εσωστρεφείς επενδύσεις έχοντας όμως αρκετά περιορισμένες εξωστρεφείς επενδύσεις. Καθώς όμως οι χώρες αναπτύσσονται βελτιώνονται τα “location” πλεονεκτήματα τους οι εγχώριες επιχειρήσεις γίνονται ολοένα και πιο ανταγωνιστικές. Με αυτόν τον τρόπο συνεπάγεται η αύξηση των εξωστρεφών επενδύσεων για τις ανεπτυγμένες χώρες.

1.2.3 Μορφές οργάνωσης των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Παρακάτω θα αναλύσουμε τις μορφές των ΞΑΕ. Οι μορφές οργάνωσης των ΞΑΕ είναι:

- A) Οριζόντιες
- B) Κάθετες
- Γ) Ξένες Άμεσες Επενδύσεις με στόχο τη διασπορά των επιχειρηματικών κινδύνων

Οριζόντιες Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

Οι οριζόντιες ξένες άμεσες επενδύσεις αναφέρονται σε επενδύσεις που γίνονται σε νέες αγορές, όπου η τοπική παραγωγή θεωρείται ως περισσότερο αποτελεσματική για την διείσδυση στην αγορά σε σύγκριση με τις χώρες προέλευσης. (Λιάργκοβας, 2007 σελ. 98).

Τα οφέλη των οριζόντιων ξένων άμεσων επενδύσεων

- A) η εκμετάλλευση οικονομιών κλίμακας
- B) η μείωση του χρόνου που απαιτείται για την διανομή των προϊόντων στις χώρες
- Γ) η μείωση του κόστους μεταφορών
- Δ) η μείωση του κόστους των δασμών
- E) η δυνατότητα μεγιστοποίησης των πωλήσεων και της προώθησης των εξαγωγών από τις θυγατρικές.
- Z) η συνεργασία μέσω κοινοπραξιών με τις τοπικές επιχειρήσεις
- H) η εκμετάλλευση της καλής φήμης μιας επιχείρησης.
- Θ) η δυνατότητα να ανταποκριθούν καλύτερα στα θέλω των καταναλωτών

Τα κόστη μιας οριζόντιας ξένης επένδυσης είναι:

- A) Το κόστος δημιουργίας μια νέας παραγωγικής μονάδας σε μια ξένη χώρα υποδοχής.
- B) Το γραφειοκρατικό κόστος.
- Γ) Το κόστος που προκύπτει από τους τοπικούς κανονισμούς και τα φορολογικά συστήματα.

Οι οριζόντιες επενδύσεις επηρεάζουν άμεσα το εμπόριο καθώς στην περίπτωση των οριζόντιων ξένων επενδύσεων οι μητρικές επιχειρήσεις αντικαθιστούν τις εξαγωγές

με την τοπική παραγωγή μειώνοντας έτσι τις ροές εμπορίου.

Στην περίπτωση που το σύνολο της παραγωγικής διαδικασίας πραγματοποιείται στην αποδέκτρια χώρα οι εισαγωγές μηδενίζονται, ενώ όταν τα τελευταία στάδια της παραγωγής πραγματοποιούνται στην αποδέκτρια χώρα οι εισαγωγές των τελικών προϊόντων αντικαθίστανται από εισαγωγές συστατικών στοιχείων.

Επιπλέον οι οριζόντιες ξένες επενδύσεις έχουν επιπτώσεις στις τοπικές επιχειρήσεις στον τομέα του ανταγωνισμού. Σε πρώτο στάδιο η ξένη επιχείρηση εισάγει τα προϊόντα της, πραγματοποιώντας οριζόντιες ξένες επενδύσεις αυξάνοντας το μερίδιο αγοράς τους εις βάρος των τοπικών επιχειρήσεων. Ο αυξημένος ανταγωνισμός λειτουργεί ευνοικά για τους ντόπιους καταναλωτές αλλά μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στις τοπικές επιχειρήσεις καθώς μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των κερδών τους. Βέβαια σε περίπτωση που υπάρχει συμπληρωματικότητα μεταξύ της παραγωγής των εγχώριων ξένων επιχειρήσεων υπάρχουν και εξαιρέσεις.

Κάθετες Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

Ο σκοπός των κάθετων ξένων επενδύσεων είναι η μείωση του κόστους εισροών. Με την πραγματοποίηση κάθετων ξένων άμεσων επενδύσεων τα προϊόντα μιας θυγατρικής χρησιμοποιούνται ως εισροές στην παραγωγική διαδικασία των άλλων θυγατρικών της. Συνεπώς όταν μια επιχείρηση έχει κάθετη ανάπτυξη τα προϊόντα των θυγατρικών της και τα προϊόντα της ίδιας είναι μεταξύ τους συμπληρωματικά, με αποτέλεσμα οι ροές του εμπορίου να αυξάνονται. Αν εξετάσουμε ως κριτήριο την οικονομική σημασία της πραγματοποίησης των κάθετων ξένων άμεσων επενδύσεων

Θα δούμε ότι στηρίζεται στο γεγονός ότι η παραγωγή διακρίνεται σε στάδια τα οποία απαιτούν διαφορετικές εισροές, και από τη στιγμή που οι τιμές των εισροών αυτών ποικίλουν από χώρα σε χώρα, πιθανόν η διάσπαση και η ανακατανομή της παραγωγικής διαδικασίας σε πιο οικονομικές πηγές εισροών να αποβεί επικερδής.

Οι φθηνότερες εισροές μπορεί να αναφέρονται σε τομείς όπως αυτούς της εργασίας, της τεχνολογίας, των πρωτογενών αγαθών και ενδιάμεσων προϊόντων.

Μια πολυεθνική επιχείρηση μπορεί να πραγματοποιήσει κάθετες ξένες άμεσες επενδύσεις για τους παρακάτω λόγους:

- 1) η προσπάθεια μεγιστοποίησης των πωλήσεων και κερδών της επιχείρησης
- 2) η διασφάλιση φθηνότερων και καλύτερης ποιότητας πρώτων υλών
- 3) η προώθηση των εξαγωγών της πολυεθνικής από τις θυγατρικές της.

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις με στόχο την διασπρά των επιχειρηματικών κινδύνων

Αυτού του είδους οι επενδύσεις περιορίζουν τον επιχειρηματικό κίνδυνο καθώς με την πραγματοποίηση τους τα οικονομικά οφέλη μιας επιχείρησης δεν εξαρτώνται αποκλειστικά από τις συνθήκες που επικρατούν σε μια χώρα. Έχει παρατηρηθεί ότι όταν οι επιχειρήσεις παράγουν ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και παράλληλα αναλαμβάνουν την παραγωγική δραστηριότητα σε διάφορες χώρες επιτυγχάνουν την διαφοροποίηση του κινδύνου που αντιμετωπίζουν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις.

Επιπλέον οι ΞΑΕ χωρίζονται σύμφωνα με την κατεύθυνση της επένδυσης σε:

- 1) εκροές κεφαλαίου (Outflows)
- 2) εισροές κεφαλαίου (Inflows)

1.2.4 Προϋποθέσεις για να πραγματοποιηθούν οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

A) Ownership-specific advantage. Οι επιχειρήσεις πρέπει να χαρακτηρίζονται από

Από ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που θα τους εξασφαλίζει ένα είδος μονοπωλιακής δύναμης σε μια ξένη αγορά.

B) Internalization advantage. Οι επιχειρήσεις πρέπει να έχουν πλεονέκτημα εσωτερικοποίησης. Αυτό επιτυγχάνεται όταν τα κόστη πραγματοποίησης των συναλλαγών έντος της επιχείρησης είναι μικρότερα από τα αντίστοιχα μέσω εξαγωγών ή παροχή αδειών.

Γ) Location advantage. Οι επιχειρήσεις για να θέλουν να τοποθετήσουν την παραγωγή τους στο εξωτερικό πρέπει η χώρα υποδοχής να καλύπτει κάποιο κριτήριο όπως να υπάρχουν οικονομίες κλίμακας σε επίπεδο επιχείρησης.

Τα πλεονεκτήματα στα οποία αναφερθήκαμε μπορούν να θεωρηθούν ως προσδιοριστικοί παράγοντες των διεθνών επενδύσεων οι οποίοι ποικίλουν ανάλογα με τον τύπο της οικονομικής δραστηριότητας των πολυεθνικών επιχειρήσεων, τη βιομηχανική επιχείρηση και τη χώρα.

1.2.5 Παράγοντες που ευνοούν την πραγματοποίηση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Φυσικοί Παράγοντες

Οι φυσικοί παράγοντες αποτελούν ανέκαθεν έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που ευνοούν την πραγματοποίηση των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων. Οι χώρες υποδοχής Ξένων Άμεσων Επενδύσεων πρέπει να έχουν πλούτο Φυσικών πόρων ώστε να κριθούν κατάλληλες.

Παρ'όλα αυτά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η σημασία του παράγοντα των φυσικών πόρων υποβαθμίστηκε. Από μόνοι τους οι φυσικοί πόροι συντελούν περισσότερο στην ανάπτυξη του εμπορίου παρά των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων. Συνεπώς οι επιχειρήσεις δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην ύπαρξη υποδομών στην χώρα υποδοχής και στην ύπαρξη τεχνικών ειδικοτήτων.

Το μέγεθος της αγοράς

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις προτιμούν να επενδύουν σε χώρες που έχουν πολυάριθμο καταναλωτικό κοινό. Οι επιχειρήσεις αυτές στοχεύουν να προωθήσουν το παραγόμενο προϊόν στην αγορά όπου παράγεται. Όσο μεγαλύτερη είναι η αγορά τόσο περισσότεροι είναι και οι δυνητικοί αγοραστές των παραγόμενων προϊόντων. Συνεπώς όσο μεγαλύτερο είναι το μέγεθος της καταναλωτικής αγοράς τόσο αυξάνονται και οι πιθανότητες επιλογής της χώρας για να πραγματοποιηθούν Ξένες Άμεσες Επενδύσεις.

Ο ρυθμός ανάπτυξης της αγοράς

Οι περισσότερες πολυεθνικές επιχειρήσεις στρέφουν το ενδιαφέρον τους σε χώρες που παρουσιάζουν υψηλό ρυθμό ανάπτυξης. Ενδιαφέρονται για τις μελλοντικές ευκαιρίες που μπορούν να προκύψουν στην αγορά της χώρας υποδοχής της επένδυσης. Έτσι χώρες που παρουσιάζουν υψηλό ρυθμό ανάπτυξης αγοράς προτιμώνται από τις πολυεθνικές για να πραγματοποιήσουν ξένες άμεσες επενδύσεις.

Το επίπεδο εκβιομηχάνισης

Η βιομηχανική ανάπτυξη μιας χώρας σε συνδυασμό με την εύκολη πρόσβαση σε φθηνές πρώτες ύλες και την ύπαρξη εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού προμηνύουν μειωμένο κίνδυνο αποτυχίας της επένδυσης. Από την άλλη πλευρά το υψηλό επίπεδο βιομηχανικής ανάπτυξης δύναται να δράσει αρνητικά στη ροή των ξένων άμεσων επενδύσεων τη στιγμή που η επιχείρηση δε δημιουργεί μια καινούρια αγορά αλλά προσπαθεί να αποκτήσει μερίδιο αγοράς στις ήδη υπάρχουσες. Οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις σε εκβιομηχανοποιημένες χώρες συνήθως παράγουν αγαθά τα οποία προυποθέτουν την ύπαρξη υψηλής βιομηχανικής ανάπτυξης, της ανεπτυγμένης τεχνολογίας, ενώ αντίθετα όταν πραγματοποιούνται επενδύσεις σε βιομηχανικά ανεπτυγμένες οικονομίες δραστηριοποιούνται κυρίως στον πρωτογενή ή στον τριτογενή τομέα παραγωγής.

Η υποδομή της χώρας προορισμού των επενδύσεων

Οι χώρες που διαθέτουν οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο και χαρακτηρίζονται από ανεπτυγμένες τηλεπικοινωνίες είναι περισσότερο ελκυστικές σε σχέση με άλλες χώρες που δεν διαθέτουν υποδομές για να πραγματοποιηθούν επενδύσεις.

Η εγγύτητα μεταξύ εγχώριων και ξένων επιχειρήσεων

Οι περισσότερες πολυεθνικές επιχειρήσεις προτιμούν να πραγματοποιούν άμεσες ξένες επενδύσεις στις γειτονικές τους χώρες καθώς περιορίζεται το κόστος εγκατάστασης τη στιγμή που η επένδυση θα γίνει σε χώρα που είναι κοντά με την μητρική επιχείρηση.

Επιπλέον συχνά παρατηρείται ότι οι χώρες που γειτνιάζουν έχουν παρόμοια ήθη και έθιμα αλλά και παρόμοιες καταναλωτικές συνήθειες και πρότυπα.

Η ύπαρξη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού

Μια πολυεθνική επιχείρηση για να εκπαιδεύσει τους υπαλλήλους της ξοδεύει και σημαντικό χρηματικό ποσό και πολύτιμο χρόνο. Για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις επιλέγουν χώρες που έχουν εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, έμπειρο και έτοιμο να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της επιχείρησης που πραγματοποιεί την ξένη επένδυση. Συνεπώς οι χώρες που διαθέτουν τέτοιου είδους προσωπικό προτιμώνται για να φιλοξενήσουν την επένδυση μιας πολυεθνικής επιχείρησης. Σε οικονομίες που παρατηρείται αφθονία έμπειρου και εξειδικευμένου εργατικού προσωπικού πραγματοποιούνται ξένες άμεσες επενδύσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται από παραγωγικούς τομείς που απαιτούν εξειδικευμένη εργασία.

Το κόστος εργασίας

Πέρα από την ύπαρξη του εξειδικευμένου εργατικού προσωπικού, το κόστος της εργασίας παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην επιλογή της χώρας που θα πραγματοποιηθεί η άμεση ξένη επένδυση. Όσο πιο φθηνό εργατικό δυναμικό υπάρχει στη χώρα τόσο αυξάνει τις πιθανότητες της να επιλεγεί για την πραγματοποίηση της ξένης επένδυσης. Το υψηλό εργατικό κόστος αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για τις επιχειρήσεις ώστε να πραγματοποιήσουν κάποια επένδυση.

Το επίπεδο ανεργίας

Το επίπεδο ανεργίας της χώρας υποδοχής της επένδυσης σχετίζεται με το κόστος εργατικού δυναμικού και τη διαθεσιμότητα του. Οι χώρες που έχουν υψηλό ποσοστό ανεργίας αποτελούν πόλο έλξης για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν άμεση ξένη επένδυση. Υπάρχει ανεκμετάλλευτο εργατικό προσωπικό που μπορεί να απασχοληθεί με χαμηλούς μισθούς.

Το επίπεδο συνδικαλισμού

Το αυξημένο επίπεδο συνδικαλισμού αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για μια επιχείρηση που θέλει να πραγματοποιήσει άμεση ξένη επένδυση. Ο ανεπτυγμένος συνδικαλισμός στοχεύει στους υψηλότερους μισθούς και στην αύξηση των εργατικών δικαιωμάτων.

Η κυβερνητική πολιτική

Οι κυβερνήσεις, με ανάλογα με τη στρατηγική που ακολουθούν μπορούν να επηρεάσουν είτε θετικά είτε αρνητικά τις συνθήκες της αγοράς. Με αυτόν τον τρόπο παρεμβαίνουν στα συγκριτικά πλεονεκτήματα των χωρών τους και επιδρούν στη διάθεση των πολυεθνικών επιχειρήσεων να εγκατασταθούν σε αυτές.

Η δυνατότητα της κυβέρνησης να παρέμβει στη διαδικασία εγκατάστασης των επενδύσεων στη χώρα της είναι συνάρτηση:

ί) της αλληλεπίδρασης των αποκλειστικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των πολυεθνικών επιχειρήσεων και των πλεονεκτημάτων εγκατάστασης της χώρας υποδοχής.

ίι) του τρόπου με τον οποίο οι κυβερνήσεις αντιλαμβάνονται και αξιολογούν την επιρροή της διενέργειας ξένων άμεσων επενδύσεων στην οικονομική πολιτική που αυτές ακολουθούν.

ίιι) της πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση για την επίτευξη των οικονομικών της στόχων.

ίiv) της διαπραγματευτικής δύναμης της κυβέρνησης ως προς τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.

v) Του τρόπου με τον οποίο οι πολυεθνικές επιχειρήσεις αντιλαμβάνονται και αξιολογούν τις ενέργειες της κυβέρνησης ως προς αυτές, με σύνηθες αποτέλεσμα την αναπροσαρμογή των επιχειρηματικών στρατηγικών τους.

1.2.6 Παράγοντες που μπορούν να αποτρέψουν την πραγματοποίηση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

A) Η πολιτική αστάθεια μιας χώρας

Οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μια ξένη επένδυση επιλέγουν χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται από πολιτική σταθερότητα. Ένα ασταθές πολιτικό περιβάλλον αποτελεί σοβαρό αποτρεπτικό παράγοντα για μια επιχείρηση καθώς επιδιώκουν την ελαχιστοποίηση του κινδύνου αποτυχίας της επένδυσής τους.

B) Ο βαθμός προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων

Ένας παράγοντας που αξιολογούν οι επιχειρήσεις όταν εξετάζουν κατά πόσο μια χώρα είναι ο βαθμός προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων. Όσο πιο ξεκάθαρα και σαφή είναι η κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων τόσο πιο πιθανό είναι για την επιχείρηση να επιλέξει την χώρα αυτή.

Γ) Η συναλλαγματική αστάθεια

Η αστάθεια του νομίσματος της χώρας δημιουργεί μεγάλα προβλήματα στις εισερχόμενες επενδύσεις και ιδιαίτερα όταν οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν την επένδυση παράγει στην χώρα υποδοχής και αγοράζει τις πρώτες ύλες από προμηθευτές του εξωτερικού.

1.2.7 Οι μορφές των Ξένων Άμεσων Επενδύσεων, Πλεονεκτήματα-Μειονεκτήματα

Οι μορφές που μπορούν να πραγματοποιηθούν οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις είναι οι ακόλουθες:

A) Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας

Η μητρική εταιρεία δημιουργεί νέα επιχειρησιακή μονάδα σε μια ξένη χώρα υποδοχής και αποτελεί το n μοναδικό μέτοχο. Η θυγατρική που θα δημιουργηθεί μπορεί να είναι μια εξ ολοκλήρου νέα επιχείρηση (Greenfield strategy), ή μια τοπική επιχείρηση η οποία εξαγοράστηκε από την μητρική εταιρεία που πραγματοποιεί την επένδυση.

B) Κοινοπραξία (Joint Venture)

Με τον όρο κοινοπραξία αναφερόμαστε στη συνεργασία μιας ή περισσότερων ξένων επιχειρήσεων με μια ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις με σκοπό την δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή για την εξαγορά μιας τοπικής επιχείρησης. Οι εταίροι προσφέρουν στις νέες επιχειρήσεις ανθρώπινο κεφάλαιο, τεχνολογία, τεχνογνωσία, και τις περισσότερες φορές συμμετέχουν στη παραγωγική διαδικασία.

Γ) Μερική εξαγορά

Στην μερική εξαγορά η επιχείρηση που πραγματοποιεί την επένδυση αποκτά μέρος μετοχών μιας τοπικής επιχείρησης. Η μερική εξαγορά μπορεί να έχει αμοιβαίο χαρακτήρα, να αφορά δηλαδή την ανταλλαγή πακέτων μετοχών μεταξύ των επιχειρήσεων. Οι μορφές που μπορεί να πάρει αυτή η συνεργασία είναι ανταλλαγή τεχνογνωσίας και τεχνολογίας, έρευνα για την προώθηση και την παραγωγή νέων προϊόντων κ.α. (Χατζηδημητρίου Γ.1997)

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των μορφών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Περίπτωση Α: Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

A) Η μητρική εταιρεία έχει στα χέρια της τον διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής με αποτέλεσμα να μπορεί να διαμορφώνει την στρατηγική που θα εφαρμόσει σε παγκόσμιο επίπεδο.

B) Η μητρική επιχείρηση κρατάει το σύνολο των κερδών που αποκτά η θυγατρική.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

A) Η μητρική επιχείρηση επωμίζεται με όλο το κόστος της επένδυσης και με όλους τους κινδύνους που μπορεί να έχει.

B) Η θυγατρική επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως ξένη, γεγονός που προδιαθέτει αρνητικά την κοινή γνώμη

Γ) Η έλλειψη γνώσης και εξοικείωσης με τις καταναλωτικές συνήθειες της χώρας που θα φιλοξενηθεί η επένδυση.

Περίπτωση Β: Κοινοπραξία

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

A) Η επιχείρηση αποκτά έναν εταίρο ο οποίος γνωρίζει την καταναλωτική αγορά και τις προτιμήσεις της, έχει γνωριμίες στο επιχειρηματικό περιβάλλον και γνωρίζει τα χαρακτηριστικά της χώρας. Έτσι η επιχείρηση μοιράζεται το επιχειρηματικό κόστος και τους κινδύνους της επένδυσης.

B) Επιτυγχάνεται μεγαλύτερη κοινή αγορά με αποτέλεσμα την μείωση της μονάδας κόστους.

Γ) Μειώνεται ο ανταγωνισμός στην τοπική αγορά.

Δ) Στις περισσότερες χώρες παρέχονται σημαντικά οικονομικά κίνητρα για την δημιουργία κοινοπραξιών.

Ε) Μειώνεται ο κίνδυνος <<εθνικοποίησης>>

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

A) Η επιχείρηση δεν μπορεί να ελέγξει τη διοίκηση της νέας θυγατρικής και έτσι δεν μπορεί να την εντάξει στο στρατηγικό της σχέδιο.

B) Η διχογνωμία ανάμεσα στους εταίρους της νέας θυγατρικής μπορεί να επιφέρει την διάλυση της.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Γ: Μερική εξαγορά

Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της μορφής ταυτίζονται με αυτά που προαναφέρθηκαν στις άλλες μορφές.

1.3 Συμπέρασμα

Στο πρώτο κεφάλαιο αποφασηθήσαμε την έννοια του όρου ‘Ξένη Άμεση Επένδυση’, είδαμε τις μορφές με τις οποίες πραγματοποιείται, τους παράγοντες που μπορεί να ενθαρρύνουν ή να αποθαρρύνουν την πραγματοποίηση μια άμεσης ξένης επένδυσης στη χώρα υποδοχής, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε μορφής Ξένης Άμεσης Επένδυσης. Παραθέτοντας αυτά τα θεωρητικά κομμάτια θέσαμε τη βάση ώστε να προχωρήσουμε στα επόμενα κεφάλαια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΤΟΥΡΚΙΑ, ΧΩΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

2.1 Εισαγωγή

Η Τουρκία από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα έχει αρχίσει να δέχεται πολυάριθμες επενδύσεις από πολλές χώρες. Οι κύριες επενδύτριες χώρες είναι εκείνες της Ε.Ε, οι οποίες ανά περιόδους έχουν κάνει πολλές και αξιόλογες επενδύσεις στην γείτονα χώρα. Σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε την Τουρκία ως χώρα υποδοχής επενδύσεων, θα δούμε βασικά μακροοικονομικά μεγέθη της τούρκικης οικονομίας καθώς και τις ξένες άμεσες επενδύσεις που έχει δεχθεί ανά περιόδους.

2.2 Τα γενικά χαρακτηριστικά της Τουρκίας και της οικονομίας της

Η Τουρκία είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα που βρίσκεται στην Ασία. Συνορεύει με 8 χώρες. Βορειοδυτικά με την Βουλγαρία, δυτικά με την Ελλάδα, βορειοανατολικά με τη Γεωργία, ανατολικά με την Αρμενία, το Ιράν και το Αζερμπαϊτζάν, και νοτιοανατολικά με το Ιράκ και τη Συρία. Η Τουρκία έχει σχήμα ορθογώνιου παραλληλόγραμμου του οποίου το εσωτερικό μέρος είναι ένα οροπέδιο με μέσο ύψος 1000 μέτρων. Περιβάλλεται από συνεχείς οροσειρές, που αφήνουν μόνο μερικά ανοίγματα προς τη θάλασσα. Στα βόρεια εκτείνονται παράλληλα με την παραλία οι Ποντιακές Άλπεις ή οροσειρά του Πόντου, που αρχίζει από τα σύνορα της Ρωσίας και καταλήγει στα στενά του Βοσπόρου. Δυτικά τα βουνά είναι απόκρημνα και σχηματίζουν απότομες ακτές και ακρωτήρια. Στα νότια του οροπεδίου εκτείνεται η οροσειρά του Ταύρου, που συνεχίζεται ανατολικά με την οροσειρά του Αντίταυρου. Στον Ταύρο υπάρχει μια χαράδρα, που αποτελεί άνοιγμα προς τα ανατολικά της Τουρκίας. Ανατολικά το οροπέδιο κλείνεται από το Χακαρί Νταγλαρί (3.630 μ.), Μεγκενί Νταγλαρί (3.610 μ.) και από το βιβλικό και πάντα χιονισμένο όρος Αραράτ (5.156 μ.), που είναι και το υψηλότερο βουνό της Μικράς Ασίας. Στα παράλια του Αιγαίου Πελάγους ζει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Τουρκίας και βρίσκονται οι μεγαλύτερες πόλεις.

Η Τουρκία κατέχει το 15^ο μεγαλύτερο ΑΕΠ παγκοσμίως στην ισοτιμία αγοραστικής δύναμης και το 17^ο μεγαλύτερο ονομαστικό ΑΕΠ. Κατά τα έτη 1923-198 η κυβέρνηση της Τουρκίας είχε θέσει αυστηρά κριτήρια που περιόριζαν το εξωτερικό εμπόριο, τη

ροή ξένων νομισμάτων και τις ξένες άμεσες επενδύσεις. Από το 1983 τέθηκαν σε εφαρμογή κάποιες μεταρρυθμίσεις με σκοπό την καλύτερευση της οικονομίας.

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές έφεραν ταχεία ανάπτυξη την οποία όμως έπληξε η χρηματοπιστωτική κρίση το 1994, το 1999 και το 2001 γεγονός που οδήγησε σε έντονη ύφεση. Το αποτέλεσμα της ύφεσης ήταν ένα μέσο όρο της τάξεως του 4% του ΑΕΠ ετησίως μεταξύ 1981 και 2003. Επιπλέον η μη λήψη πρόσθετων φορολογικών μεταρρυθμίσεων και το αυξανόμενο έλλειμμα στον δημόσιο τομέα, οδήγησε σε υψηλό πληθωρισμό και στην αύξηση της μακροοικονομικής αστάθειας.

Κατά την περίοδο του 2002-2007 η αύξηση του ΑΕΠ που υπολογίστηκε στο 7,4% έκανε την Τουρκία μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες για την περίοδο αυτή. Το 2008 η αύξηση του ΑΕΠ μειώθηκε στο 4,5% και το επόμενο έτος που ξεσπά η παγκόσμια οικονομική κρίση η τούρκικη οικονομία επηρεάζεται και αυτή και υπόκειται σε ύφεση.

Η τούρκικη οικονομία βασίζεται στη βιομηχανία μεγάλων πόλεων και συγκεντρώνεται κυρίως στις δυτικές επαρχίες χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι ο τομέας της γεωργίας μένει πίσω. Το 2007 ο γεωργικός κλάδος αντιπροσώπευε το 9% του ΑΕΠ, ο βιομηχανικός κλάδος το 31% και ο κλάδος των υπηρεσιών το 59%. Παρά το μικρό ποσοστό που έχει ο γεωργικός τομέας απασχολεί το 27% του εργατικού δυναμικού της Τουρκίας.

Ο τομέας του τουρισμού αποτελεί ένα από τα κύρια έσοδα για την οικονομία της Τουρκίας και γνωρίζει ραγδαία ανάπτυξη τα τελευταία είκοσι χρόνια. Μόνο το 2008 η Τουρκία είχε έσοδα 22 δισεκατομμύρια δολάρια από τον τουρισμό. Άλλοι τομείς απ τους οποίους έχει έσοδα η Τουρκία είναι οι τράπεζες, οι οικιακές συσκευές, η διύλιση πετρελαίου, τα τρόφιμα, τα ορυχεία σιδήρου και χάλυβα , βιομηχανία μηχανών και αυτοκινήτων. Το 2008 στην Τουρκία παρασκευάστηκαν 1.147.110 αυτοκίνητα, γεγονός που την έφερε στην 6^η θέση παραγωγών στην Ευρώπη.

2.3 Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη στην Τουρκία

ΑΕΠ, ΑΞΕ, ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών

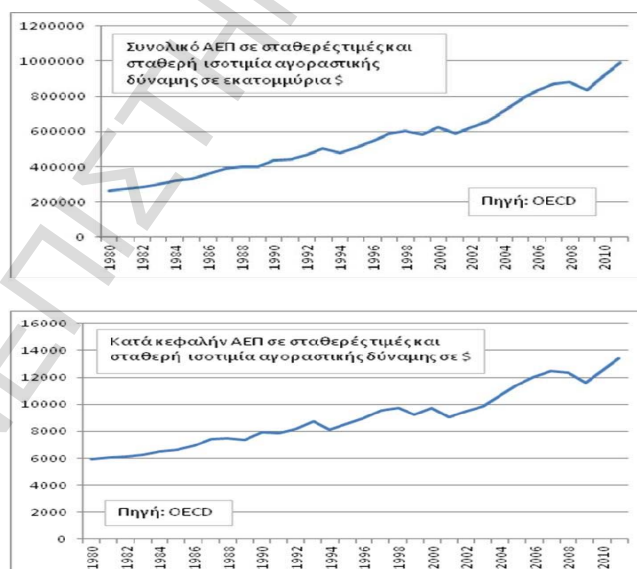
Στον πίνακα 1 και στα γραφήματα που ακολουθούν θα δούμε το συνολικό και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τα οποία εκφράζονται σε σταθερές τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες αμερικάνικου δολαρίου, εκφρασμένα σε ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (PPP), ο ρυθμός ανάπτυξης του συνολικού και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, καθώς και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Τουρκία για τη χρονική περίοδο 1980-2010. Το έτος βάσης είναι το 2005.

Πίνακας 1: ΑΕΠ και ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε σταθερές τιμές και PPP (2005), ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών / ΑΕΠ

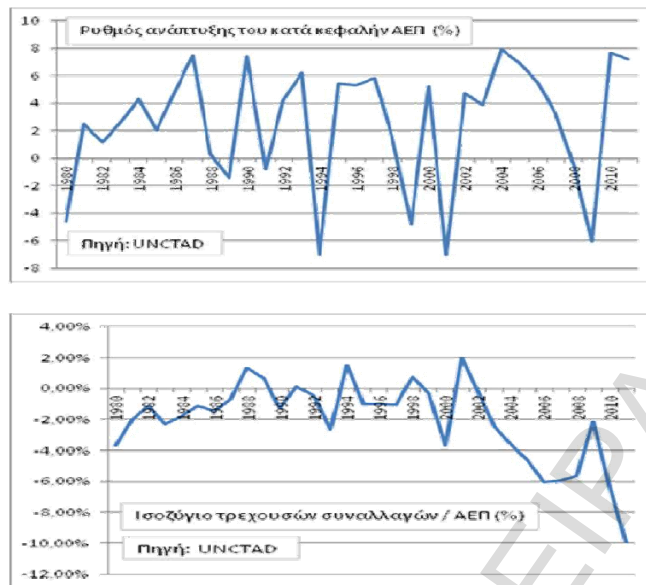
	ΑΕΠ (εκατομ. \$)*	Ρυθμός ΑΕΠ	κ.κ. ΑΕΠ (\$)*	Ρυθμός κ.κ. ΑΕΠ	Ι.Τ.Σ./ΑΕΠ (%)
1980	262515	-2,45%	5907	-4,60%	-3,69%
1981	275260	4,86%	6044	2,47%	-2,03%
1982	285067	3,56%	6105	1,17%	-1,10%
1983	299233	4,97%	6251	2,55%	-2,32%
1984	319316	6,71%	6507	4,34%	-1,78%
1985	332861	4,24%	6616	2,05%	-1,12%
1986	356212	7,01%	6919	4,90%	-1,44%
1987	389996	9,48%	7446	7,45%	-0,69%
1988	398265	2,12%	7476	0,30%	1,31%
1989	399267	0,25%	7367	-1,49%	0,65%
1990	436221	9,26%	7914	7,38%	-1,30%
1991	440263	0,93%	7854	-0,79%	0,12%
1992	466609	5,98%	8188	4,20%	-0,46%
1993	504134	8,04%	8705	6,24%	-2,65%
1994	476630	-5,46%	8100	-7,01%	1,50%
1995	510906	7,19%	8549	5,46%	-1,03%
1996	546696	7,01%	9010	5,29%	-1,00%
1997	587856	7,53%	9545	5,83%	-1,03%

1998	606032	3,09%	9702	1,49%	0,74%
1999	585637	-3,37%	9242	-4,83%	-0,37%
2000	625310	6,77%	9732	5,21%	-3,72%
2001	589683	-5,70%	9053	-7,04%	1,92%
2002	626031	6,16%	9484	4,70%	-0,27%
2003	658993	5,27%	9854	3,85%	-2,48%
2004	720693	9,36%	10641	7,90%	-3,68%
2005	781243	8,40%	11394	6,96%	-4,62%
2006	835098	6,89%	12033	5,47%	-6,07%
2007	874085	4,67%	12448	3,28%	-5,94%
2008	879844	0,66%	12375	-0,66%	-5,69%
2009	837384	-4,83%	11622	-6,05%	-2,18%
2010	914063	9,01%	12520	7,65%	-6,35%
Πηγή: UNCTAD (*OECD)					

Διάγραμμα 1: Συνολικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές και σταθερή ισοτιμία αγοραστικής δύναμης

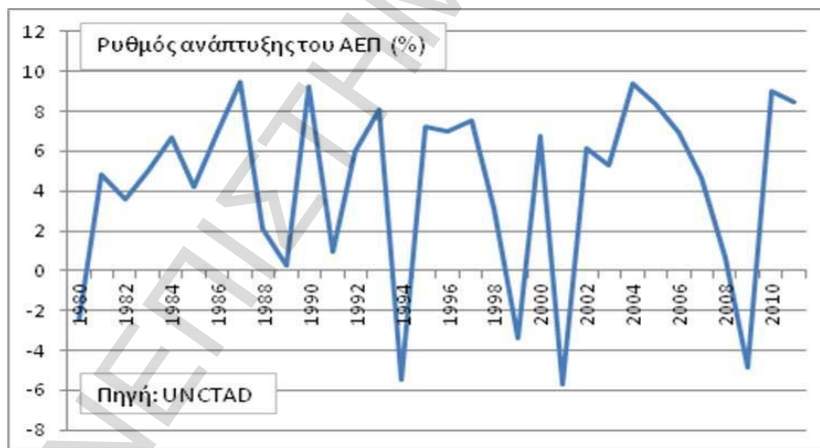

Διάγραμμα 2: Ρυθμός ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ

Στο παραπάνω διάγραμμα διακρίνονται οι μειώσεις στο κατά κεφαλήν εισόδημα των χρόνων των κρίσεων του 1994, 1999-2001 και του έτους 2008.

Διάγραμμα 3: Ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ

Στον πίνακα 2 δίνεται ο μέσος όρος των ετήσιων ρυθμών ανάπτυξης του συνολικού και του κατά κεφαλήν τουρκικού ΑΕΠ, ανά πενταετία από το 1980 έως το 2010. Από τη διαφορά ανάμεσα στο ρυθμό ανάπτυξης του συνολικού και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, γίνεται φανερό πως ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ είναι μικρότερος από το ρυθμό αύξησης του πληθυσμού.

Πίνακας 2: Μέσος όρος ετήσιων ρυθμών ανάπτυξης (Έτος βάσης=2005)						
Έτη	1980-1984	1985-1989	1990-1994	1995-1999	2000-2004	2005-2010
Συνολικό ΑΕΠ (%)	3,53	4,62	3,75	4,29	4,37	4,13
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (%)	1,19	2,64	2,00	2,65	2,92	2,77

Πηγή: UNCTAD

Στον πίνακα 3 παρουσιάζεται η συνεισφορά (%) των επιμέρους γενικών κλάδων της τουρκικής οικονομίας (γεωργία, βιομηχανία, υπηρεσίες) στην ανάπτυξη του τουρκικού ΑΕΠ την περίοδο 1980-2010.

Πίνακας 3: Συνεισφορά (%) των επιμέρους κλάδων της τουρκικής οικονομίας στην ανάπτυξη του ΑΕΠ την περίοδο 1980-2010

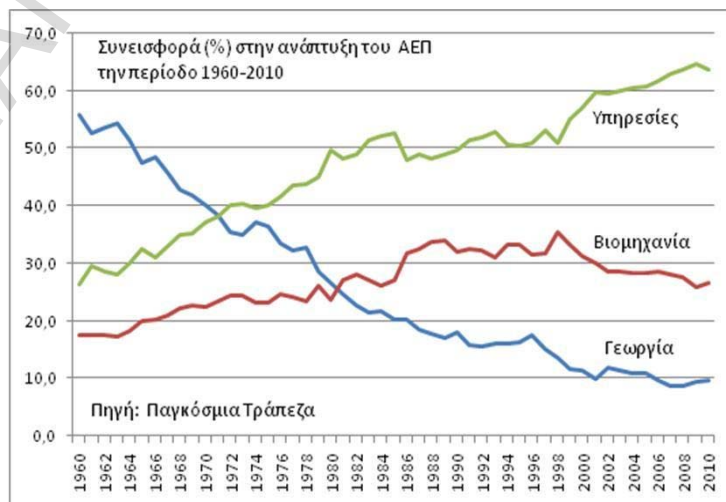
Έτος	Γεωργία	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
1980	26,5	23,8	49,7
1981	24,5	27,1	48,4
1982	22,7	28,2	49,1
1983	21,4	27,2	51,4
1984	21,7	26,2	52,1
1985	20,3	27,1	52,6
1986	20,1	31,9	48,0
1987	18,5	32,5	49,0
1988	17,8	33,9	48,2
1989	17,1	34,0	48,9
1990	18,1	32,2	49,8
1991	15,8	32,7	51,5
1992	15,6	32,4	52,1
1993	16,1	31,1	52,8
1994	16,0	33,2	50,7

1995	16,3	33,2	50,5
1996	17,4	31,6	51,0
1997	15,0	31,9	53,2
1998	13,6	35,5	50,9
1999	11,5	33,3	55,1
2000	11,3	31,5	57,2
2001	9,9	30,2	59,8
2002	11,7	28,7	59,6
2003	11,4	28,6	60,0
2004	10,9	28,5	60,6
2005	10,8	28,5	60,7
2006	9,5	28,7	61,8
2007	8,7	28,3	63,1
2008	8,6	27,7	63,7
2009	9,3	25,9	64,7
2010	9,6	26,7	63,8

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα

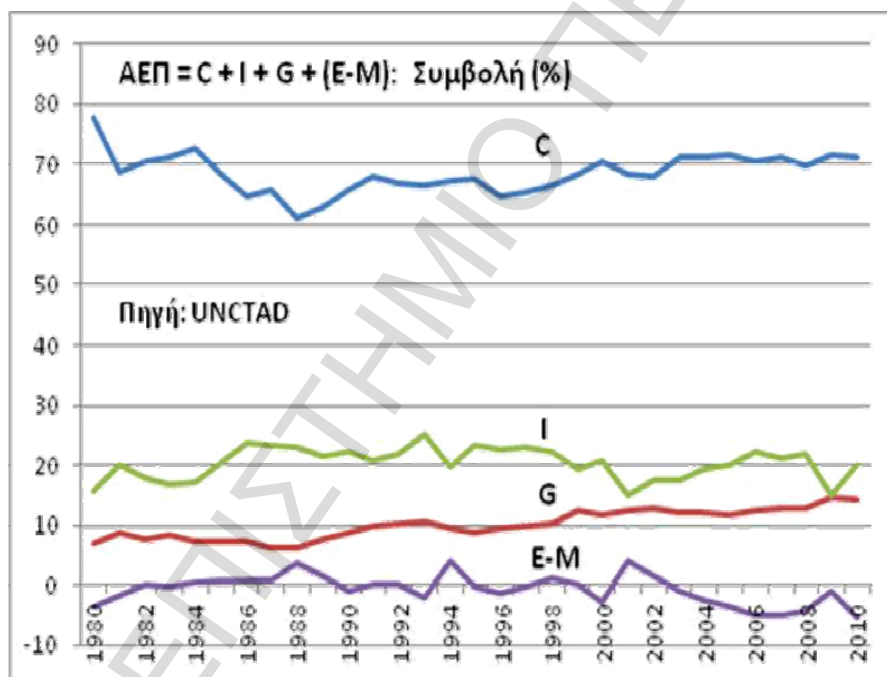
Στη συνέχεια παρουσιάζεται για λόγους ιστορικούς, αλλά και για την καλύτερη κατανόηση της δομικής μεταστροφής που συντελέστηκε τις προηγούμενες δεκαετίες στην τουρκική οικονομία, η συνεισφορά (%) των επιμέρους γενικών κλάδων της τουρκικής οικονομίας στην ανάπτυξη του ΑΕΠ κατά την περίοδο 1960-2010.

Διάγραμμα 4: Συνεισφορά στην ανάπτυξη του ΑΕΠ την περίοδο 1960-2010

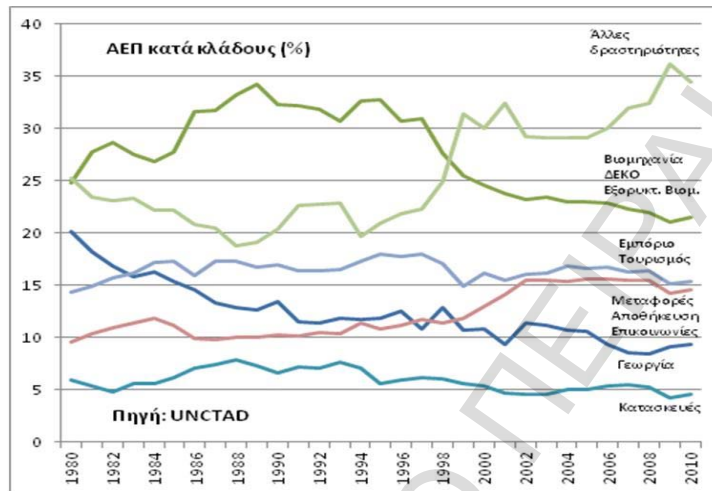
Στο ακόλουθο διάγραμμα απεικονίζεται η ετήσια ποσοστιαία σύνθεση του τουρκικού ΑΕΠ στο χρονικό διάστημα 1980-2010 σύμφωνα με το βασικό ορισμό του, όπου περιλαμβάνονται: η συνολική κατανάλωση (C), η συνολική ιδιωτική επένδυση (I), οι συνολικές δαπάνες του δημοσίου για αγορά αγαθών και υπηρεσιών ή για επένδυση (G) και οι εξαγωγές μείον τις εισαγωγές (E-M).

Διάγραμμα 5: Ετήσια ποσοστιαία σύνθεση του τουρκικού ΑΕΠ στο χρονικό διάστημα 1980-2010

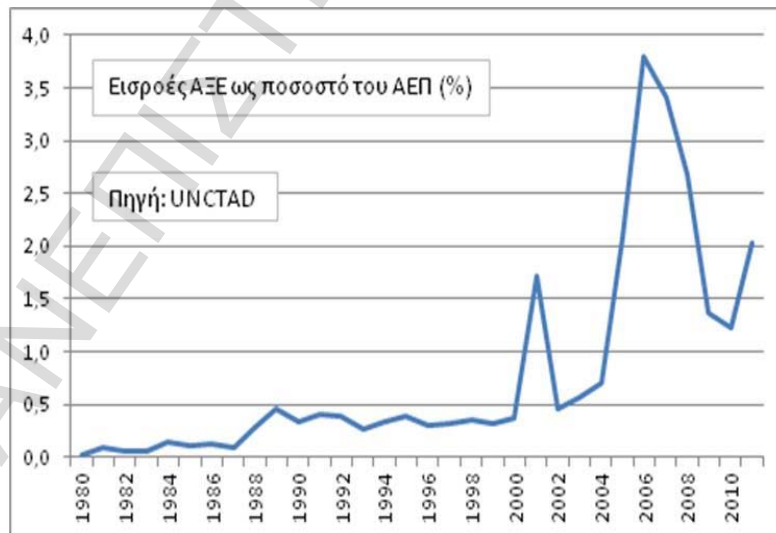
Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζεται η ποσοστιαία ετήσια συμβολή (%) των σημαντικότερων επί μέρους κλάδων στο ΑΕΠ της τουρκικής οικονομίας.

Διάγραμμα 6: Ετήσια συμβολή των σημαντικότερων κλάδων ΑΕΠ

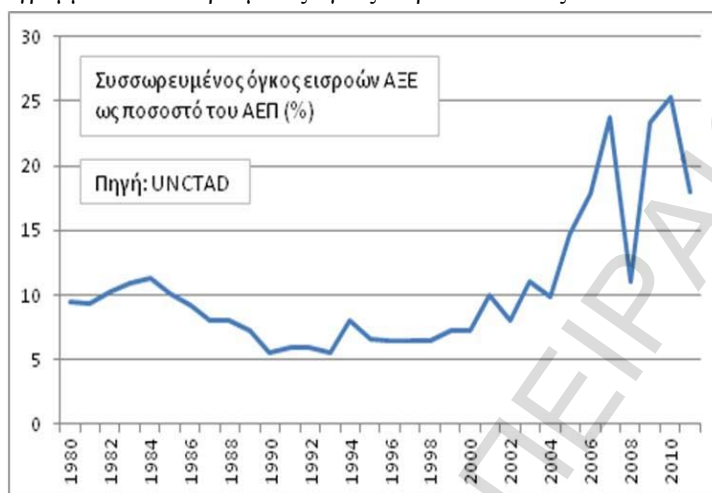
Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζεται η ποσοστιαία ετήσια συμβολή (%) των εισροών ΑΞΕ στο ΑΕΠ της τουρκικής οικονομίας.

Διάγραμμα 7: Ετήσιες εισροές ΑΞΕ

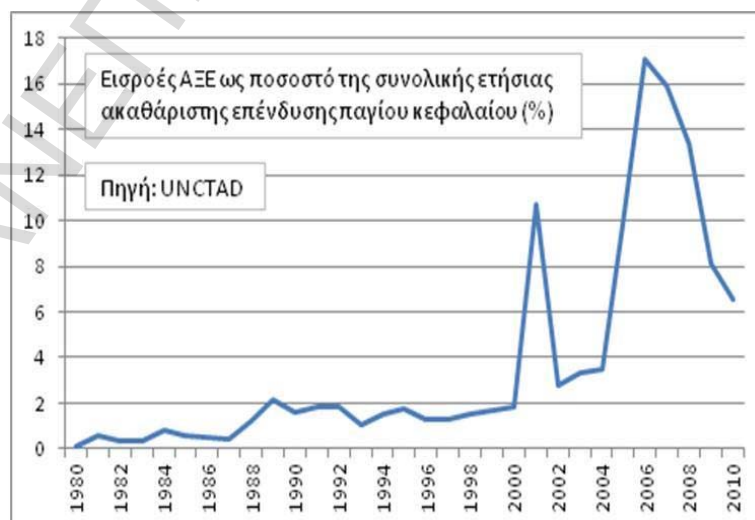
Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζεται ο συσσωρευμένος όγκος εισροών ΑΞΕ στην τουρκική οικονομία ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ.

Διάγραμμα 8: Συσσωρευμένος όγκος εισροών ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ

Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζονται οι ετήσιες εισροές ΑΞΕ ως ποσοστό της συνολικής ετήσιας ακαθάριστης επένδυσης παγίου κεφαλαίου στην τουρκική οικονομία.

Διάγραμμα 9: ετήσιες εισροές ΑΞΕ ως ποσοστό της συνολικής ετήσιας ακαθάριστης επένδυσης παγίου κεφαλαίου

2.4 Διαπιστώσεις βάσει των διαγραμμάτων και πινάκων

Μερικές διαπιστώσεις με βάση τα παραπάνω είναι οι εξής: Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σταθερές τιμές και ισοτιμία αγοραστικής δύναμης, με εξαίρεση τις χρονιές των κύριων εγχώριων και διεθνών κρίσεων, καταγράφει ανοδική τάση για όλο το χρονικό διάστημα 1980-2010. Ο ρυθμός ανάπτυξης του συνολικού και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, πάλι με εξαίρεση τις χρονιές των κύριων εγχώριων και διεθνών κρίσεων, είναι κατά βάση θετικός, ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης του συνολικού ΑΕΠ κατά μέσον όρο δεν είναι μικρότερος του 3,5%.

Παρατηρώντας την συνεισφορά των κλάδων της τούρκικης οικονομίας κατά την περίοδο 1980-2010 βλέπουμε πως ο τομέας που βοήθησε στην ανάπτυξη του τούρκικου ΑΕΠ ήταν αυτός των υπηρεσιών, ενώ αντίθετα ο τομέας της γεωργίας διαδραματίζει έναν ολοένα μικρότερο ρόλο στην ανάπτυξη του τούρκικου ΑΕΠ. Συγκεκριμένα ο τομέας της γεωργίας συμβάλλει στην ανάπτυξη του ΑΕΠ με ένα ποσοστό της τάξεως του 26,5% το 1980 ενώ το 2010 φτάνει μόλις στο 9,6%. Αντίθετη πορεία ακολουθεί ο κλάδος των υπηρεσιών ο οποίος το 1980 συμβάλλει στην ανάπτυξη του ΑΕΠ με ένα ποσοστό της τάξεως του 49,7%, αγγίζοντας το 2010 το 63,8%. Η βιομηχανία το 1980 συμβάλλει με ποσοστό 23,8%, με 35,5% το 1998 και με 26,7% το 2010.

Από την ποσοστιαία σύνθεση του ΑΕΠ προκύπτει ότι το μεγαλύτερο τμήμα το αποτελεί η ιδιωτική κατανάλωση και όχι η ιδιωτική επένδυση, καθώς η ιδιωτική κατανάλωση φτάνει το 70% ενώ η ιδιωτική επένδυση φτάνει το ποσοστό του 20% και οι κρατικές δαπάνες το 10%. Τέλος οι εξαγωγές μείον τις εισαγωγές έχουν κατά μέσο όρο στο σύνολο της περιόδου 1980-2010 μηδενική έως και αρνητική συνεισφορά στη διαμόρφωση του ΑΕΠ.

Με βάση την ποσοστιαία ετήσια συμβολή των σημαντικότερων κλάδων διαπιστώνουμε για την περίοδο 1980-2010, ότι η βιομηχανία, οι λειτουργίες των ΔΕΚΟ και η εξορυκτική βιομηχανία παίζουν ένα σημαντικό ρόλο, με ποσοστά μεταξύ 34% και 21%. Επιπλέον Το εμπόριο και ο τουρισμός συμβάλουν επίσης κατά ένα σημαντικό μέρος στο ΑΕΠ, με ένα σχετικά σταθερό ποσοστό ίσο περίπου με 16%. Το 2010 οι μεταφορές, η αποθήκευση και οι επικοινωνίες κινούνται ανοδικά στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο, ξεκινώντας από ποσοστό 9,6% το 1980 φτάνουν το 15%. Αντιθέτως η γεωργία ακολουθεί αρνητική πορεία πέφτοντας στο 9,4% το 2010. Σταθερό σχετικά ρόλο φαίνεται να έχει ο κλάδος των κατασκευών με ποσοστό κατά μέσο όρο 5,8%. Όλες οι υπόλοιπες δραστηριότητες της οικονομίας κινούνται ανοδικά για το σύνολο της περιόδου, από ποσοστό 25% το 1980 σε ποσοστό περίπου 35% το 2010.

Για τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και τον ρόλο τους στην τουρκική οικονομία για την εξεταζόμενη χρονική περίοδο 1980-2010 έχουμε να πούμε τα εξής:

Οι ετήσιες εισροές ΑΞΕ για το μεγαλύτερο μέρος της εξεταζόμενης χρονικής περιόδου αποτελούν ένα πολύ μικρό μέρος του ΑΕΠ (κατά μέσο όρο κάτω από 1%) και σε καμία περίπτωση δεν ξεπερνούν το 4% του ΑΕΠ. Αντίθετα, ο συσσωρευμένος όγκος εισροών ΑΞΕ κινείται σε επίπεδα άνω του 5% για ολόκληρη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, ξεκινώντας από ποσοστό 10% το 1980 και φτάνοντας το 20% περίπου το 2010.

Όσον αφορά την συνολική ετήσια ακαθάριστη επένδυση παγίου κεφαλαίου στην τουρκική οικονομία, οι εισροές ΑΞΕ και πάλι αποτελούν μικρό σχετικά μέρος (κατά μέσο όρο κάτω από 4%) και με μεγαλύτερη συμμετοχή τις χρονιές 2001 και 2006-2008 με ποσοστά περίπου 10% και 16% αντίστοιχα.

Εξετάζοντας τη στατιστική συσχέτιση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του συνολικού και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών και με το μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου, προκύπτουν τα εξής:

1α) Συσχέτιση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του συνολικού ΑΕΠ με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ από το 1980 έως το 2010: 0.02

1β) Συσχέτιση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του συνολικού ΑΕΠ με το μερίδιο των εισροών ΑΞΕ από το 1980 έως το 2010: 0.03

2α) Συσχέτιση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ από το 1980 έως το 2010: -0.03

2β) Συσχέτιση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ με το μερίδιο των εισροών ΑΞΕ από το 1980 έως το 2010: 0.08

Για το χρονικό διάστημα 1980-2010 δε φαίνεται επομένως να εμφανίζεται κάποια σημαντική στατιστική συσχέτιση μεταξύ του ρυθμού ανάπτυξης του συνολικού ή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και των μεριδίων συσσωρευμένου όγκου και εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου στην τουρκική οικονομία. Στο ίδιο αποτέλεσμα καταλήγουμε αν το χρονικό διάστημα 1980-2010 χωριστεί σε υποπεριόδους πριν και μετά το 2000-2001, οπότε και φαίνεται να σταθεροποιείται κάπως ο ρυθμός ανάπτυξης της τουρκικής οικονομίας.

Η στατιστική συσχέτιση του ρυθμού μεταβολής του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, με το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών προς το ΑΕΠ, το οποίο για τη συνολική περίοδο 1980-2010 είναι ίση με -0,41. Αν και όχι ιδιαίτερα σημαντική, η αρνητική αυτή συσχέτιση φανερώνει πως ο ρυθμός μεταβολής του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, συνοδεύεται από μια αντίστροφη δυναμική στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Δηλαδή οι περίοδοι όπου εμφανίζεται οικονομική ανάπτυξη στην Τουρκία, συνήθως συνοδεύονται από διευρυνόμενο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

2.5 Πληθωρισμός και ΞΑΕ

Στον πίνακα 4 θα δούμε το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου, το μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου και ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού. Η υπό εξέταση χρονική περίοδος είναι η 1980-2010 στην Τουρκία.

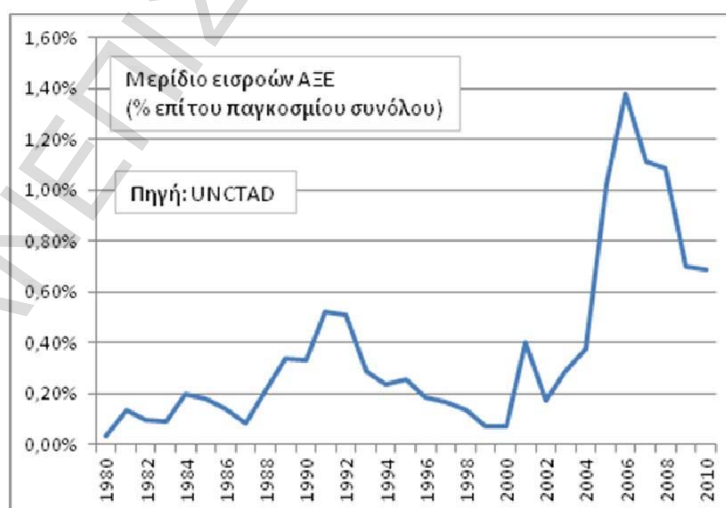
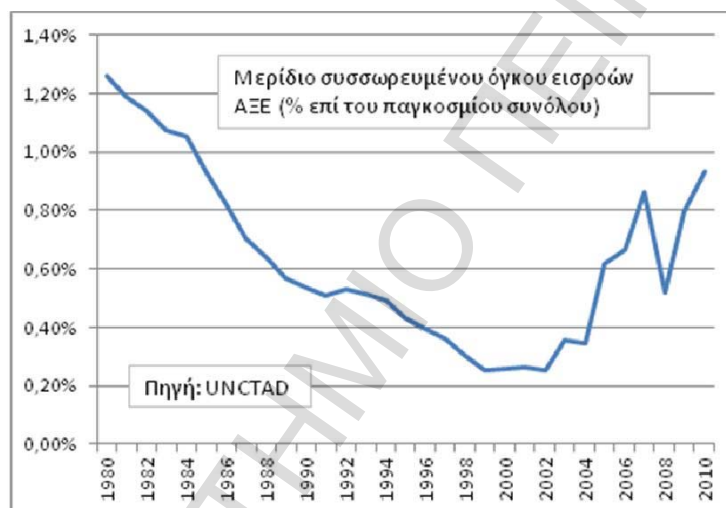
Πίνακας 4: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%), μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%) και ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού (%)

	Μερίδιο συσσωρευμένου Όγκου εισροών ΑΞΕ (%)	Μερίδιο εισροών ΑΞΕ (%)	Ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού (%)
1980	1,26%	0,03%	93%
1981	1,19%	0,14%	44%
1982	1,14%	0,09%	28%
1983	1,08%	0,09%	26%
1984	1,05%	0,20%	48%
1985	0,93%	0,18%	53%
1986	0,82%	0,14%	36%
1987	0,71%	0,08%	34%
1988	0,64%	0,22%	69%
1989	0,57%	0,34%	75%
1990	0,54%	0,33%	58%
1991	0,51%	0,53%	59%
1992	0,53%	0,51%	65%
1993	0,52%	0,28%	68%
1994	0,49%	0,24%	105%
1995	0,43%	0,26%	86%
1996	0,39%	0,18%	77%
1997	0,36%	0,17%	81%
1998	0,30%	0,13%	138%
1999	0,25%	0,07%	54%
2000	0,26%	0,07%	49%
2001	0,26%	0,41%	52%
2002	0,25%	0,17%	37%

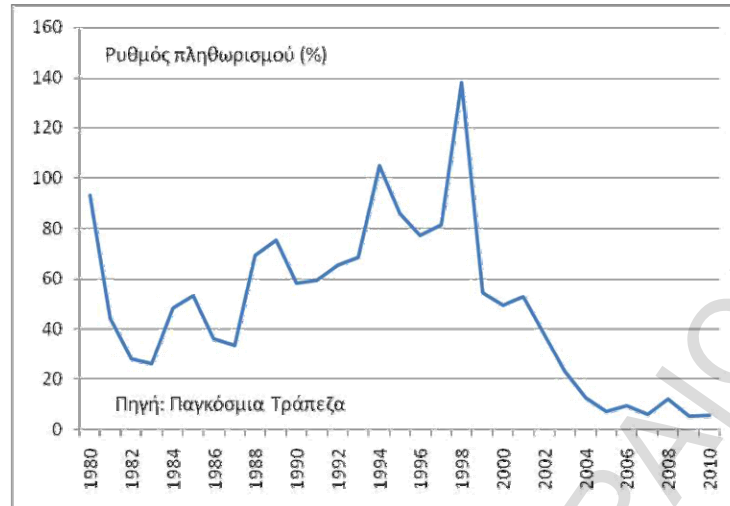
2003	0,36%	0,29%	23%
2004	0,35%	0,37%	12%
2005	0,62%	1,02%	7%
2006	0,67%	1,38%	9%
2007	0,86%	1,12%	6%
2008	0,52%	1,09%	12%
2009	0,80%	0,70%	5%
2010	0,93%	0,69%	6%

Πηγή: UNCTAD

Διάγραμμα 10: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου

Διάγραμμα 11: Ρυθμός πληθωρισμού

Εν συνεχεία θα εξετάσουμε τη συσχέτιση του ρυθμού μεταβολής του πληθωρισμού με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ την περίοδο 1980-2010.

Συσχέτιση του ρυθμού μεταβολής του πληθωρισμού με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ από το 1980 έως το 2010: -0.25

Για το συνολικό χρονικό διάστημα 1980-2010 επομένως, φαίνεται ότι στην περίπτωση της Τουρκίας ο πληθωρισμός δε σχετίζεται με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ, αλλά στο μέτρο της μικρής τους συσχέτισης, σχετίζεται αρνητικά.

2.6 Ανεργία και ΞΑΕ

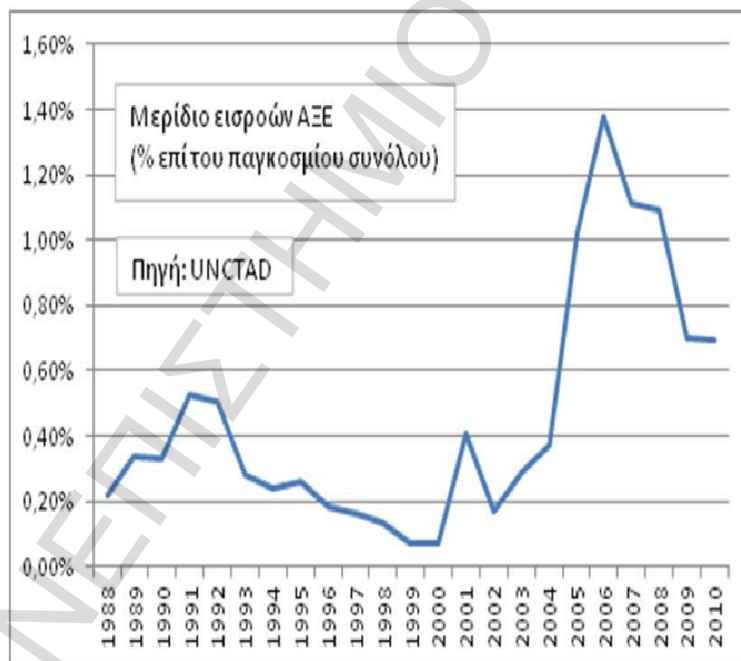
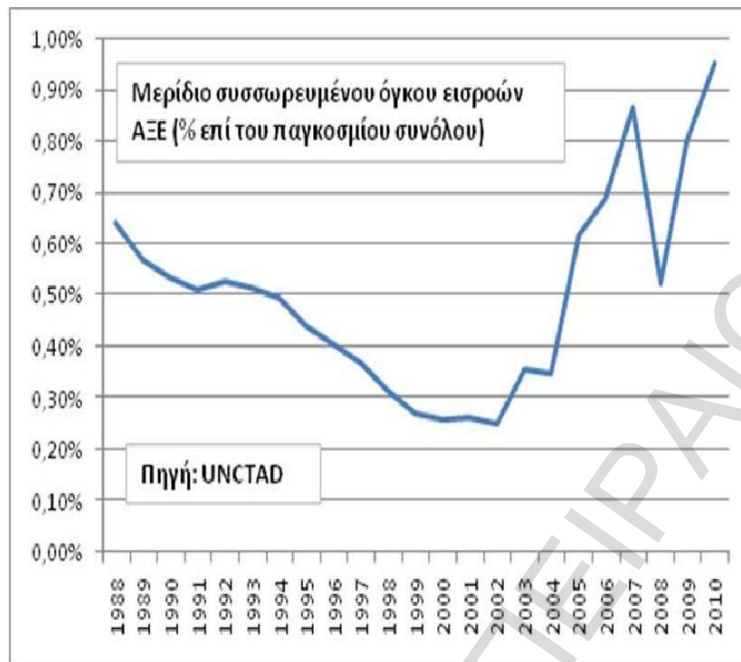
Στον πίνακα 5 θα δούμε το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου, το μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου και το ετήσιο ποσοστό ανεργίας, κατά την περίοδο 1988-2010 στην Τουρκία.

Πίνακας 5: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%), μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου (%) και ετήσιο ποσοστό ανεργίας (%)

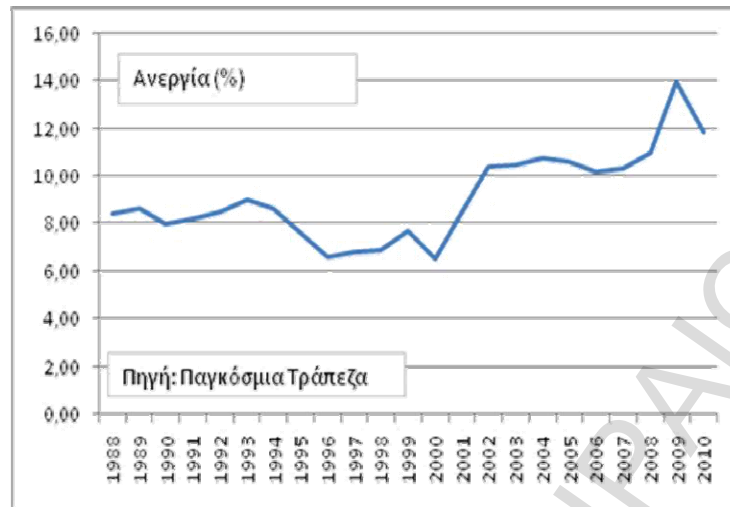
	Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ (%)	Μερίδιο εισροών ΑΞΕ (%)	Ετήσιο ποσοστό ανεργίας (%)
1988	0,64%	0,22%	8,4%
1989	0,57%	0,34%	8,6%
1990	0,54%	0,33%	8,0%
1991	0,51%	0,53%	8,2%
1992	0,53%	0,51%	8,5%
1993	0,52%	0,28%	9,0%
1994	0,49%	0,24%	8,6%
1995	0,43%	0,26%	7,6%
1996	0,39%	0,18%	6,6%
1997	0,36%	0,17%	6,8%
1998	0,30%	0,13%	6,9%
1999	0,25%	0,07%	7,7%
2000	0,26%	0,07%	6,5%
2001	0,26%	0,41%	8,4%
2002	0,25%	0,17%	10,4%
2003	0,36%	0,29%	10,5%
2004	0,35%	0,37%	10,8%
2005	0,62%	1,02%	10,6%
2006	0,67%	1,38%	10,2%
2007	0,86%	1,12%	10,3%
2008	0,52%	1,09%	11,0%
2009	0,80%	0,70%	14,0%
2010	0,93%	0,69%	11,9%

Πηγή: UNCTAD

Διάγραμμα 12: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επι του παγκοσμίου συνόλου

Διάγραμμα 13: Ετήσιο ποσοστό ανεργίας

Θα εξετάσουμε τη συσχέτιση του ποσοστού ανεργίας με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΞΑΕ επί του παγκοσμίου συνόλου στην Τουρκία, για το χρονικό διάστημα 1988-2010.

Συσχέτιση ποσοστού ανεργίας με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ από το 1988 έως το 2010: 0.59

Από τα παραπάνω φαίνεται πως υπάρχει μια ικανοποιητική θετική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού ανεργίας με το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου, για το χρονικό διάστημα 1988-2010.

Η θετική αυτή συσχέτιση θα μπορούσε να υπονοεί ότι το ποσοστό ανεργίας δεν δρα αποτρεπτικά για την πραγματοποίηση ΑΞΕ στην Τουρκία, στο μέτρο που τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας θα μπορούσαν να προκαλέσουν συμπίεση στο ύψος των αμοιβών.

2.7 Οικονομίες συγκέντρωσης και ΞΑΕ

Στην Τουρκία υπάρχουν έξι επιχειρήσεις οι οποίες συναρμολογούν επιβατικά αυτοκίνητα. Αυτές είναι οι FIAT, TOYOTA, FORD, RENAULT, HONDA, HYUNDAI. Οι εταιρείες που παράγουν από την αρχή ή συναρμολογούν φορτηγά είναι οι ANADOLU ISUZU, BMC, CHRYSLER, MAN, MERCEDES-BENZ, FORD, OTOYOL, TEMSA, FIAT, ενώ οι εταιρείες που παράγουν ή συναρμολογούν λεωφορεία είναι οι ISUZU, BMC, KARSAN, MERCEDES-BENZ, HYUNDAI, OTOKAR, FORD, TOYOL, TEMSA, MAN. Εξαγωγές τόσο οχημάτων, όσο και επιμέρους εξαρτημάτων γίνονται από την Τουρκία στην Πορτογαλία, στην Ισπανία, στην Αγγλία, σε άλλες χώρες της ΕΕ, αλλά και προς τις ΗΠΑ, τη Ρωσία και το Ιράν, καθιστώντας την Τουρκία διεθνές παραγωγικό κέντρο αντιπροσωπειών όπως είναι η FIAT, η RENAULT και η FORD. (Κωνσταντινίδης, 2009, σελ 132)

Άλλοι τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον στην Τουρκία είναι ο τομέας της μηχανουργίας, της κλωστοϋφαντουργίας και της κατασκευής μηχανών. Ο τομέας της κλωστοϋφαντουργίας αποτελεί έναν από τους αρχικούς παραγωγικούς κλάδους που αναπτύχθηκαν στην Τουρκία. (Κωνσταντινίδης 2009, σελ 131-133)

Παρατηρούμε λοιπόν ότι στην Τουρκία υπάρχουν κάποιες οικονομίες συγκέντρωσης σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους όπως εκείνους της αυτοκινητοβιομηχανίας, της μηχανουργίας και της κλωστοϋφαντουργίας. Κατά την περίοδο 1995-2010 οι κλάδοι της αυτοκινητοβιομηχανίας και της κλωστοϋφαντουργίας αποτελούσαν το 52,4% των συνολικών εξαγωγών της Τουρκίας. Αυτό το ποσοστό δείχνει ότι αυτοί οι δυο κλάδοι είναι και οι πιο παραγωγικοί της τούρκικης οικονομίας.

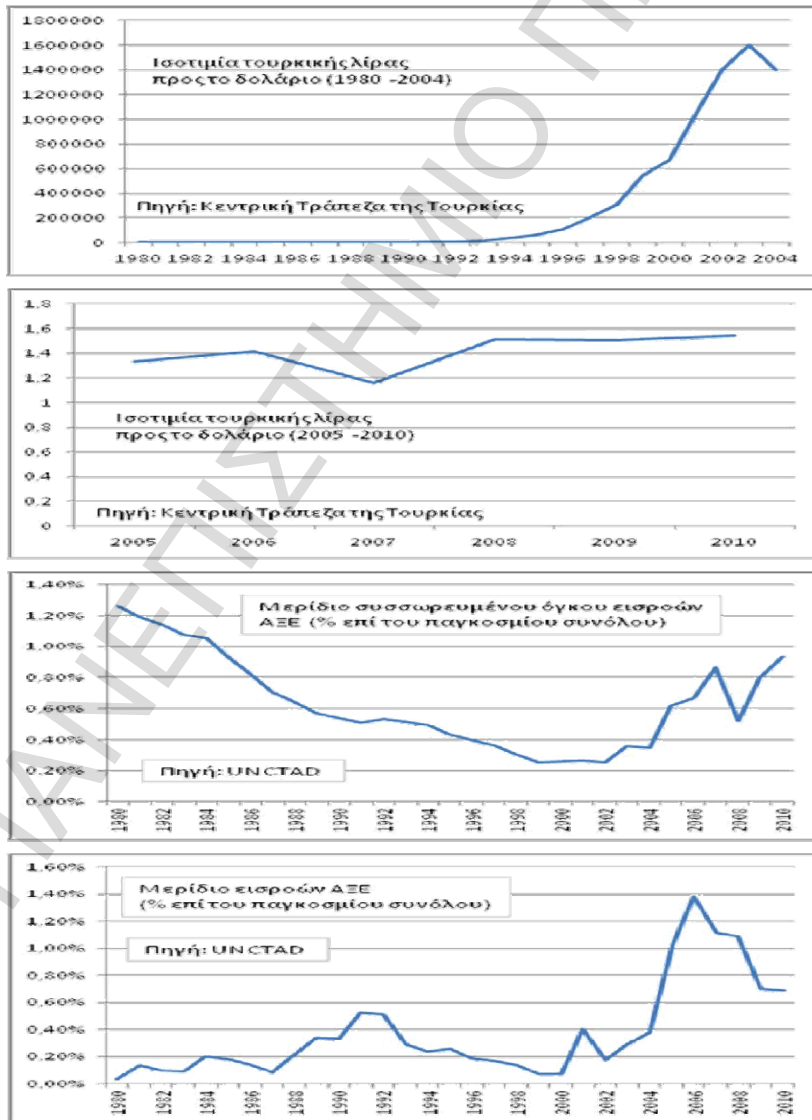
2.8 Συναλλαγματική ισοτιμία και ΞΑΕ

Οι περισσότερες Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στην Τουρκία προέρχονται από χώρες της Ε.Ε, δηλαδή από χώρες που δεν έχει εμπορικούς φραγμούς η τούρκικη οικονομία. Συνεπώς η δυνατότητα εμπορικής προστατευτικής πολιτικής δεν μπορεί να ερμηνεύσει τις ξένες άμεσες επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην Τουρκία. Σε ότι έχει να κάνει με τη δυνατότητα συναλλαγματικής προστατευτικής πολιτικής που έχει η Τουρκία δε φαίνεται διαχρονικά να μπορεί να ερμηνεύσει ως αυτοτελές κίνητρο τις πραγματοποιούμενες ΑΞΕ της πρώτης κατηγορίας, καθώς σε μεγάλες χρονικές περιόδους στο παρελθόν όπου η τουρκική λίρα υποτιμάται, τα μερίδια τόσο του

συσσωρευμένου όγκου εισροών, όσο και των εισροών ΑΞΕ στην τουρκική οικονομία επί του παγκοσμίου συνόλου κινούνται σε χαμηλά επίπεδα. Παρόλα αυτά η κατεύθυνση ερμηνείας των ΑΞΕ όπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό πλαίσιο, εδράζεται στη βασική προϋπόθεση ότι η χώρα που δέχεται τις ΑΞΕ παράγει η ίδια εκείνα τα προϊόντα των οποίων η εισαγωγή υποκαθίσταται από τις ΑΞΕ, και μάλιστα σε ένα σχετικά υψηλό επίπεδο παραγωγικότητας της εργασίας. Αλλιώς δεν τίθεται ούτε ζήτημα προστασίας από το διεθνή ανταγωνισμό (μέτρα εμπορικής προστατευτικής πολιτικής, υποτίμηση του νομίσματος), ούτε ζήτημα εισροών ΑΞΕ για την παράκαμψη της προστασίας.

Το παρακάτω γράφημα δείχνει την πορεία της συναλλαγματικής ισοτιμίας της τούρκικης λίρας με το δολάριο για το χρονικό διάστημα 1980-2010. Ο διαχωρισμός των διαγραμμάτων γίνεται αναγκαστικά λόγω της εισαγωγής της νέας λίρας το 2005.

Διάγραμμα 14: Ισοτιμία τούρκικης λίρας προς το δολάριο

Τα συμπεράσματα που βγάζουμε από τα γραφήματα είναι ότι η τουρκική λίρα σε ολόκληρο το χρονικό διάστημα από το 1980 μέχρι και το 2004 υποτιμάται έναντι του δολαρίου, με ιδιαίτερα έντονο ρυθμό μάλιστα μετά την κρίση του 1993-94. Στο ίδιο χρονικό διάστημα το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου κινείται αρνητικά από το 1.26% το 1980 σε 0.35% το 2004, σημειώνοντας μια μείωση της τάξης του 360%. Στο χρονικό διάστημα 2003-2010 επιτυγχάνεται μια σταθεροποίηση στη συναλλαγματική ισοτιμία, με μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ να έχει γενικά αυξητικές τάσεις.

Σε περίπτωση που οι ΞΑΕ που πραγματοποιούνται στην Τουρκία ανήκουν στην πρώτη κατηγορία (παραγωγή προϊόντων για την εγχώρια αγορά) και σε κλάδους που παράγει η ίδια εκείνα τα προϊόντα των οποίων η εισαγωγή υποκαθίσταται από τις ΑΞΕ, θα ανέμενε κανείς λόγω της υποτίμησης του εθνικού νομίσματος, το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου ΑΞΕ ή των εισροών ΑΞΕ να έχει κάποια τάση αύξησης, κάτι το οποίο όμως όπως φαίνεται, δε συμβαίνει. Επιπλέον, παρατηρείται το γεγονός πως ενώ το μερίδιο του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ δείχνει σαφώς να ανακάμπτει την περίοδο 2003 με 2010, το εμπορικό ισοζύγιο ως ποσοστό του ΑΕΠ για την ίδια περίοδο παρουσιάζει περαιτέρω επιδείνωση.

Τα συμπεράσματα αυτά δείχνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των ΞΑΕ ΑΞΕ που πραγματοποιούνται στην Τουρκία πραγματοποιούνται στους κλάδους των μη εμπορεύσιμων, κάτι το οποίο επαληθεύεται από την κλαδική κατανομή του συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα 2000-2010. Επιπλέον μπορούμε να υποθέσουμε ότι ένα τμήμα των πραγματοποιούμενων ΑΞΕ γίνεται στη δεύτερη κατηγορία ΑΞΕ (παραγωγή για μια τρίτη αγορά ή/και την παγκόσμια αγορά), όπου όμως οι παραγωγικοί-εξαγωγικοί τομείς της οικονομίας παρουσιάζουν ασθενείς σχετικά εγχώριες διακλαδικές διασυνδέσεις. Ο παράγοντας που φαίνεται να έχει την μεγαλύτερη βαρύτητα για την πραγματοποίηση ΞΑΕ κυρίως κυρίως για εκείνες της πρώτης κατηγορίας αποτελεί το μέγεθος της εγχώριας αγοράς, το κατά κεφαλήν εισόδημα και ο πολυάριθμος πληθυσμός της Τουρκίας.

2.9 Ξένες Άμεσες Επενδύσεις με στόχο την διασπορά των επιχειρηματικών κινδύνων

ΞΑΕ στη Τουρκία

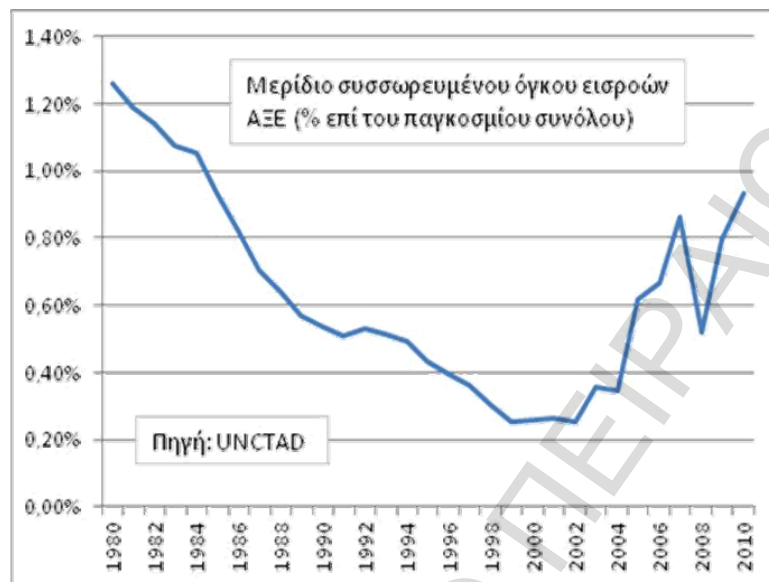
Στον παρακάτω πίνακα θα δούμε τα απόλυτα μεγέθη και το μερίδιο συσσωρευμένου όγκου ΞΑΕ στην Τουρκία για την χρονική περίοδο 1980-2010.

Πίνακας 6: Συσσωρευμένος όγκος εισροών ΑΞΕ (σε εκατομμύρια \$) και μερίδιο επί του παγκοσμίου συνόλου

	Κόσμος (1)	Τουρκία (2)	% (2)/(1)
1980	698951	8801	1,26%
1981	749169	8896	1,19%
1982	784005	8951	1,14%
1983	836490	8997	1,08%
1984	865894	9110	1,05%
1985	987598	9209	0,93%
1986	1136312	9334	0,82%
1987	1337118	9449	0,71%
1988	1528482	9803	0,64%
1989	1837920	10466	0,57%
1990	2081147	11150	0,54%
1991	2344457	11960	0,51%
1992	2425291	12804	0,53%
1993	2608750	13440	0,52%
1994	2851805	14048	0,49%
1995	3438082	14933	0,43%
1996	3985823	15655	0,39%
1997	4588381	16460	0,36%
1998	5762607	17400	0,30%
1999	7137519	18183	0,25%
2000	7450022	19209	0,26%
2001	7477586	19677	0,26%
2002	7501217	18792	0,25%
2003	9387521	33560	0,36%
2004	11100664	38559	0,35%
2005	11563007	71322	0,62%
2006	14300409	95126	0,67%
2007	17901073	154124	0,86%
2008	15451285	80370	0,52%
2009	18041009	143795	0,80%
2010	19906662	186022	0,93%

Πηγή: UNCTAD

Διάγραμμα 15: Μερίδιο συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ επι του παγκοσμίου συνόλου

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τον συσσωρευμένο όγκο εισροών ΞΑΕ για το χρονικό διάστημα 1980-2010 είναι πως η Διεθνής θέση της Τουρκίας ως προς το συσσωρευμένο όγκο εισροών ΞΑΕ έχει δυο τάσεις. Από το 1980 έως και τις αρχές της δεκαετίας του 2000 έχει σταθερή καθοδική πορεία, από ποσοστό 1,26% επί του παγκοσμίου συνόλου το 1980 στο 0,25% το 2002. Από το 2003 παρουσιάζει μια γενική τάση βελτίωσης φτάνοντας το 2010 σε ποσοστό 0,93% επί του παγκόσμιου συσσωρευμένου όγκου εισροών ΑΞΕ.

2.10 Εισροές ΞΑΕ

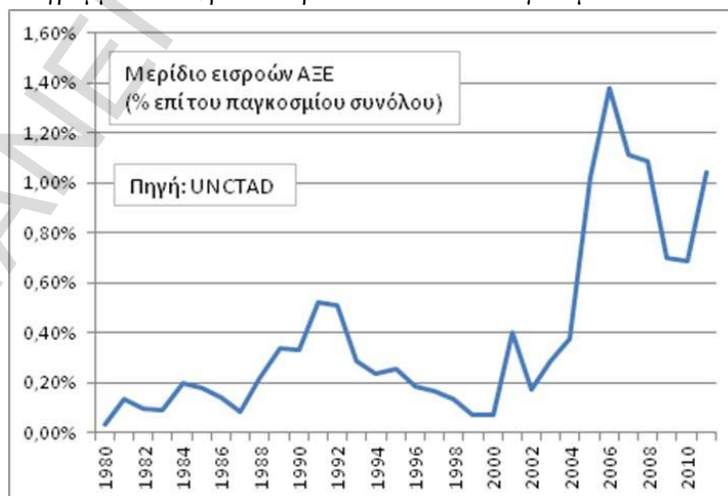
Στον πίνακα 7 θα δούμε τα απόλυτα μεγέθη και το μερίδιο των εισροών ΞΑΕ στην τουρκική οικονομία για την χρονική περίοδο από 1980 έως το 2010 ως ποσοστό τους στην Τουρκία σε σχέση προς τις παγκόσμιες εισροές ξένου κεφαλαίου.

Πίνακας 7: Εισροές ΑΞΕ (σε εκατομμύρια \$) και μερίδιο επί του παγκοσμίου συνόλου

	Κόσμος (1)	Τουρκία (2)	% (2)/(1)
1980	54078	18	0,03%
1981	69570	95	0,14%
1982	58059	55	0,09%
1983	50268	46	0,09%
1984	56839	113	0,20%
1985	55866	99	0,18%
1986	86378	125	0,14%
1987	136641	115	0,08%
1988	164024	354	0,22%
1989	197277	663	0,34%
1990	207455	684	0,33%
1991	154073	810	0,53%
1992	165881	844	0,51%
1993	223316	636	0,28%
1994	256000	608	0,24%
1995	342799	885	0,26%
1996	390900	722	0,18%
1997	487853	805	0,17%
1998	706266	940	0,13%
1999	1091439	783	0,07%
2000	1400541	982	0,07%
2001	827617	3352	0,41%
2002	627975	1082	0,17%
2003	586956	1702	0,29%
2004	744329	2785	0,37%
2005	980727	10031	1,02%
2006	1463351	20185	1,38%
2007	1975537	22047	1,12%
2008	1790706	19504	1,09%
2009	1197824	8411	0,70%
2010	1309001	9038	0,69%
2011	1524422	15876	1,04%

Πηγή: UNCTAD

Διάγραμμα 16: Μερίδιο εισροών ΑΞΕ επί του παγκοσμίου συνόλου

Από τα στοιχεία για τις εισροές ΑΞΕ στο χρονικό διάστημα 1980-2010, το ποσοστό εισροών επί του παγκοσμίου συνόλου φαίνεται να παρουσιάζει διακυμάνσεις, με τις ανοδικές τάσεις να καταγράφονται στις περιόδους πριν τις κύριες εγχώριες ή διεθνείς οικονομικές κρίσεις (1993-94, 2000-01 και 2007-08) και με σημαντικότερη αύξηση αυτήν που εμφανίζεται την περίοδο 2003-2007. Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι η πρώτη σημαντική αύξηση των ΞΑΕ στην Τουρκία λαμβάνει χώρα στα τέλη του 2001 όπου τελειώνει και η οικονομική κρίση.

2.11 Εμπορικοί εταίροι και εθνική προέλευση ΞΑΕ

Στους παρακάτω πίνακες 8 και 9 θα δούμε τις εισαγωγές και τις εξαγωγές που έχει πραγματοποιήσει η Τουρκία στο χρονικό διάστημα 1996-2010 με τους κυριότερους εμπορικούς της εταίρους, ανάλογα με ομάδες χωρών και ανάλογα με τη χώρα.

Εξαγωγές αγαθών			Εισαγωγές αγαθών		
Ομάδα χωρών	χιλιάδες \$	%	Ομάδα χωρών	χιλιάδες \$	%
ΕΕ (27)	486 618 604	52,7%	ΕΕ (27)	639 100 824	44,1%
Άλλες ευρωπαϊκές χώρες	87 527 879	9,5%	Άλλες ευρωπαϊκές χώρες	243 275 573	16,8%
Βόρεια Αφρική	42 066 764	4,6%	Βόρεια Αφρική	28 079 447	1,9%
Άλλες αφρικανικές χώρες	16 171 955	1,8%	Άλλες αφρικανικές χώρες	17 068 755	1,2%
Βόρεια Αμερική	56 123 380	6,1%	Βόρεια Αμερική	93 762 698	6,5%
Κεντρική Αμερική	5 106 602	0,6%	Κεντρική Αμερική	3 888 782	0,3%
Νότια Αμερική	5 146 843	0,6%	Νότια Αμερική	21 182 094	1,5%
Εγγύς και Μέση Ανατολή	137 822 752	14,9%	Εγγύς και Μέση Ανατολή	84 889 003	5,9%
Άλλες ασιατικές χώρες	50 310 003	5,5%	Άλλες ασιατικές χώρες	252 025 180	17,4%
Ωκεανία	3 224 940	0,3%	Ωκεανία	6 377 361	0,4%
Άλλες χώρες	6 489 634	0,7%	Άλλες χώρες	47 850 183	3,3%

Πηγή: TURKSTAT

Πίνακας 9: Εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών σύμφωνα με τη χώρα (1996-2010)					
Εξαγωγές αγαθών			Εισαγωγές αγαθών		
Χώρα	χιλιάδες \$	%	Χώρα	χιλιάδες \$	%
Γερμανία	119 378 099	12,9%	Γερμανία	166 850 210	11,5%
Ην. Βασίλειο	65 482 777	7,1%	Ρωσία	160 958 524	11,1%
Ιταλία	60 484 623	6,6%	Γαλλία	117 256 895	8,1%
Γαλλία	50 539 936	5,5%	Ιταλία	94 790 547	6,6%
ΗΠΑ	52 015 663	5,6%	Κίνα	86 924 047	6,0%
Ρωσία	36 113 770	3,9%	ΗΠΑ	86 164 906	6,0%
Ισπανία	29 674 161	3,2%	Ην. Βασίλειο	53 787 164	3,7%
Ολλανδία	25 616 132	2,8%	Ιράν	39 624 934	2,7%
Ην.Αρ.Εμιράτα	21 106 682	2,3%	Ισπανία	39 164 750	2,7%
Ιράκ	20 671 301	2,2%	Ελβετία	31 805 492	2,2%

Πηγή: TURKSTAT

Από τα στοιχεία που παίρνουμε από τους πίνακες βλέπουμε πως ο βασικός εμπορικός εταίρος της Τουρκίας είναι οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με πρωταγωνιστικό ρόλο αυτό της Γερμανίας. Η Ρωσία, η Κίνα, το Ιράν και οι ΗΠΑ κατέχουν υψηλή θέση στις εισαγωγές ενώ τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Ιράκ, οι ΗΠΑ και η Ρωσία στις εξαγωγές.

Εν συνεχεία θα δούμε την κατανομή των ΑΞΕ στην Τουρκία με βάση τη χώρα προέλευσης. Στον πίνακα 10 παρουσιάζεται ο αριθμός των ξένων εταιρειών που λειτουργούν στην Τουρκία με βάση τη χώρα προέλευσης από το 1954 μέχρι το 2010, ενώ στους πίνακες 11 και 12 αποτυπώνεται το συνολικό κεφάλαιο που επενδύθηκε την περίοδο 2002-2010 από ξένες εταιρείες στην Τουρκία.

Πίνακας 10: Ξένες εταιρείες εν λειτουργία στην Τουρκία με βάση τη χώρα προέλευσης

Χώρα	1954-2005	2006	2007	2008	2009	2010	1954-2010	%
	(Σωρευτικά)						Συνολικά	
Ευρωπαϊκή Ένωση (27)	5431	1832	1896	1681	1399	1343	13582	52,3%
Γερμανία	1777	513	521	552	492	471	4326	16,7%
Ολλανδία	806	249	243	259	147	168	1872	7,2%
Ηνωμένο Βασίλειο	789	435	413	237	202	162	2238	8,6%
Άλλες χώρες τις ΕΕ	371	90	78	101	89	96	825	3,2%
Ευρωπαϊκές χώρες πλην της ΕΕ	1242	335	437	504	417	513	3448	13,3%
Αφρικανικές χώρες	188	39	46	47	68	96	484	1,9%
Βόρεια Αμερική	573	126	146	133	146	136	1260	4,9%
ΗΠΑ	520	107	117	114	115	106	1079	4,2%
Καναδάς	53	19	29	19	31	30	181	0,7%
Κεντρική και Νότια Αμερική	63	12	18	12	17	14	136	0,5%
Εγγύς και Μέση Ανατολή	1965	377	474	533	632	942	4923	19,0%
Αζερμπαϊτζάν	220	80	116	127	163	170	876	3,4%
Ιράκ	295	62	99	83	107	108	754	2,9%
Ιράν	637	98	96	133	173	421	1558	6,0%
Άλλες	813	137	163	190	189	243	1735	6,7%
Άλλες ασιατικές χώρες	695	152	253	220	234	267	1821	7,0%
Κίνα	211	22	38	43	42	43	399	1,5%
Νότια Κορέα	84	12	21	13	21	19	170	0,7%
Άλλες	400	118	194	164	171	205	1252	4,8%
Άλλες χώρες	116	47	34	41	23	33	294	1,1%
Συνολικά	10273	2920	3304	3171	2936	3344	25948	100%

Πηγή: Undesecretariat of Treasury όπως παρατίθεται στο "Foreign Direct Investments in Turkey 2010"

Πίνακας 11: Ροές ΑΞΕ με βάση τη χώρα προέλευσης στο διάστημα 2002-2010 (εκατομμύρια δολάρια)

	Χώρα	Κεφάλαιο	%
1	Ολλανδία	14,261	18,8
2	ΗΠΑ	6,734	8,9
3	Ελλάδα	6,489	8,5
4	Βέλγιο	5,805	7,6
5	Γαλλία	5,136	6,8
6	Αυστρία	4,973	6,5
7	Λουξεμβούργο	4,822	6,3
8	Γερμανία	4,455	5,9
9	Ηνωμένο Βασίλειο	3,709	4,9
10	Ην. Αραβ. Εμιράτα	3,616	4,8
11	Άλλο	16,044	21,0
	Total	76,044	100,0

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Τουρκίας όπως παρατίθεται στο "Foreign Direct Investments in Turkey 2010" Undesecretariat of Treasury

Πίνακας 12: Ροές ΑΞΕ στο διάστημα 2002-2010 (εκατομμύρια δολάρια)			
	Περιοχή	Capital	%
1	Ε.Ε.	49,650	65,3
2	ΗΠΑ	6,734	8,9
3	Ην. Αραβ. Εμιράτα	3,616	4,8
4	Άλλο	16,044	21,0
	Total	76,044	100,0

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Τουρκίας όπως παρατίθεται στο "Foreign Direct Investments in Turkey 2010" Undesecretariat of Treasury

Από τους παραπάνω πίνακες είναι φανερό ότι τον βασικότερο ρόλο για την πραγματοποίηση ΞΑΕ στην Τουρκία παίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Συγκρίνοντας τη δομή εξαγωγών-εισαγωγών σύμφωνα με τη χώρα και την κατανομή των ΑΞΕ με βάση τη χώρα προέλευσης, διαπιστώνεται πως οι χώρες με τις οποίες η Τουρκία πραγματοποιεί το μεγαλύτερο μέρος των εμπορικών της συναλλαγών, είναι και οι χώρες με την εντονότερη παρουσία στον τομέα των ΑΞΕ στην Τουρκία.

2.12 Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών

Η τούρκικη οικονομία μέσω της επιτάχυνσης των εξαγωγών της εντάσσεται στη διεθνή οικονομία η οποία επισπεύδεται με παροχή κινήτρων από το 1980. Ο Oran θεωρεί ότι το άνοιγμα και η φιλελευθεροποίηση της τουρκικής οικονομίας υπήρξαν «ξαφνικά» και «ριζοσπαστικά» κάτω από την επίβλεψη του .N.T. και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Η Δύση πάντα αποτελούσε το οικονομικό και πολιτικό πρότυπο για τις τουρκικές ελίτ και τις προσπάθειές τους να εκσυγχρονίσουν τη χώρα τους, παρά το γεγονός ότι ιστορικά ενυπάρχει ένα κλίμα καχυποψίας προς τα δυτικά κράτη, στον ιμπεριαλισμό των οποίων αποδίδεται η παρακμή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. (Κωνσταντινίδης 2009, σελ 304)

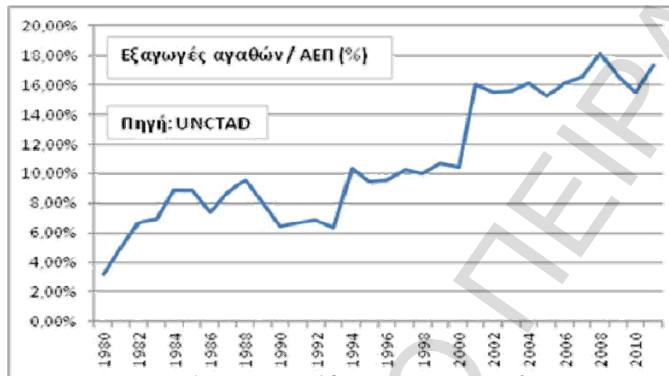
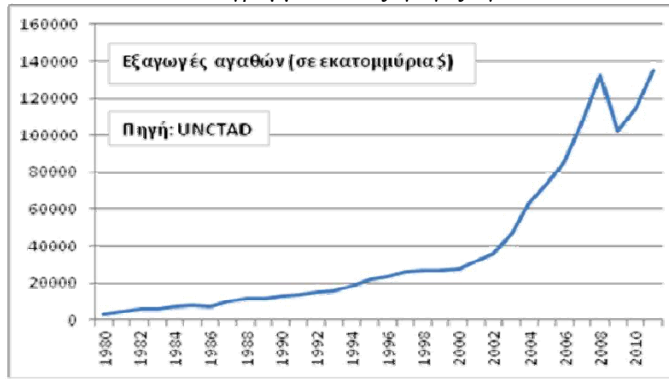
Στον πίνακα που ακολουθεί και στα γραφήματα που θα δούμε παρακάτω παρουσιάζονται οι εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών της τουρκικής οικονομίας σε απόλυτα μεγέθη και σαν ποσοστό ως προς το ΑΕΠ, καθώς και ο λόγος εξαγωγών αγαθών προς τις εισαγωγές αγαθών, για το χρονικό διάστημα 1980-2010.

Πίνακας 13: Όγκος εξαγωγών - εισαγωγών αγαθών (σε εκατομμύρια \$), ποσοστό ως προς το ΑΕΠ και λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών

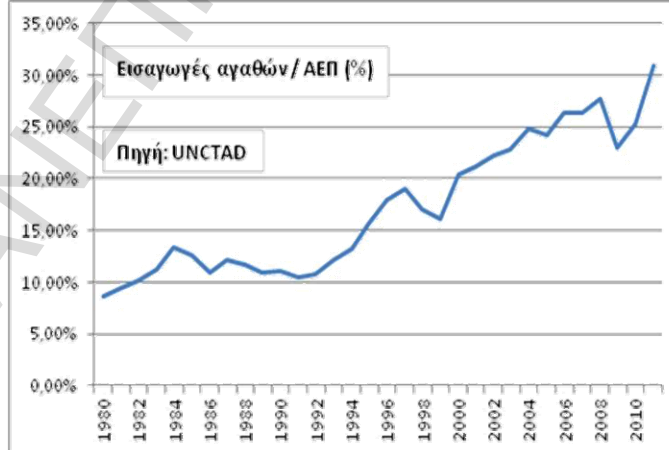
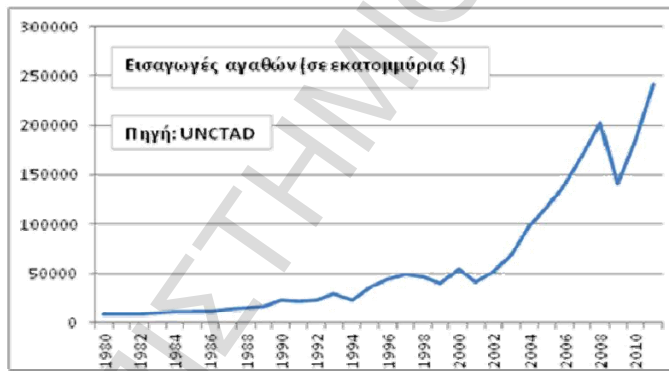
	Εξαγωγές (1)	Εξαγωγές / ΑΕΠ (%)	Εισαγωγές (2)	Εισαγωγές / ΑΕΠ (%)	(1) / (2)
1980	2910	3,15%	7910	8,55%	0,37
1981	4703	4,92%	8933	9,35%	0,53
1982	5746	6,62%	8843	10,19%	0,65
1983	5728	6,91%	9235	11,14%	0,62
1984	7134	8,85%	10757	13,34%	0,66
1985	7958	8,81%	11344	12,55%	0,70
1986	7457	7,33%	11105	10,91%	0,67
1987	10190	8,70%	14158	12,08%	0,72
1988	11662	9,55%	14335	11,74%	0,81
1989	11625	8,07%	15792	10,96%	0,74
1990	12959	6,40%	22303	11,01%	0,58
1991	13595	6,70%	21047	10,37%	0,65
1992	14716	6,88%	22871	10,69%	0,64
1993	15343	6,33%	29428	12,13%	0,52
1994	18106	10,31%	23270	13,25%	0,78
1995	21599	9,49%	35710	15,69%	0,60
1996	23245	9,53%	43628	17,89%	0,53
1997	26260	10,29%	48560	19,02%	0,54
1998	26881	9,98%	45921	17,05%	0,59
1999	26587	10,64%	40226	16,11%	0,66
2000	27775	10,42%	54503	20,45%	0,51
2001	31334	15,99%	41399	21,12%	0,76
2002	36059	15,51%	51554	22,17%	0,70
2003	47253	15,59%	69340	22,88%	0,68
2004	63167	16,11%	97540	24,87%	0,65
2005	73476	15,21%	116774	24,18%	0,63
2006	85535	16,11%	139576	26,29%	0,61
2007	107272	16,58%	170063	26,28%	0,63
2008	132027	18,08%	201964	27,65%	0,65
2009	102143	16,62%	140928	22,93%	0,72
2010	113883	15,51%	185544	25,26%	0,61

Πηγή: UNCTAD

Διάγραμμα 17: Εξαγωγές αγαθών

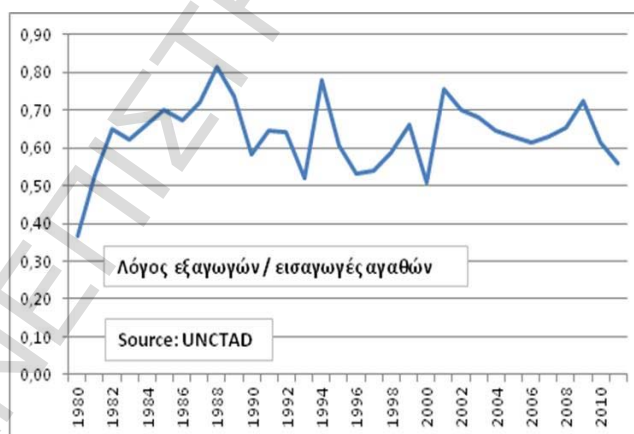
Διάγραμμα 18: Εισαγωγές αγαθών

Τα συμπεράσματα που βγάζουμε από τα διαγράμματα είναι ότι καθ'όλη την περίοδο 1980-2010 το επίπεδο εισαγωγών και εξαγωγών παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, με εντονότερο ρυθμό αύξησης από το 2003 έως το 2010. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές αγαθών από 3,15% του ΑΕΠ το 1980, φτάνουν το 15,51% το 2010, ενώ οι εισαγωγές αγαθών από 8,55% του ΑΕΠ το 1980, φτάνουν το 25,26% το 2010. Συνεπώς και κατά τα λεγόμενα του Onis μετά το 1980 η ολοκλήρωση της τουρκικής οικονομίας με το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα έχει εντατικοποιηθεί μέσω του διεθνούς εμπορίου. (Onis 1992: 497)

Παρακάτω θα δούμε στο γράφημα που παρατίθεται το λόγο των εξαγωγών ως προς τις εισαγωγές των αγαθών της τουρκικής οικονομίας για την περίοδο 1980-2010. Από την εικόνα φαίνεται πως μετά από μια περίοδο αύξησης των εξαγωγών σε σχέση με τις εισαγωγές αγαθών στις αρχές της δεκαετίας του '80, ο λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών της τουρκικής οικονομίας κινείται γύρω από ένα κέντρο βάρους ίσο περίπου με 0,64.

Διάγραμμα 19: Λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών

2.13 Εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών

Στον πίνακα 14 και στα παρακάτω γραφήματα θα δούμε τις εξαγωγές και τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της τουρκικής οικονομίας σε απόλυτα μεγέθη και σαν ποσοστό ως προς το ΑΕΠ, καθώς και ο λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών

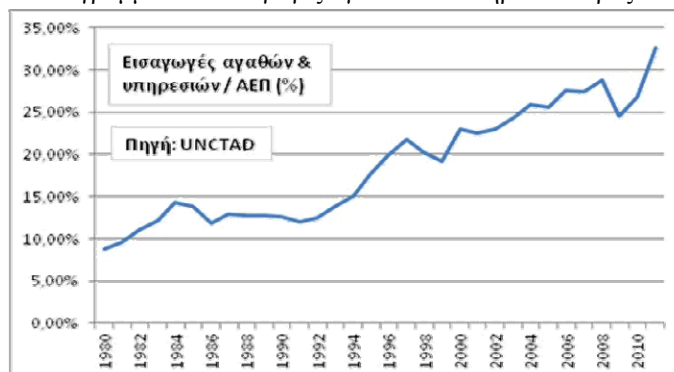
και υπηρεσιών, για το χρονικό διάστημα 1980-2010.

Πίνακας 14: Όγκος εξαγωγών - εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (σε εκατομμύρια \$), ποσοστό ως προς το ΑΕΠ και λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών

	Εξαγωγές (1)	Εξαγωγές / ΑΕΠ (%)	Εισαγωγές (2)	Εισαγωγές / ΑΕΠ (%)	(1) / (2)
1980	3621	3,92%	8082	8,74%	0,45
1981	5967	6,25%	9035	9,46%	0,66
1982	7808	9,00%	9549	11,01%	0,82
1983	7844	9,46%	10061	12,13%	0,78
1984	9609	11,92%	11533	14,30%	0,83
1985	11119	12,30%	12495	13,83%	0,89
1986	10580	10,39%	12008	11,80%	0,88
1987	14135	12,06%	15179	12,95%	0,93
1988	17581	14,40%	15561	12,74%	1,13
1989	18194	12,63%	18356	12,74%	0,99
1990	21042	10,39%	25524	12,60%	0,82
1991	22039	10,85%	24165	11,90%	0,91
1992	24298	11,36%	26567	12,42%	0,91
1993	26263	10,83%	33603	13,86%	0,78
1994	29191	16,62%	26306	14,98%	1,11
1995	36581	16,07%	40113	17,62%	0,91
1996	45150	18,51%	48757	19,99%	0,93
1997	51528	20,19%	55664	21,81%	0,93
1998	54117	20,10%	54637	20,29%	0,99
1999	45482	18,21%	47751	19,12%	0,95
2000	50353	18,89%	61035	22,90%	0,82
2001	49963	25,49%	44190	22,55%	1,13
2002	54765	23,55%	53270	22,91%	1,03
2003	70407	23,24%	73385	24,22%	0,96
2004	91361	23,30%	101281	25,83%	0,90
2005	105312	21,80%	123228	25,51%	0,85
2006	118930	22,40%	146215	27,54%	0,81
2007	143996	22,25%	177258	27,39%	0,81
2008	175110	23,98%	209963	28,75%	0,83
2009	142868	23,25%	150470	24,48%	0,95
2010	15063	21,15%	197149	26,84%	0,79

Πηγή: UNCTAD

Διάγραμμα 20: Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών προς ΑΕΠ

Από τα παραπάνω στοιχεία βλέπουμε καθ'όλη την διάρκεια για την περίοδο 1980-2010 το επίπεδο εισαγωγών και εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών ακολουθεί αυξητική πορεία και κυρίως κατα το 2003-2010. Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από 3,92% του ΑΕΠ το 1980, φτάνουν το 21,15% το 2010, ενώ οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από 8,74% του ΑΕΠ το 1980, φτάνουν το 26,84% το 2010.

Στο γράφημα που απεικονίζεται αμέσως μετά βλέπουμε το λόγο των εξαγωγών προς τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της τουρκικής οικονομίας για την περίοδο 1980-2010. Από την εικόνα φαίνεται πως μετά από μια περίοδο αύξησης των εξαγωγών σε σχέση με τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών στις αρχές της δεκαετίας του '80, ο λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της τουρκικής οικονομίας κινείται γύρω από ένα κέντρο βάρους ίσο περίπου με 0,89.

Διάγραμμα 21: Λόγος εξαγωγών προς εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών

Εξετάζοντας τα στοιχεία που μας δόθηκαν από τα παραπάνω γραφήματα γίνεται ξεκάθαρο πως ενώ η Τουρκία έχει ενσωματωθεί σε μεγάλο βαθμό στην παγκόσμια οικονομία από τη δεκαετία του '80 και μετά μέσω του διεθνούς εμπορίου και παρά την αρχική βελτίωση των όρων εμπορίου της, οι όροι αυτοί έχουν παραμείνει σχετικά στάσιμοι για το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου 1980-2010.

Σε ότι έχει να κάνει με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών η εικόνα είναι καλύτερη σε σύγκριση με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές αγαθών καθώς οι λόγοι εξαγωγών προς τις εισαγωγές στις δύο περιπτώσεις, κυμαίνονται κατά μέσο όρο γύρω από το 0,89 και το 0,64 αντίστοιχα.

2.14 Οι κυριότεροι ξένοι επενδυτές

Κατά την περίοδο 2000-2010 από το σύνολο των 76 δισ. Δολαρίων εισροών ΞΑΕ που επενδύθηκαν στην Τουρκία, το 86% περίπου πραγματοποιήθηκαν από 50 μεγάλες ξένες εταιρείες. Οι 11 από αυτές προέρχονται από τον τραπεζικό τομέα και 6 από τον τομέα των ασφαλιστικών υπηρεσιών. Οι εταιρείες αυτές προσέφεραν 29 δισ. Δολάρια στην τούρκικη οικονομία. Αξιόλογες ήταν και οι επενδύσεις στον ενεργειακό κλάδο. Οι εισροές αυτών των επενδύσεων ήταν της τάξεως των 4 δισ. Δολαρίων. Στον παρακάτω πίνακα θα δούμε τις κυριότερες ΞΑΕ που πραγματοποιήθηκαν στην Τουρκία.

Πίνακας 15: Οι 50 μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις στην Τουρκία για την περίοδο 2000-2011

#	Έτος	Στόχος	Αγοραστής	Χώρα προέλευσης αγοραστή	Αξία συναλλαγής δολ. (σε εκατομμύρια)	Μερίδιο αγοράς	Κλάδος
1	2005	Turk Telekom	Oger Telecom	Σαουδική Αραβία	6.550	55	Τηλεπικοινωνίες
2	2011	Ganani Bankasi	BBVA	Ισπανία	5.800	24,9	Τραπεζικός
3	2006-08	Finansbank	National Bank of Greece	Ελλάδα	5.271	90,1	Τραπεζικός
4	2007	Tekim	Vodafone	Βρετανία (μέσω Ολλ.	4.600	100	Τηλεπικοινωνίες
5	2006	DentzBank A.S.	Deuts Bank	Βέλγιο	3.221	98,9	Τραπεζικός
6	2007	Antalya Havalimanı	Frapport AG; IC İşletim Holding	Γερμανία	3.200	100	Αεροδρομίων
7	2007	Akbank T.A.S.	Citibank	ΗΠΑ	3.100	20	Τραπεζικός
8	2008	Migros	Moorlight Capital S.A. (BC Partners)	Λουξεμβούργο	2.900	50,8	Μεγάλων κα πωστ.
9	2007	Oyak Bank	ING Bank N.V.	Ολλανδία	2.700	100	Τραπεζικός
10	2007	Sabha Gökçen Airport	GMR; Limak; Malaysia Airport Berhad	Ινδία, Μαλαισία	2.600	100	Μεταφορών
11	2006-10	Petrol Ofisi (POAS)	OMV	Αυστρία	2.491	88	Διανομής καυσίμων
12	2011	Mey İcki Sanayi ve Ticaret A.S.	Diageo	Βρετανία	2.100	100	Ζυθοποιίας
13	2007	Petkim	İnşaat, Project; Socar & Turcas Enerji	Σαουδική Αραβία	2.040	51	Πετροχημικών
14	2008	TEKEL	British American Tobacco (BAT)	Βρετανία	1.720	100	Βιομηχανίας Καπνού
15	2005	Turkcell	Alfa Group, TeliaSonera	Ρωσία, Σουηδία	1.600	13,2	Τηλεπικοινωνίες
16	2005	Ganani Bankasi	GE Consumer Finance	ΗΠΑ	1.560	25,5	Τραπεζικός
17	2005	Yapi Kredi Bank	UniCredit	Ιταλία	1.395	57,4	Τραπεζικός
18	2007	UN Ro-Ro	Private equity fund KKR	ΗΠΑ	1.300	97,6	Μεταφορών
19	2011	Academik Sağlık Hizmetleri	Integrated Healthcare Holdings	Μαλαισία	1.260	75	Νοσοκομειακός
20	2008-09	Ereğli Demir Çelik Fabrikaları	Arcelor Mittal	Λουξεμβούργο	1.251	24,9	Μεταλλουργικός
21	2005	Disbank	Fortis	Βέλγιο	1.125	89,3	Τραπεζικός
22	2008	Türkiye Finans Katılım Bankası	National Commercial Bank	Σαουδική Αραβία	1.080	60	Τραπεζικός
23	2008	Baskent Elektrik Dağıtım	Verbund	Αυστρία	921	100	Διανομής ΗΔ. Ενέργειας
24	2006-07	Cevahir Alışveriş Merkezi	St. Martins Siel	Βρετανία	840	100	Εμπορικών κέντρων
25	2006	Mey İcki Sanayi ve Ticaret A.S.	TPG Capital	ΗΠΑ	810	90	Ζυθοποιίας

#	Έτος	Στόχος	Αγοραστής	Χώρα προέλευσης αγοραστή	Αξία συναλλαγής δολ. (εκ)	Μερίδιο εξγοράς	Κλάδος
26	2006	Yibitas Lafarge Orta Anadolu Cimento	Cimpor - Cimentos de Portugal, SGPS	Πορτογαλία	707	100	Τσιμεντοβιομηχανίας
27	2007	Sekerbank	Turankem Securities	Καζακστάν	610	34	Τραπεζικός
28	2007	Eczacibasi Generic Phamac.	Zentiva	Τσεχία	607	75	Φαρμακευτικός
29	2007-08	Acibadem Sağlık Hizmetleri	Abraaj Capital	Ην. Αραβ. Εμπ.	606	53,8	Νοσοκομειακός
30	2008	Allianz Hayat ve Emeklilik	Allianz SE	Γερμανία	991	49	Ασφαλιστικός
31	2008	Akpet	Lukoil	Ρωσία	555	100	Διανομής κηυσίμων
32	2008	AXA Oyak Holding AS	AXA Group	Γαλλία (μέσω Ισπ.)	525	50	Ασφαλιστικός
33	2008	Bursagaz, Kayserigaz	EWE	Γερμανία (μέσω ΗΠΑ)	500	40	Ενέργειας
34	2008	Borascο	OMV	Αυστρία	500	60	Διανομής Ηλ. Ενέργειας
35	2007	Garanti Sigorta	Eureko	Ολλανδία	486	80	Ασφαλιστικός
36	2006	Dogan TV	Axel Springer A.G.	Γερμανία	480	25	Μέσα Ενημέρωσης
37	2009	Gaz Izmet Dagitim (Izgaz)	Gaz de France Suez	Γαλλία	477	100	Ενέργειας
38	2007	Baticim Bati Anadolu Cimento	Orascom Construction Company	Αίγυπτος	454	78,4	Τσιμεντοβιομηχανίας
39	2007	Intergum	Cadbury Plc.	Βρετανία	450	100	Βιομηχανία Ζαχαροδών
40	2010	Amalik, Hamzali, Resadiye Cascade (3 υδροηλεκτρικά εργοστάσια)	Energo-pro a.s.	Τσεχία	421	100	Ενέργειας
41	2008	Cimiko Cimento Sanayii	Cementerie Aldo Barbetti	Ιταλία	390	30	Σκυροδεμάτων
42	2009	Ak Enerji	CEZ	Τσεχία	386	37	Ενέργειας
43	2007	Genel Yaşam Sigorta A.S	Mapfre S.A.	Ισπανία	375	80	Ασφαλιστικός
44	2001	Demirbank	HSBC	Βρετανία	350	100	Τραπεζικός
45	2006	Mey Alcoholic Beverages	Texas Pacific Group	ΗΠΑ	350	90	Ποτοποιίας
46	2008	TEB Sigorta	Zurich Financial Services AG	Ελβετία	345	100	Ασφαλιστικός
47	2007	Sungate Port Royal Hotel	Mirax Group	Ρωσία	340	100	Ξενοδοχειακός
48	2010	Fiba Sigorta	Sompo Japan Insurance (NKSI)	Ιαπωνία	327	99	Ασφαλιστικός
49	2007	Enerjisa	Verbund	Αυστρία	327	50	Ενέργειας
50	2007	Demirdokim	Vaillant	Γερμανία	324	73	Ενέργειας

Μια από τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις της Τουρκίας πραγματοποιήθηκε το 2005 από την Oger Telecom η οποία κατέβαλλε 6.550 εκατ. Δολάρια στην Turk Telecom για να εξάγοράσει το 55% της εταιρείας. Η εξαγορά αυτή αποτελεί την μεγαλύτερη που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι τα τέλη του 2011. Τα τελευταία χρόνια το 35-40% των συνολικών επενδύσεων των 7 δισ. Δολαρίων της Oger Telecom πραγματοποιήθηκαν στην Τουρκία. (zawya, International edition. **Saudi Arabia, UAE dominate Turkish-GCC trade**, 3 Jan 2012, [http://www.zawya.com/story.cfm/sidZAWYA20120103034519/Saudi Arabia UAE dominate Turkis hGCC trade](http://www.zawya.com/story.cfm/sidZAWYA20120103034519/Saudi%20Arabia%20UAE%20dominate%20Turkis%20hGCC%20trade))

Το 2006 η Vodafone προχώρησε σε εξαγορά της Telsim έναντι 4.600 εκατ. Δολαρίων. Τα κυριότερα κίνητρα για την εξαγορά αυτή στάθηκαν, το μέγεθος της τούρκικης αγοράς και η στρατηγική που ακολουθούσε η Vodafone για επέκταση σε αναπτυσσόμενες αγορές. Η Vodafone με αυτή την κίνηση κατάφερε να αυξήσει το πελατολόγιο της κατά 9εκατομμύρια πελάτες. Ο σημερινός αριθμός πελατών της Vodafone στην Τουρκία αγγίζει τα 16,8 εκατομμύρια. (Vodafone, News Release, 13 January 2006, Acquisition of the assets of Telsim in Turkey, http://www.vodafone.com/content/index/press/group_press_releases/2006/press_release13_12.html)

Το 2007 η γερμανική αεροπορική εταιρεία Fraport υπέγραψε κοινοπραξία με την τούρκικη IC Holding για να λειτουργεί μέχρι το 2024 το δεύτερο μεγαλύτερο αεροδρόμιο στην Τουρκία. Η Fraport έχει το 51% του κοινοπρακτικού σχήματος.

Το 2008 η εταιρεία Migros Turk εξαγοράστηκε κατά 50% από την Moonlight Capital SA που εδρεύει στο Λουξεμβούργο έναντι 2.900 εκατ. Δολαρίων. (http://www.fraport.com/content/fraport-ag/en/company/fraport_worldwide)

Το 2010 εξαγοράστηκε κατά 54,1% η Petrol Ofisi AS , μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες τούρκικων πετρελαϊκών προϊόντων λιανικής και χονδρικής εμπορίας από την αυστριακή OMV έναντι 1.400 εκατ. Δολαρίων. Με αυτή την επενδυτική κίνηση η OMV αύξησε το μερίδιο της στην Petrol Ofisi AS από 41,6% σε 95,7%. (Petrol Ofisi, Δελτίο τύπου, 22 Δεκεμβρίου 2010, <http://www.poas.com.tr/pressroom.aspx>)

Το 2011 η βρετανική Diageo εξαγόρασε την Mey Icki Sanayi Ticaret .Η Mey Icki Sanayi Ticaret είναι μια εταιρεία η οποία έχει ηγετική θέση στην Τουρκία στην παραγωγή ρακί, τζίν, βότκας, και λικέρ. Κατατάσσεται ανάμεσα στους κορυφαίους παραγωγούς του κόσμου με ικανότητα παραγωγής που το 2008 ανήλθε στα 94 εκατ.

Λίτρα. Η Diageo plc εδρεύει στο Λονδίνο, είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός οινοπνευματωδών, μπύρας και κρασιού. Η Diageo έχει τα εμπορικά σήματα της βότκας Smirnoff, του ουίσκυ Johnie Walker, του λικέρ Baileys, και της μπύρας Guinness (<http://uk.reuters.com/article/2011/11/30/uk-diageo-europe>)

Μια κοινοπραξία που αποτελείται από την εταιρεία ενέργειας Turcas, την εταιρεία ενέργειας SOCAR που εδρεύει στο Αζερμπαϊτζάν, και το επενδυτικό σχήμα Injaz της Σαουδικής Αραβίας εξαγόρασαν το 2007 τον έλεγχο της κρατικής εταιρείας πετροχημικών Petkim έναντι 2040 εκατ. Δολαρίων. Η Petkim διαθέτει 14 εργοστάσια παραγωγής και εφοδιάζει ένα μεγάλο τμήμα των πετροχημικών που χρησιμοποιούνται στην Τουρκία. Η εταιρεία εξάγει στην Μέση Ανατολή, στην Αφρική, στην Ασία και στις ΗΠΑ.

Το 2008 η εταιρεία British American Tobacco, ο δεύτερος μεγαλύτερος όμιλος καπνού ως προς το παγκόσμιο μερίδιο αγοράς κέρδισε σε δημοπρασία την ιδιωτικοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της κρατικής εταιρείας καπνού Tekel έναντι του ποσού 1,720 εκατ. Δολαρίων. Η British American Tobacco μέσω αυτής της εξαγοράς κατάφερε να αυξήσει το μερίδιο αγοράς της στην τούρκικη αγορά στο 36%. Τα εμπορικά σήματα που έχει είναι τα Viceroy, Pall Mall και Kent. (British American Tobacco, News release, 22 Φεβρουαρίου 2008 <http://www.bat.com/group/site/uk>)

Ο όμιλος τηλεπικοινωνιών της Alfa Group που εδρεύει στην Ρωσία σε συνεργασία με την Teliasonera Telco απέκτησαν μερίδιο 13,2% στην Turkcell έναντι 1600 εκατ. Δολαρίων. Η Turkcell αποτελεί το μεγαλύτερο πάροχο κινητής τηλεφωνίας στην Τουρκία με μερίδιο αγοράς 34%, ακολουθεί η Vodafone με 27% και η Avea με 19%. Τον Ιούνιο του 2007 η αυστριακή Verbund απέκτησε έναντι 327 εκατ. Δολαρίων το 50% των μετοχών της επιχείρησης ηλεκτρισμού Enerjisa Enerji Uretim AS η οποία ανήκει στον όμιλο Sabanci της Τουρκίας. Η Verbund είναι ο μεγαλύτερος πάροχος ηλεκτρικής ενέργειας στην Αυστρία. Επιπλέον το 2009 η Verbund σε συνεργασία με τον όμιλο Sabanci απέκτησε την τουρκική εταιρεία διανομής ενέργειας EDAS Baskent η οποία προμηθεύει 3,1 εκατ. Πελάτες στην περιοχή της Άγκυρας. Μέχρι το τέλος του 2012 η Baskent EDAS έχει ως στόχο να αποκτήσει ηγετική θέση στο δίκτυο διανομής της Τουρκίας. (Verbund History. Foreign interests, <http://reports.verbund.com/gb/en/2010-2>)

Το 2006 πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη συμφωνία στον τομέα των ακινήτων η

οποία ήταν η πώληση του εμπορικού κέντρου Cehavir AV στην εταιρεία St. Martins του Κουβέιτ. Η St. Martins εξαγόρασε έναντι 421 εκατ. Δολαρίων το 50% του εμπορικού κέντρου Cehavir AVM από το μητροπολιτικό δήμο Κωνσταντινούπολης. Το 2011 περίπου 21,5 εκατ. Επισκέπτες πήγαν στο εμπορικό κέντρο και το 2012 ο αριθμός των επισκεπτών αναμένεται να αυξηθεί. (St. Martins,Cehavir. <http://www.stmartinsproperty.com>)

Μια άλλη εξαγορά που έλαβε χώρα στην Τουρκία το 2006 ήταν όταν η Cimpor-Cimentos de SGPS SA εξαγόρασε την τούρκικη Yloac Lafarge SA έναντι 534 εκατ. Ευρώ. Η Lafarge αποτελεί την μεγαλύτερη κατασκευάστρια εταιρεία παγκοσμίως και κατείχε το 50% του ποσοστού της Yloac, το υπόλοιπο ποσοστό το έχουν άλλοι τοπικοί εταίροι. Η Cimpor έχει επεκταθεί τα τελευταία χρόνια σε αναδυόμενες οικονομίες από την Αίγυπτο μέχρι και την Νότια Αφρική. (<http://www.cimpor.pt/artigo.aspx>)

Το 2007 η τσέχικης καταγωγής Zentiva εξαγόρασε την Eczacibasi Generic Pharmaceuticals. Η Eczacibasi ειδικεύεται στην παραγωγή γενόσημων φαρμάκων και καλύπτει μερίδιο αγοράς της τάξεως του 3%. Κατά καιρούς η Τουρκία έχει αποτελέσει πόλο έλξης για πολλούς επενδυτές . Η συμφωνία που πραγματοποιήθηκε με την Eczacibasi ήταν και μια από τις σημαντικότερες. Ένας από τους σημαντικότερους λόγους που πραγματοποιήθηκε αυτή η εξαγορά ήταν η ύπαρξη σημαντικής τοπικής βιομηχανίας γενόσημων φαρμάκων. Σύμφωνα με την PriceWaterhouseCoopers η τούρκικη βιομηχανία αναμένεται να αναπτυχθεί μέχρι το 2020 με σημαντικούς ρυθμούς που ανέρχονται μεταξύ 10-15% ετησίως. Η τσέχικη εταιρεία Zentiva ειδικεύεται στην ανάπτυξη γενόσημων φαρμάκων και αποτελεί μια από τις σημαντικότερες εταιρείες στην Τσεχία και στη Σλοβακία και ανήκει στον όμιλο Sanofi-Aventis.(PWC, Pharma 2020: Marketing the future. Which path will you take? <http://www.pwc.be/en/pharma/pdf/Pharma-2020-marketing-PwC-09.pdf>)

Το 2007 η Abraaj Capital Ltd, μίας από τις μεγαλύτερες εταιρείες ιδιωτικών κεφαλαίων της Μέσης Ανατολής που εδρεύει στο Ντουμπάι εξαγόρασε το 54% του διαχειριστή νοσοκομείων Acibadem Saglik Hizmetleri & Ticaret AS έναντι περίπου 606 εκατ. Δολαρίων. . Η Acibadem είναι ένα από τα μεγαλύτερα ιδρύματα υγείας της Τουρκίας, και απασχολεί άνω των 6.000 εργαζομένων μέσω ενός δικτύου 6 γενικών νοσοκομείων, ιατρικών κέντρων, εξωτερικών ιατρείων, ενός οφθαλμολογικού κέντρου και εργαστηρίων. Κατά τα τέλη του 2011, η Abraaj Capital πώλησε το

μερίδιό της στο νοσοκομείο Acibadem με σημαντικό κέρδος έναντι 840 εκατ. δολαρίων στην Integrated Healthcare Holdings Sdn (IHH), που αποτελεί τον επενδυτικό βραχίονα του κράτους της Μαλαισίας στον τομέα υγείας, και στην οποία συμμετέχει επίσης με ποσοστό 30% και η ιαπωνική επενδυτική εταιρεία Mitsui & Co. (<http://www.abraaj.com>)

Μια άλλη εξαγορά που έλαβε μέρος στην Τουρκία ήταν το 2008 όπου η Arcelor-Mittal εξαγόρασε μέσω του χρηματιστηρίου το 11,3% της τουρκικής Eregli Demir Felik έναντι ποσού 959 εκατ. Δολαρίων. Ο όμιλος Eregli Demir αποτελεί τον μεγαλύτερο παραγωγό χάλυβα στην Τουρκία και την μεγαλύτερη βιομηχανική εταιρεία της Τουρκίας όσον αφορά το σύνολο του ενεργητικού με 9 θυγατρικές εταιρείες. Διαθέτει βιομηχανικές εγκαταστάσεις στην Τουρκία και στην Ρουμανία και κατέχει το 80% των αποθεμάτων σιδηρομεταλλεύματος στην Τουρκία, καθώς και δύο λιμάνια στο Eregli και Iskenderun. Η Arcelor-Mittal, με βάση το Λουξεμβούργο, είναι η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής χάλυβα στον κόσμο και ηγέτης της αγοράς χάλυβα για χρήση στην αυτοκινητοβιομηχανία, στις κατασκευές, οικιακές συσκευές και στη συσκευασία. (<http://www.arcelormittal.com/corporate>)

Ένας άλλος τομέας που έχουν κατά καιρό γίνει πολλές επενδύσεις είναι ο ασφαλιστικός τομέας. Το 2008 οι συνολικές εισροές ΞΑΕ στον ασφαλιστικό κλάδο το 2008 ανήλθαν σε 2 δισ. δολάρια. Η εξαγορά με την υψηλότερη αξία ήταν η απόκτηση του 49% των μετοχών της Allianz Hayat ve Emeklilik από την γερμανική Allianz SE έναντι 590,8 εκατ. δολαρίων. Επίσης, αναλυτικά, 525 εκατ. δολάρια εισέρευσαν για την εξαγορά του 50% των μετοχών της AXA Oyak Holding από την γαλλική AXA, 345 εκατ. δολάρια για την εξαγορά της TEB Sigorta από την Zurich Financial Services AG, 285 εκατ. δολάρια για την εξαγορά της Guven Sigorta από την γαλλική Groupama, 139 εκατ. δολάρια για την εξαγορά της Oyak Sigorta από τον ολλανδικό όμιλο ING και 51 εκατ. δολάρια για την εξαγορά της Isvire Sigorta από την βρετανική Aegon. Το 2007 η ισπανικής καταγωγής Mapfre εξαγόρασε το 80% της Genel Sigorta από τον όμιλο Cukurova έναντι 375 εκατ. Δολαρίων. Επιπλέον η Garanti Bank υπέγραψε συμφωνία με την ολλανδική Eureko για την πώληση των εταιρειών ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών υπηρεσιών έναντι τοθ ποσού των 620 εκατ. δολαρίων. Η Eureko εξαγόρασε μερίδιο 80% στην ασφαλιστική θυγατρική της Garanti την Garanti Sigorta έναντι 486 εκατ. δολαρίων και 15% των μετοχών της

θυγατρικής ιδιωτικών συντάξεων της Garanti Emeklilik ve Hayat έναντι 134 εκατ. δολαρίων. Τώρα πλέον η Garanti Sigorta διαθέτει μία πελατειακή βάση άνω των 6 εκατ. Πελατών και αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους φορείς ασφάλισης στην Τουρκία. (Achmea, <http://www.achmea.com/about/brands/eureka>)

Το 2008 η ρωσική Lukoil Eurasia Petrol JSC εξαγόρασε την τουρκική εταιρεία διανομής καυσίμων Akpet, έναντι του ποσού των 555 εκατ. δολαρίων. Η Akpet αποτελεί έναν από τους εξουσιοδοτημένους διανομείς καυσίμων στην Τουρκία, και κατέχει συνολικά την έκτη θέση από πλευράς μεριδίου αγοράς, την τρίτη θέση όσον αφορά τη χωρητικότητα αποθήκευσης, και τη δεύτερη θέση από την άποψη του αριθμού των αποθηκών. (<http://www.petroworld.com>)

Το 2007 ιδρύθηκε η εταιρεία Borasco Elektrik ως κοινοπραξία της OMV, της MET-KΓΠ και της Lehman Brothers, και είχε ως στόχο την κατασκευή ενός σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με την καύση αερίου στην Σαμψούντα. Το 2008 η OMV Power International απέκτησε το 60% των μετοχών της Borasco έναντι 500 εκατ. Δολαρίων. Η Borasco στοχεύει να καλύψει τμήμα της ζήτησης στην ταχέως αναπτυσσόμενη αλλά ελλειμματική τουρκική αγορά ενέργειας. Λόγω της στρατηγικής θέσης δίπλα στον αγωγό Blue Stream το εργοστάσιο αναμένεται να ενισχύσει την ασφάλεια του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας για την τουρκική αγορά ενέργειας. Το 2010 η Borasco και η ελληνική κατασκευαστική εταιρεία METKA ανακοίνωσαν σχέδια για την κατασκευή μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Σαμψούντα, στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας της Τουρκίας. (<http://energynewsletterturkey.blogspot.com/2010/04/omv-austria-in-samsun-for-800-mwecpp.html>)

Ένας άλλος πόλος έλξης για τους ξένους επενδυτές αποτελεί η αγορά των μέσων μαζικής ενημέρωσης και ψυχαγωγία. Οι κυριότεροι λόγοι είναι Οι μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης, δεδομένων των χαμηλά ποσοστών δαπανών για διαφήμιση ως ποσοστό επί του ΑΕΠ. Τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία CNN και CNBC των ΗΠΑ ήταν οι πρώτες εταιρείες που εισήλθαν στον κλάδο μέσω του σχηματισμού κοινοπραξιών με τον τουρκικό όμιλο Dogan στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Η καναδική CanWest εισήλθε στον τουρκικό ραδιοτηλεοπτικό τομέα με τρεις εξαγορές ραδιοφωνικών σταθμών το 2005 και το 2006. Η NewsCorp Αυστραλίας απέκτησε το τηλεοπτικό κανάλι TGRT και η γερμανική Axel Springer αγόρασε μερίδιο 25% στο τηλεοπτικό δίκτυο του ομίλου Dogan έναντι 480 εκατ. Δολαρίων.

Το 2010 η Energo pro-AS εξαγόρασε το 100% των μετοχών πέντε υδροηλεκτρικών μονάδων από την TURKON-MNG Electricity Generation και την εταιρεία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας Trading Co. Inc. Οι πέντε υδροηλεκτρικοί σταθμοί που αποκτήθηκαν στην Τουρκία είναι οι Aralik, Hamzali, και Resadiye Cascade (τρεις σταθμοί), και βρίσκονται κοντά στα σύνορα με την Γεωργία, στα βορειοανατολικά της Άγκυρας, και κοντά στην πόλη Τοκάτ.

Πρόκειται για έναν ιδιωτικό όμιλο που έχει ηγετική θέση στον τομέα της παραγωγής και διανομής υδροηλεκτρικής ενέργειας στην περιοχή του Καυκάσου. .
(<http://www.energopro.com/?Template=PressReleaseView&RecordID=35&LanguageID=1>)

Το 2007 , ο γερμανικός όμιλος Vaillant διέθεσε το ποσό των 228 εκατ. Ευρώ για να εξαγοράσει από τον όμιλο Koc και την Taylan Holding ποσοστά μετοχών 72,6% και 5% αντιστοίχως, στην τουρκική εταιρεία τεχνολογίας θέρμανσης DemirDokum. . Η εξαγορά της DemirDokum είναι η δεύτερη μεγαλύτερη στην ιστορία του ομίλου της Vaillant. Τα προϊόντα της DemirDokum πωλούνται σε 50 χώρες στην Ευρώπη, στην Ασία και στην Βόρεια Αφρική. Η εταιρεία διαθέτει εγκαταστάσεις παραγωγής στην Τουρκία, στην Κίνα και στην Αλγερία.(<http://www.vaillant.de/Presse/Press-Releases/Archive-2007/article/Vaillant-Group-to-acquire-further-DemirDoekuem-shares.html>)

Το 2009 η Gaz de France Suez εξαγοράζει έναντι του ποσού των 367 εκατ. ευρώ την Gaz Izmet Dagitim (Izgaz), που αποτελεί εταιρεία διανομής φυσικού αερίου και λιανικής πώλησης που ανήκε στο δημοτικό συμβούλιο του Izmit. Η Izgaz εξυπηρετεί 200.000 πελάτες και είναι ο τρίτος μεγαλύτερος διανομέας φυσικού αερίου στην Τουρκία, μετά τους αντίστοιχους της Κωνσταντινούπολης και της Άγκυρας.

Τέλος θα αναφερθούμε στην εξαγορά της τουρκικής Akenerji από την τσεχική CEZ. Το 2009 εξαγόρασε το 37,4% της τουρκικής εταιρείας. Η Akenerji είναι μονάδα παραγωγής ενέργειας μέσω ατμού. . Οι θυγατρικές της δραστηριοποιούνται επίσης στην μεταφορά, στην διανομή, στην αγορά και πώληση ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και στην εξαγωγή/εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Ο τσεχικός όμιλος CEZ είναι ένας όμιλος ετερογενών δραστηριοτήτων μέσω 96 εταιριών, 72 από τις οποίες δραστηριοποιούνται στην Τσεχία.

(<http://www.akenerji.com.tr/eng/Hakkimizda/Tarihce.aspx>)

2.15 Συμπέρασμα

Στο δεύτερο κεφάλαιο κάναμε μια πλήρη περιγραφή της Τουρκίας όσον αφορά τα χαρακτηριστικά της οικονομίας της και τα οικονομικά της μεγέθη. Επιπλέον είδαμε τους κύριους επενδυτές της κατά βάση ξένους καθώς και τα κεφάλαια που επενδύθηκαν για να πραγματοποιηθούν οι ξένες άμεσες επενδύσεις. Συνοπτικά να αναφέρουμε τις 5 πιο μεγάλες επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην περίοδο 2000-2011

Έτος	Στόχος:	Αγοραστής:	Αξία συναλλαγής
2005	Turk Telecom	Oger Telecom	6550 εκατ. Δολάρια
2011	Garanti Bankas	BBVA	5800 εκατ. Δολάρια
2006-8	Finansbank	Εθνική Τράπεζα Ελλάδας	5271 εκατ. Δολάρια
2007	Telsim	Vodafone	4600 εκατ. Δολάρια
2006	DenizBank	Dexia Bank	3221 εκατ. Δολάρια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

3.1 Εισαγωγή

Στο τελευταίο αυτό κεφάλαιο θα δούμε τις ελληνικές εταιρείες που πραγματοποίησαν άμεσες επενδύσεις στην Τουρκία. Αρχικά θα κάνουμε μια μικρή ιστορική αναδρομή για να κατανοήσουμε τα κίνητρα των ελληνικών επιχειρήσεων για να προχωρήσουν σε επενδύσεις στην Τουρκία. Στη συνέχεια θα δούμε τους κυριότερους Έλληνες επενδυτές δίνοντας λίγο περισσότερο έμφαση στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος. Τέλος θα δούμε τους παράγοντες που ώθησαν τους Έλληνες επενδυτές να επιλέξουν την Τουρκία ως χώρα υποδοχής της επένδυσής τους.

3.2 Τα κίνητρα των ελληνικών επιχειρήσεων για την πραγματοποίηση ΞΑΕ στην Τουρκία.

Για να κατανοήσει κάποιος τα κίνητρα και το επενδυτικό ενδιαφέρον πολλών ελληνικών επιχειρήσεων στην Τουρκία σήμερα πρέπει να κοιτάξει στο παρελθόν στο δεύτερο μισό του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα. . Στις αρχές του 20ου αιώνα περίπου 157.165 Έλληνες ζούσαν στην Κωνσταντινούπολη (Behar, 1996). Το 1927, 100.214 Έλληνες είχαν καταγραφεί στην Κωνσταντινούπολη, ενώ το 1955 ένας αριθμός 67.550 (Sarioglou, 2004), και το 2000 περίπου 4.000 (Akgonul 2001). Κατά κύριο λόγο οι Έλληνες που ζούσαν στην Κωνσταντινούπολη ασχολούνταν με το εμπόριο, τόσο το εσωτερικό όσο και το εξωτερικό, και στην πλειοψηφία τους διέθεταν εκτεταμένες περιουσίες και μεγάλες επιχειρήσεις.

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, εμφανίστηκε στην Κωνσταντινούπολη μια ισχυρή ομάδα Ελληνορθόδοξων τραπεζιτών, οι οποίοι δρούσαν στα δημόσια οικονομικά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας καθώς και σε άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Μαζί με τραπεζίτες από άλλες εθνικές κοινότητες-θρησκείες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όπως τους Αρμένιους και τους Εβραίους, αλλά επίσης και Μουσουλμάνους χρηματοδότες και επενδυτές από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στην πόλη κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα για την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών, ίδρυσαν ένα ξεχωριστό επιχειρηματικό όμιλο. Ο προσανατολισμός της ομάδας αυτής ήταν να επωφεληθούν από τις ευνοϊκές συνθήκες που επικράτησαν στο εμπόριο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τον 19ο αιώνα, και συνέδεσαν τις περιουσίες τους με την κατάσταση της οικονομίας των Οθωμανών.

Οι Έλληνες τραπεζίτες του Γαλατά είχαν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη του βραχυπρόθεσμου δανεισμού. Δεσμέυτηκαν να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες του Οθωμανικού χρέους που εμφανίστηκε στις αρχές του 1850, με τη συσσώρευση και την παροχή μετρητών άνω των ιδίων κεφαλαίων τους, αξιοποιώντας την εμπειρία και τις διασυνδέσεις τους από προηγούμενες εμπορικές σχέσεις με τις δυτικές αγορές, ώστε να κερδίσουν από τη διαφορά των χαμηλότερων επιτοκίων που επικρατούσαν στην Ευρώπη. Αργότερα η αγγλογαλλικών συμφερόντων Οθωμανική Τράπεζα (Ottoman Bank), καθώς και άλλες ευρωπαϊκές τράπεζες, θα αναλάβουν τον ίδιο ρόλο.

Οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις στην Ευρώπη επηρέασαν άμεσα την Κωνσταντινούπολη, οδηγώντας σε μεγάλες απώλειες και αποτυχίες, όπως συνέβη το 1869 και ιδιαίτερα το 1873. Ταυτόχρονα, οι όροι των δανείων του οθωμανικού χρέους ήταν συχνά επαχθείς. Ως αποτέλεσμα, η αυτοκρατορία προέβη στην αθέτηση των αποπληρωμών των δανείων της το 1875 και άρχισε τις διαπραγματεύσεις με τους πιστωτές της για την επίλυση του προβλήματος.

Το γεγονός ότι η βάση των ελληνικών τραπεζών ήταν η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση του Οθωμανικού χρέους τους επηρέασε σημαντικά όταν η Οθωμανική Αυτοκρατορία διέκοψε τις πληρωμές το 1875. Η στρατηγική που ακολούθησαν αυτή την αβέβαιη περίοδο, είχε ως στόχο να εξασφαλίσει τα κεφάλαια που είχαν επενδύσει στο Υπουργείο Οικονομικών, πριν από την επικείμενη επίλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με τους ευρωπαίους πιστωτές. Για το σκοπό αυτό,

συνέχισαν να δανείζονται στο δημόσιο ταμείο, και προκειμένου καλυφθούν τα δάνεια διαπραγματεύονταν ως εγγύηση τα δημόσια έσοδα του οθωμανικού κράτους. Για να εξασφαλίσουν τα δάνεια τους ζήτησαν ως εγγύηση έμμεσους φόρους, όπως οι τελωνειακοί δασμοί, και τα έσοδα από τα μονοπώλια. Επίσης, επιζήτησαν μια συμφωνία με την Οθωμανική Τράπεζα, η οποία είχε ήδη δεσμεύσει κονδύλια για το βραχυπρόθεσμο χρέος του οθωμανικού κράτους.

Στα τέλη του 1890 οι μετοχικές τράπεζες που δημιούργησαν οι Έλληνες τραπεζίτες σταμάτησαν τη λειτουργία τους, μετά το τέλος της περιόδου που προβλέπονταν στο καταστατικό τους, ή λόγω της φυσικής γήρανσης των ιδιοκτητών τους.

Αφήνοντας το παρελθόν περνάμε στον 20^ο αιώνα, την περίοδο 1990-1998. Οι περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις κατευθύνουν τις άμεσες επενδύσεις τους στις γειτονικές χώρες των βαλκανίων. Κατά κύριο λόγο στη Βουλγαρία, Ρουμανία, Αλβανία και ΠΓΔΜ. Η πλειοψηφία των φορέων των μητρικών εταιρειών των Ελλήνων επενδυτών ήταν προσωπικές ή οικογενειακές επιχειρήσεις, ενώ μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 ελληνικές κρατικές επιχειρήσεις άρχισαν να παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για την περιοχή. Από το 1998 έως και σήμερα μετά την κοινωνικοπολιτική σταθεροποίηση των χωρών αυτών οι ελληνικές επενδύσεις εντείνονται και αποκτούν μακροπρόθεσμο ορίζοντα και εστίαση. Το ελληνικό επενδυμένο κεφάλαιο που έχει δεσμευθεί στην περιοχή κατατάσσεται μεταξύ των κορυφαίων πέντε θέσεων στις αντίστοιχες οικονομίες των έξι χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Πίνακας 16).

Από τα τέλη του 2010, οι συνολικές ελληνικές άμεσες επενδύσεις στην περιοχή ήταν περίπου 22 δισ. δολάρια και ο αριθμός των εγγεγραμμένων ελληνικών επιχειρήσεων κοντά στις 10.000. Η ελληνική παρουσία, από την άποψη του επενδυμένου κεφαλαίου, είναι ισχυρότερη στην Αλβανία (26% των συνολικών εισερχόμενων ροών ΞΑΕ στην περίοδο 1990-2010), ακολουθούμενη από τη Σερβία (με 15%). Ο μεγαλύτερος αριθμός των ελληνικών θυγατρικών έχει εγκατασταθεί στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία (περίπου 4.899 και 4.100 αντίστοιχα).

Οι ΞΑΕ στην γειτόνα χώρα της Τουρκίας κατά την περίοδο 1954-1999 ήταν περιορισμένες. Ο επίσημος αριθμός καταγεγραμμένων ελληνικών επιχειρήσεων ανέρχονταν συνολικά σε 45, γεγονός που υπαγορεύει ότι οι φάσεις της διεθνοποίησης δεν έχουν εξελιχθεί. Από τον Μάιο του 2004 μετά την επίσκεψη του

Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην Ελλάδα, που αποτελεί την πρώτη επίσημη επίσκεψη Τούρκου πρωθυπουργού από το 1988, οι ελληνικές επιχειρήσεις αρχίζουν να επενδύουν στο χρηματοοικονομικό τομέα της Τουρκίας το 2006 δίνοντας κίνητρο για να εγκατασταθούν περισσότερες εταιρείες στην Τουρκία.

Πίνακας 16. Εισροές ΞΑΕ - Συνολικές και ελληνικής προέλευσης, 2010

USD εκατ.	1990-2000	Εισροές 2001-2010	ΞΑΕ % ΑΕΠ, ετήσιος μ.ο. 2001- 2010	Συνολικό μερίδιο Ελληνικών ΞΑΕ	Ελληνικές ΞΑΕ		# Εταιρειών
					Σύνολο	Κατάταξη	
Αλβανία	579	5.175	5,4%	26%	1.474	1	142
FYROM	557	3.291	5,2%	13%	494	1	280
Σερβία	1.346	20.852	5,6%	15%	3.350	2	250
Ρουμανία	6.564	61.032	5,1%	7%	4.990	5	4.899
Βουλγαρία	3.313	46.708	13,2%	10%	5.042	3	4.100
Τουρκία	8.699	98.170	1,8%	6%	6.482	3	439
Σύνολο	21.058	235.228		9%	21.832		10.110

Πηγή: UNCTAD, BNB, National Statistics, FDI Associations, EIU (2011)

Το 2010 οι ελληνικές άμεσες ξένες στην Τουρκία ανήλθαν το 2010 σε 6,5 δισ. δολάρια και αποτελούν το μεγαλύτερο ποσό που έχει επενδυθεί μεταξύ των χωρών της περιοχής - ακολουθεί στη δεύτερη θέση η Ρουμανία, με εκτιμώμενο ποσό της τάξεως των 5,0 δισ. δολάρια. Συνεπώς η ώθηση στην επιχειρηματική προσέγγιση ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Τουρκία οφείλεται στη βελτίωση των πολιτικών σχέσεων κατά την τελευταία δεκαετία, γεγονός που ενθάρρυνε την υπογραφή της διμερούς συνθήκης επενδύσεων (BIT) στις 24/11/2001, και 22 διμερών συμφωνιών και πρωτοκόλλων συνεργασίας στους τομείς των μεταφορών, εκπαίδευσης, ενέργειας, περιβάλλοντος, και οι οποίες κεφαλαιοποίησαν τα οφέλη από τον όγκο των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των

χωρών. Μεταξύ των 232 εμπορικών εταιρών της Τουρκίας τον Ιούλιο του 2011, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 23η θέση όσον αφορά τις τουρκικές εισαγωγές, από την 30η θέση το 2000, σύμφωνα με την Τουρκική Στατιστική Υπηρεσία (TurkStat). Επίσης, η Ελλάδα αποτελεί τον 21ο μεγαλύτερο εξαγωγικό εταίρο της Τουρκίας το 2011, από την 11η θέση το 2000.

Πίνακας 17: Εξωτερικό εμπόριο Τουρκίας-Ελλάδας

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011/ 7
Τουρκικές Εξαγωγές	476	533	622	814	939	901	1.274	1.648	1.646	1.168	1.084	688
Τουρκικές Εισαγωγές	467	298	334	378	477	582	834	692	784	809	1.149	1.042
Εμπορικό ισοζύγιο	9	235	288	436	462	319	440	956	862	359	-65	-354
Σύνολο εμπορίου	943	831	956	1.192	1.416	1.483	2.108	2.340	2.430	1.977	2.233	1.730
Τουρκικές Εξαγωγές	17.007	19.622	21.571	24.183	29.468	33.207	38.131	44.003	42.903	33.617	39.377	25.445
Τουρκικές Εισαγωγές	31.123	22.145	27.109	30.429	38.743	42.200	47.277	49.997	50.495	40.437	54.026	38.684
Εμπορικό ισοζύγιο	-14.116	-2.523	-5.538	-6.246	-9.275	-8.993	-9.146	-5.994	-7.592	-6.820	-14.649	-13.239
Σύνολο εμπορίου	48.130	41.767	48.680	54.612	68.211	75.407	85.408	94.000	93.398	74.054	93.403	64.129

Στον παρακάτω πίνακα θα δούμε τις διεθνείς και ελληνικές εισροές ΞΑΕ στην Τουρκία. Μέχρι τα τέλη του 2010 είχαν επενδύσει στην Τουρκία 152 χώρες. Κατά την περίοδο 2002-2010 η Ολλανδία κατέλαβε την πρώτη θέση με επενδυμένο κεφάλαιο ύψους 14,1 δισ. δολαρίων, ακολουθούμενη από τις ΗΠΑ με 6,7 δισ. δολάρια, και την Ελλάδα με 6,5 δισ. Δολάρια

Πίνακας 18: Διεθνείς και ελληνικές εισροές ΞΑΕ στην Τουρκία

Χώρες	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Σύνολο 2002-2010
EU-27	455	565	1.027	5.006	14.489	12.601	11.076	4.927	4.762	54.908
<i>Ολλανδία</i>	72	51	568	383	5.069	5.442	1.343	718	501	14.147
<i>Ελλάδα</i>	0	24	38	11	2.791	2.360	775	59	424	6.482
<i>Γαλλία</i>	$\frac{2}{2}$	121	34	2.107	439	367	679	617	589	4.975
<i>Γερμανία</i>	86	142	73	391	357	954	1.237	497	498	4.235
<i>Ηνωμένο Βασίλειο</i>	8	141	126	166	628	703	1.335	350	233	3.690
<i>Ιταλία</i>	241	1	14	692	189	74	249	314	54	1.828
<i>Άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες</i>	26	85	174	1.267	7.807	5.061	6.233	2.431	2.887	25.971
Άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες (Εκτός ΕΕ-27)	13	11	6	1.646	85	373	291	305	243	2.973
<i>Η.Π.Α.</i>	2	52	36	88	848	4.212	868	260	318	6.684
<i>Καναδάς</i>	7	6	61	26	121	11	23	52	56	363
Κεντρική-Νότια Αμερική και Καραϊβική	0	0	0	8	33	494	60	19	5	619
Αφρική	0	0	0	3	21	5	82	2	0	113
Ασία	70	60	60	1.756	1.927	1.405	2.345	673	873	9.169
Εγγύς και Μέση Ανατολή	5	1	54	1.678	1.910	608	2.184	361	437	7.238
<i>Χώρες του Αραβικού Κόλπου</i>	5	0	43	1.675	1.783	311	1.963	209	371	6.360
<i>Ιράν</i>	0	0	0	0	12	3	25	30	42	112
<i>Ισραήλ</i>	0	0	0	1	112	98	100	44	8	363
<i>Άλλες χώρες Εγγύς και Μέσης Ανατολής</i>	0	1	11	2	3	196	96	78	16	403
Άλλες Ασιατικές χώρες	65	59	6	78	17	797	161	312	436	1.931
Άλλες χώρες	24	2	0	2	115	36	2	12	3	196
Σύνολο	571	696	1.190	8.535	17.639	19.137	14.747	6.250	6.260	75.025

Μέχρι τα τέλη του 2010 εταιρείες με κεφάλαια ελληνικής καταγωγής που είχαν επισήμως καταχωρηθεί ανέρχονταν σε 439. Συνεπώς η Ελλάδα κατετάγη στην 14η θέση μεταξύ 152 χωρών όσον αφορά τον αριθμό των εταιρειών. Ο μέσος όρος επενδυμένων κεφαλαίων (καταγεγραμμένων) ανά ελληνική εταιρεία ήταν 15 εκατ. δολάρια, και είναι υψηλότερος από τα αντίστοιχα μεγέθη των 8 εκατ. δολαρίων για τις Κάτω Χώρες και των 6 εκατ. δολαρίων για τις ΗΠΑ. Με συνολικό αριθμό ενεργών ελληνικών επιχειρήσεων περίπου σε 130, όπως εξηγείται παρακάτω, και εξαιρουμένων των δύο επενδύσεων στον τραπεζικό τομέα, καθώς επίσης και αυτών του Τιτάν και της Intralot, τα μέσα επενδυμένα κεφάλαια ανά ελληνική εταιρεία ανήλθαν σε 7 εκατ. δολάρια.

Όπως θα δούμε στον πίνακα 19, το 97% των ελληνικών επιχειρήσεων είναι εγκατεστημένες σε 10 μεγάλες πόλεις που βρίσκονται κυρίως στις περιοχές του Μαρμαρά και του Αιγαίου. Συγκεκριμένα, η Κωνσταντινούπολη έχει προσελκύσει το 66% των επιχειρήσεων, ακολουθούμενη από την Σμύρνη (11%) και την Προύσα (8%). Σε όρους κατανομής ανά τομέα δραστηριότητας, το χονδρικό και λιανικό εμπόριο συγκεντρώνει το 37% των επιχειρήσεων, ακολουθούμενες από τους τομείς μεταποίησης (20%), μεταφορών, αποθηκευτικών χώρων (logistics) και επικοινωνιών (10%).

Πίνακας 19: Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στην Τουρκία: Περιφερειακή κατανομή των εταιρειών ανά κλάδο δραστηριότητας, 2010

Κυριότερες 10 πόλεις	Istanbul	Izmir	Bursa	Antalya	Mugla	Ankara	Είληπε	Kocaeli	Aydin	Balikesir	Te kirdag	Λοιπές	Σύνολο
Κλάδος	Κων/πολι	Σμύρνη	Προύσα	Αττάλεια	Μούγλα	Άγκυρα	Ανδρ/πολη	Κορσαελί	Αϊδίνιο	Παλαιό-καστρο	Ραιδεστός		
Γεωργία, Θήρα, δασοκομία και αλιεία	5	4	1	2			1			1			14
Ορυχεία και λατομεία	3	3										1	7
Βιομηχανία	50	13	7	1		3	1	5			1	5	86
Τρόφιμα, ποτά και καπνά	12	7		1		1						1	22
Κλω στούφαντουργία	5		2								1		9
Καουτσούκ και πλαστικά προϊόντα		2	2										5
Χημικά προϊόντα	8	2						2				2	14
Δέρμα και συναφή προϊόντα, ενδύματα	3											1	4
Ξύλο και προϊόντα χαρτιού													1
Έπιπλα	5	2	3					1				1	12
Μηχανήματα και εξοπλισμός π.δ.κ.α.	4							1					5
Μηχανοκίνητα οχήματα και λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	3												3
Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	3												5
Άλλες Βιομηχανία	5					1							6
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	12	1									1		14
Κατασκευές	13	2	1	2								1	19
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	107	17	23	5	1	3	1			2	1	3	163
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	6	2			9	1	1		1				20
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες	31	4			3		1		1	1		1	42
Χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση	5												5
περιορισίας, εκμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες	27	1		2		1			2			1	34
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	15	1	2										18
Άλλες κοινοτικές, κοινωνικές και προσωπικές δραστηριότητες	15			1		1							17
Σύνολο	289	48	34	13	13	9	5	5	4	4	3	12	439

Πηγή: Undersecretariat of Treasury, Republic of Turkey

3.3 ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Σε αυτήν την ενότητα θα δούμε τις μεγαλύτερες επενδύσεις που έχουν πραγματοποιήσει οι ελληνικές εταιρείες στην Τουρκία. Μια από τις πλέον αξιοσημείωτες ελληνικές επενδύσεις στην γείτονα χώρα ήταν εκείνης της Εθνικής Τράπεζας η οποία απέκτησε συσσωρευτικό μερίδιο 90,1 % στην Finansbank έναντι του ποσού των 5.271 εκατ. Δολαρίων. Η δεύτερη αξιοσημείωτη ελληνική επένδυση πραγματοποιήθηκε από την Eurobank EFG το 2006 όταν εξαγόρασε το 70% στην Tekfenbank. Οι δύο αυτές εξαγορές αποτελούν το 84% των συνολικών επενδυμένων ελληνικών κεφαλαίων στο τέλος του 2010. Στον παρακάτω πίνακα θα δούμε πρόσθετες σημαντικές συμφωνίες ή δημιουργίες νέων θυγατρικών, όπως έχουν ανακοινωθεί από το Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Σχέσεων της Πρεσβείας της Ελλάδας στην Άγκυρα.

Πίνακας 20: Κυριότεροι Έλληνες Επενδυτές στην Τουρκία ανά έτος εγκατάστασης

#	Έτος	Εξαγορασθείσα/Ίδρυθείσα εταιρεία	Επενδύτρια εταιρεία	Ποσοστό συμμετοχής, %
1	1993	Akdeniz Mineral Kaynaklari A.Ş.	Grecian Magnesite S.A.	100
2	1994	Merko Gıda San. ve Tic. A.Ş.	Delta Nomikos S.A.	39
3	1995	Pabak Maden A.Ş.	S & B Industrial Minerals S.A.	99
4	1998	Partnership in Izmir	Kapniki Mikanikidis	50
5	1999	Assos Commercial İth. İhr. Gıda Paz. Ltd. Şti	Kotrotsios Ioannis	50
6	1999	DMT / Porçan Bilgisayar	Datamedia	-
7	1999	Ridenco Tekstil San. Ve Tic. A.Ş.	Ridenco S.A.	100
8	2000	Erol Bilecik	Despec Hellas	-
9	2000	Eurodrip Damla Sulama ve Tic. A.Ş.	Eurodrip S.A.	98
10	2000	Private equity fund with Garanti Securities and J.P. Morgan	National bank of Greece	-
11	2000	Genesis İlac ve Sağlık Ürünleri A.Ş.	P.N. Gerolymatos S.A.	80
12	2000	Kardako Kabuklu Kuruyemiş Gıda Dah. San. A.Ş.	Cardiko – C. Cardassillaris & So	50,0
13	2000	Kleeman Asansör S.A.	Kleeman Hellas S.A.	70
14	2000	Moda Bagno İç ve Dış Tic. İnş. Tur. San. A.Ş.	Moda Bagno-Interni-Ververis	100
15	2000	Palaplast İzmir Plastik San. Tic. A.Ş.	Palatani Bros – Palaplast S.A.	75
16	2000	TCC The Chair Company	Sato S.A.	100
17	2001	Gantek Bilgisayar Danışmanlık Ser. Tic. A.Ş.	Intracom IT Services S.A.	20
18	2001	Index	Pouliadis Group	51
19	2001	Profilas Sanayi Mamulleri İth. Ve İhr. Ltd. Şti	Antzoulatos Group	100
20	2001	Senkroma Boyar Madde Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Crete Plastics S.A.	90
21	2002	Inteltek internet Teknoloji Yatırım ve Danışmanlık Tic. A.Ş.	Intralot S.A.	45
22	2002	Meteksan (Bilkent Holding)	Intrasoff / Intracom	20
23	2002	Sitebank	NovaBank	100
24	2003	Botas	DEPA	-
25	2003	Petra	Lazaridis Marbles	34
26	2004	Lifestyle Agent Tekstil Dış Ticaret A.Ş.	BSB S.A.	100
27	2004	Linomedia Baskı - Yayıncılık Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.	Linomedia S.A.	80
28	2005	Sarantis Türkiye A.Ş.	Sarantis S.A.	85
29	2006	Finansbank	National Bank of Greece	90,1
30	2006	İnak Su Yünleri San ve Tic. S.A. Miramar San. ve Tic.	Nireus S.A.	100
31	2006	Tekfenbank	EFG Eurobank Group	70
32	2007	Ahmed Akhmediyum San. A.Ş.	Ahmed – Mylonas S.A.	100
33	2007	Bronze İtalyan Banyo Mücevherati Tic. Ltd. Şirketi	Bronze Art (Dededimos Group)	100
34	2008	Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Titan S.A.	50
35	2008	Global Tanıtım	Civitas	-
36	2008	Saf Group / Genesis	Hygeia	50
37	2008	Metropolitan Gıda San. Tic. Ltd. Şti	Makan S.A.	50
38	2008	Sega Bakır SA,	Halkor S.A.	50
39	-	Akdeniz Yağ Gıda ve Konservelik San. ve Tic. Şti	P.E.T. Hellas Ltd. – Nestos	100
40	-	Boromik Tütün Sanayi ve Tic. A.Ş.	Leaf Tobacco A. Michalidis Grov	50
41	-	Golden Agent II Tekstil Tic. A.Ş.	Golden Agent S.A.	100
42	-	Kaynak İşi Sistemleri A.Ş.	Charitopoulos Kiriazis	100
43	-	Mardav A.Ş.	Polychem Plastics S.A.	25

Πηγή: Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Σχέσεων, Πρεσβεία της Ελλάδας στην Άγκυρα (Απρίλιος 2009), Εταιρικά δελτία τύπου, Bastian (2004)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η **Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος** (ΕΤΕ) είναι η μεγαλύτερη τράπεζα της Ελλάδας. Ιδρύθηκε το 1841 από τον Γεώργιο Σταύρου, από τα Ιωάννινα, ο οποίος υπήρξε και ο πρώτος διευθυντής της. Είναι μέλος της Αγοράς Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών από ιδρύσεώς της και έχει άδεια ειδικού διαπραγματευτή τύπου Α. Είναι διαφορετική από την Τράπεζα της Ελλάδος, ενώ είχε το εκδοτικό προνόμιο χαρτονομισμάτων στην Ελλάδα ως το 1928.

Η μετοχή της διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών και στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Το Δίκτυό της στην Ελλάδα αριθμεί περισσότερα από 528 Καταστήματα και πάνω από 1383 ΑΤΜ.

Από τους ιδρυτικούς μετόχους της Εθνικής Τράπεζας το 1841, ήταν το ελληνικό κράτος με 1.000 μετοχές, ο Νικόλαος Ζωσιμάς με 500 μετοχές, ο Ιωάννης-Γαβριήλ Ευνάρδος με 300, ο βασιλιάς Λουδοβίκος Β' της Βαυαρίας με 200, ο Κωνσταντίνος Βράνης με 150, ο Θεόδωρος Ράλλης με 100, ο Ιούλιος Έσσλιν, κ.ά.

Το 1952 εξαγόρασε την Τράπεζα της Αθηνάς. Το 1966 ίδρυσε το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, που λειτούργησε μετά την μεταπολίτευση.

Από τον Ιανουάριο 2001 η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί αναπόσπαστο μέλος του Ευρωσυστήματος, που απαρτίζεται από την [Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα](#) (ΕΚΤ) και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που ανήκουν στη ζώνη του ευρώ. Έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συμβάλλει με τη δράση της στην επίτευξη των στόχων και την εκτέλεση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος, το οποίο χαράσσει και εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ. (<http://el.wikipedia.org>)

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος στην Ελλάδα και τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ως πρωταρχικός σκοπός ορίζεται από το Καταστατικό της η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών. Στο βαθμό που δεν επηρεάζεται η επίτευξη του πρωταρχικού της σκοπού, η Τράπεζα στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, έχει κατοχυρωθεί η θεσμική, προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία της, αλλά και η άσκηση δημοκρατικού ελέγχου εκ μέρους της Βουλής.

Η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος (ΕΤΕ) είχε ως στόχο να γίνει ένας από τους κορυφαίους ανεξάρτητους τραπεζικούς ομίλους στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Έτσι αποφάσισε να επενδύσει στην Τουρκία. Με την εξαγορά της Finansbank κατέστη δυνατό στην ΕΤΕ να αποκτήσει μια δυναμική και επιτυχημένη πορεία ανάπτυξης, σε μία ηγετική και μεγάλη περιφερειακή αγορά με σημαντικές δυνατότητες. Η υφιστάμενη οικονομική κρίση στην Ελλάδα είχε τοποθετήσει την Finansbank ως το σημαντικότερη, και σχεδόν αποκλειστική, πηγή της κερδοφορίας του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας. Τον Σεπτέμβριο του 2010, ωστόσο, η Εθνική Τράπεζα ανακοίνωσε, την πρόθεσή της να ακολουθήσει μια δημόσια προσφορά μειωνηφικού ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου και να διαθέσει μειωνηφική συμμετοχή της Finansbank.

Παρακάτω θα δούμε τα οικονομικά αποτελέσματα της Finansbank για τις χρονιές 2011,2012,2013. Τα δεδομένα αντλήθηκαν από το επίσημο site της ΕΤΕ, www.nbg.gr

Οικονομικά αποτελέσματα Finansbank το έτος 2011(www.nbg.com)

- Σε TL 849 εκατ. (€365 εκατ.) ανήλθαν τα καθαρά κέρδη της Finansbank το 2011, μειωμένα κατά -8% έναντι του 2010.
- Σταθερά στο υψηλό επίπεδο του 2010 διατηρήθηκε το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα το οποίο ανήλθε σε TL 2.106 εκατ. (€906 εκατ.) στην Τουρκία μέσα σε περιβάλλον αποκλιμάκωσης των περιθωρίων. Η επίδοση αυτή της Finansbank την τοποθετεί στην κορυφή των Τουρκικών τραπεζών από πλευράς επιτοκιακού περιθωρίου, το οποίο μάλιστα δεν εξαρτάται από ευμετάβλητες πηγές εσόδων όπως τα χρεόγραφα.
- Ο ρυθμός αύξησης των λειτουργικών δαπανών (+16%) έναντι του 2010 αντανακλά τον υψηλό πληθωρισμό και την επέκταση του δικτύου καταστημάτων της Finansbank, το οποίο αυξήθηκε +4% έναντι του 2010 υπερβαίνοντας τα 520 στο τέλος του 2011. Παρά την επέκταση του δικτύου της, ο δείκτης αποτελεσματικότητας (δαπάνες προς έσοδα) της Finansbank διαμορφώθηκε στο επίπεδο του 52%.
- Το 2011, οι συνολικές χορηγήσεις της Finansbank ανέρχονταν σε TL 36,8 δισ. (€15,1 δισ.) σημειώνοντας αύξηση κατά +16% έναντι του 2010.
- Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (CAR) διαμορφώθηκε στο 17,6%, ο υψηλότερος μεταξύ των κύριων ανταγωνιστών.
- Οι χορηγήσεις λιανικής τραπεζικής εξακολουθούν να αποτελούν την αιχμή της αναπτυξιακής δυναμικής της Finansbank και συνεχίζουν να αυξάνονται εντυπωσιακά (+19% από το 2010). Το συνολικό ύψος των χορηγήσεων λιανικής το 2011 ανήλθε σε TL 20,3 δισ. (€8,3 δισ.). Οι χορηγήσεις επιχειρηματικής πίστης ανήλθαν το 2011 σε TL 16,5 δισ. (€6,8 δισ.), σημειώνοντας ρυθμό αύξησης +12% έναντι του 2010, αντανακλώντας τη γενικότερη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος.
- Το ποσοστό των δανείων σε καθυστέρηση στο 2011 αποκλιμακώθηκε περαιτέρω σε 4,8% επί του συνολικού χαρτοφυλακίου, σημειώνοντας μείωση κατά -103 μονάδες βάσης σε σχέση με το 2011. Το κόστος των προβλέψεων μειώθηκε πλέον των 100 μονάδων βάσης το 2010 με ταυτόχρονη διατήρηση του υψηλού επιπέδου κάλυψης των δανείων σε καθυστέρηση από προβλέψεις σε επίπεδα άνω του 75%.
- Θετικές επιδόσεις επιτεύχθηκαν και στο σκέλος των καταθέσεων οι οποίες

εξακολουθούν να αυξάνονται σαν αποτέλεσμα της στρατηγικής της τράπεζας να διευρύνει την καταθετική της βάση, καταγράφοντας εντυπωσιακή αύξηση +22% έναντι του 2010. Στο τέλος του 2011 ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις της τράπεζας βελτιώθηκε στο ιστορικό χαμηλό του 113%.

Οικονομικά αποτελέσματα Finasbank για το έτος 2012 (www.nbg.com)

- Σε TL 924 εκατ. (€400 εκατ.) ανήλθαν τα καθαρά κέρδη της Finasbank το εννεάμηνο του 2012, αυξημένα κατά 38% έναντι του αντίστοιχου εννεαμήνου του 2011, λόγω της ισχυρής αύξησης των καθαρών εσόδων από τόκους και των καθαρών εσόδων από προμήθειες.
- Σημαντικά ενισχυμένα τα καθαρά έσοδα από τόκους στην Τουρκία στο εννεάμηνο του 2012, τα οποία ανήλθαν σε TL 2.094 εκατ. (€908 εκατ.), αυξημένα κατά 34% σε σχέση με το εννεάμηνο του 2011, ως αποτέλεσμα της πολιτικής ανατιμολόγησης του δανειακού χαρτοφυλακίου και του χαμηλότερου κόστους χρηματοδότησης. Η επίδοση αυτή της Finasbank την τοποθετεί στην κορυφή των Τουρκικών τραπεζών από πλευράς επιτοκιακού περιθωρίου, το οποίο μάλιστα δεν εξαρτάται από ευμετάβλητες πηγές εσόδων όπως οι αποτιμήσεις χρεογράφων.
- Ενισχύθηκαν τα έσοδα από προμήθειες τα οποία αυξήθηκαν κατά 33% σε ετήσια βάση και διαμορφώνονται πλέον στο 1/3 των καθαρών εσόδων από τόκους.
- Ο ρυθμός αύξησης των λειτουργικών δαπανών (+10%), έναντι του εννεαμήνου του 2011, ήταν περιορισμένος εάν ληφθεί υπόψη ο υψηλός πληθωρισμός στην Τουρκία ενώ επιπρόσθετα ενσωμάτωσε και την επέκταση του δικτύου καταστημάτων της Finasbank. Ο δείκτης αποτελεσματικότητας (δαπάνες προς έσοδα) της Finasbank διαμορφώθηκε στο εντυπωσιακό επίπεδο του 43% στο τέλος του εννεαμήνου του 2012.

- Το εννεάμηνο του 2012, οι συνολικές χορηγήσεις της Finansbank ανέρχονταν σε TL 40,9 δισ. (€17,6 δισ.) σημειώνοντας αύξηση κατά 11% έναντι του τέλους του 2011. Παρά την πιστωτική επέκταση ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (CAR) διαμορφώθηκε στο 17,5%, ο υψηλότερος μεταξύ των κύριων ανταγωνιστών, ενώ εκτιμάται ότι θα ήταν υψηλότερος κατά τουλάχιστον 50 μ.β. εάν συνυπολογιζόταν το όφελος από την πώληση του 51% της ασφαλιστικής θυγατρικής στην Τουρκία που πραγματοποιήθηκε το δ' τρίμηνο του 2012.
- Το ποσοστό των δανείων σε καθυστέρηση στο εννεάμηνο του 2012 ανήλθε σε 5,2% επί του συνολικού χαρτοφυλακίου. Το κόστος των προβλέψεων διαμορφώθηκε σε 160 μονάδες βάσης το εννεάμηνο του 2012, αυξημένο κατά 66 μονάδες βάσης σε σχέση με το εννεάμηνο του 2011, με ταυτόχρονη αύξηση του ήδη υψηλού επιπέδου κάλυψης των δανείων σε καθυστέρηση από προβλέψεις στο 80% έναντι 75% στο εννεάμηνο του 2011.
- Θετικές επιδόσεις επιτεύχθηκαν και στο σκέλος των καταθέσεων σε ετήσια βάση σαν αποτέλεσμα της στρατηγικής της τράπεζας να διευρύνει την καταθετική της βάση, καταγράφοντας αύξηση 4% έναντι του εννεαμήνου του 2011. Στο τέλος του εννεαμήνου του 2012 ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις της τράπεζας διαμορφώθηκε στο 120%, οριακά αυξημένος κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες σε ετήσια βάση, πριν την έκδοση ομολόγων ύψους TL 2,0 δισ., στην καταθετική τους βάση.
- Επίσης, το Νοέμβριο, η Finansbank άντλησε κεφάλαια ύψους USD 188 εκατ. και €212 εκατ. με κόστος Libor / Euribor +1.35% μέσω κοινοπρακτικού δανείου ενώ εξέδωσε και ομολογίες ύψους USD 350 εκατ., στην Ευρωπαϊκή αγορά, με κουπόνι 5.15%, παρά την αυξημένη προσφορά αντίστοιχων εκδόσεων τουρκικών τραπεζών υποδηλώνοντας την διευρυμένη βάση ρευστότητας στην οποία έχει πια πρόσβαση

Οικονομικά αποτελέσματα Finansbank για το έτος 2013 (www.nbg.com)

- Τα καθαρά κέρδη της Finansbank ανήλθαν σε TL 362 εκατ. (€155 εκατ.), αυξημένα κατά 23% έναντι του α' τριμήνου 2012. Τα εντυπωσιακά αυτά αποτελέσματα βασίστηκαν στη βελτίωση των οργανικών εσόδων, +21% σε

- Το επιτοκιακό περιθώριο διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα, 643 μ.β. στο τέλος του α' τριμήνου, καθώς η συνεχιζόμενη μείωση του κόστους των καταθέσεων αντιστάθμισε σε μεγάλο βαθμό την πτώση των αποδόσεων των στοιχείων ενεργητικού που παρατηρήθηκε στον τραπεζικό κλάδο.
- Ο δείκτης αποτελεσματικότητας (δαπάνες προς έσοδα) βελτιώθηκε περαιτέρω στο άκρως ανταγωνιστικό 41% έναντι 46% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2012. Η βελτίωση αυτή σημειώθηκε παρά την επέκταση του δικτύου καταστημάτων, στο οποίο προστέθηκαν 70 νέες μονάδες σε ετήσια βάση, και το συνεχιζόμενο υψηλό πληθωρισμό.
- Οι συνολικές χορηγήσεις της Finansbank ανήλθαν σε TL 43,7 δισ. (€18,8 δισ.), σημειώνοντας αύξηση 19% σε ετήσια βάση.
- Το δανειακό χαρτοφυλάκιο Λιανικής τραπεζικής αυξήθηκε κατά 25% σε ετήσια βάση σε TL 25,9 δισ. (€11,2 δισ.) ενώ το δανειακό χαρτοφυλάκιο Επιχειρηματικής τραπεζικής αυξήθηκε κατά 12% σε ετήσια βάση σε TL 17,8 δισ. (€7,7 δισ.).
- Ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση αυξήθηκε σε 5,8% έναντι 5,0% το Μάρτιο του 2012, αντανakλώντας τους χαμηλότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης στην Τουρκία.
- Οι συνολικές καταθέσεις σημείωσαν άνοδο 23% σε ετήσια βάση (περιλαμβανομένης της ομολογιακής έκδοσης ύψους TL 2,4 δισ.), διαμορφούμενες σε TL 35,2 δισ. (15,2 δισ.).
- Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις ανήλθε σε 110%, έναντι 114% ένα έτος νωρίτερα (περιλαμβανομένης της ομολογιακής έκδοσης προς ιδιώτες ύψους TL 2,4 δισ.).
- Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (CAR) διαμορφώθηκε στο 19,0%, ο υψηλότερος μεταξύ των κύριων ανταγωνιστών.

EUROBANK EFG

Το 2007 η Eurobank EFG αποφασίζει να επενδύσει στην Τουρκία, αποκτώντας το 70% της της Eurobank Tekfen από τον Όμιλο Tekfen, με δικαίωμα εξαγοράς επιπλέον ποσοστού 29,3% σε μεταγενέστερη ημερομηνία. Ο βασικός λόγος για αυτήν την κίνηση ήταν τα αναμενόμενα υψηλά ποσοστά ανάπτυξης σε μεσοπρόθεσμη βάση, τόσο στην οικονομία όσο και στον τραπεζικό τομέα. Η Tekfenbank διέθετε μια ισχυρή πλατφόρμα λειτουργίας για να εισέλθει σε αυτήν την αγορά, αποτελούνταν από μία διοικητική ομάδα υψηλής ποιότητας και, ο Όμιλος Tekfen παραμένει στρατηγικός εταίρος στην Tekfenbank μετά την εξαγορά της Eurobank EFG. Έτσι η Eurobank Tekfen έχει επιτύχει να υπερτριπλασιάσει το δανειακό της χαρτοφυλάκιο σε 1,5 δισ. ευρώ, να διπλασιάσει το δίκτυό της, και να αυξήσει την κερδοφορία της. Το πελατειακό δίκτυο της Eurobank Tekfen ξεπερνά τους 85,000 πελάτες και κατατάσσεται μεταξύ των 20 μεγαλύτερων τραπεζών στην Τουρκία με βάση το ύψος των δανειακών της υπολοίπων. Τον Απρίλιο του 2012 η Eurobank EFG συμφώνησε να πουλήσει το μερίδιό της στην τούρκικη θυγατρική στην Burgan Bank που εδρεύει στο Κουβέιτ. Οι όροι της συμφωνίας προέβλεπαν την πώληση στην Burgan του 99,3% της Eurobank Tekfen, από την Eurobank EFG και τον Όμιλο Tekfen, έναντι 641 εκατ. τουρκικών λιρών σε μετρητά, δηλαδή σε πολλαπλάσιο 1 επί της λογιστικής της αξίας. (www.eurobank.gr)

TITAN A.E

Το 2008 η εταιρεία TITAN συνφώνησε να δημιουργηθεί μια κοινοπραξία στην Τουρκία με την εταιρεία Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret AS. Το ποσό που καταβλήθηκε για αυτή την κοινοπραξία ήταν 90,5 εκατ. Ευρώ. Η Adocim Cimento Beton Sanayi ve Ticaret AS είναι εταιρεία κατασκευής τσιμέντου, και παράγει ετησίως 1,5 ζκατ. Τόνους τσιμέντου. (www.titan.gr)

ΧΑΛΚΟΡ

Ο όμιλος ΧΑΛΚΟΡ εξαγόρασε το 2008 το 50,1% της τουρκικής εταιρείας Sega Bakir SA έναντι του ποσού του 1 εκατ. Ευρώ. Η εταιρεία Sega Bakir παράγει κυρίως ζυγούς λεωφορείων και σωλήνες χαλκού για βιομηχανική χρήση (π.χ. για ψυγεία και air condition). Έχει αναπτύξει ένα εκτεταμένο δίκτυο πωλήσεων απ'όπου διανέμει και τα προϊόντα της. (www.halcor.gr)

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΜΑΡΜΑΡΑ ΔΡΑΜΑΣ

Το 2003 η εταιρεία Λαζαρίδης Μάρμαρα Δράμας απέκτησε το 33,6% των μετοχών της τουρκικής εταιρείας Petra Mining S.A. η οποία δραστηριοποιείται στην εξόρυξη μαρμάρου και είναι κάτοχος 42 αδειών έρευνας και εκμετάλλευσης στην ευρύτερη περιοχή του Ντιγιαρμπακίρ. (www.lazaridismarmor.eu)

ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ

Το 2001 η εταιρεία Πλαστικά Κρήτης εξαγόρασε το 73% της Boyar Madde Sanayi ve Ticaret AS. Η Boyar Madde Sanayi ve Ticaret AS έχει ως αντικείμενο την παραγωγή πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται για το χρωματισμό πλαστικών (www.plastikakritis.com)

INTRALOT

Το 2002 η Intralot απέκτησε συμμετοχή 25% στην τούρκικη εταιρεία Turkish Sports Betting. Η κοινοπραξία έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα κερδοφόρα και διαχειρίζεται το Sportoto στην Τουρκία, το αντίστοιχο πρότυπο στοιχημάτων ποδοσφαίρου του ΟΠΑΠ. Η Inteltek έχει αναλάβει την αποκλειστική σύμβαση διαχείρισης του αθλητικού στοιχήματος στην Τουρκία. Επιπλέον το 2005 η Intralot κατέβαλλε 67. Εκατ. Ευρώ για να αποκτήσει επιπλέον μερίδιο 20%. (www.intralot.com)

INTRACOM

Η Intracom το 2002 προχώρησε έναντι 20 εκατ. ευρώ στην απόκτηση μεριδίου 20% στον οίκο λογισμικού πληροφορικής Meteksan. Ως μέρος της συμφωνίας, η Meteksan συνεργάζεται με τον Τούρκο προγραμματιστή λογισμικού Gantec, στην οποία η Intracom απέκτησε επίσης μερίδιο 20% το 2001.(www.intracom.com)

NOVABANK A.E

Η NovaBank A.E υπέγραψε το 2002 συμφωνία με τη Sitebank A.S.να μεταφερθούν όλες οι μετοχές της χρεοκοπημένης Sitebank A.S έναντι του ποσού των 50 εκατ. Ευρώ. Η Sitebank, η οποία επήλθε υπό κρατικό έλεγχο στις 10 Ιουλίου 2001, ως

αποτέλεσμα της κρίσης ρευστότητας τον Δεκέμβριο του 2000, ήταν η 58η μεγαλύτερη σε μέγεθος τράπεζα της Τουρκίας με βάση το ενεργητικό της το 2001. Η κρατική Sitebank είχε 13 καταστήματα σε έξι πόλεις της Τουρκίας. Το ενεργητικό της ήταν ισοδύναμο με 31 εκατ. ευρώ και απασχολούσε 223 εργαζομένους. Στη συνέχεια η Sitebank μετονομάστηκε σε BankEuroρα, ως μέλος του Ομίλου Millennium BCP. Το 2010, ο ολλανδικός διεθνής χρηματοοικονομικός όμιλος Credit Europe Bank NV απέκτησε τη Millennium Bank και αντίστοιχα το 95% των μετοχών της θυγατρικής της Millennium Bank AS στην Τουρκία έναντι 58,9 εκατ. ευρώ. (www.millenniumbank.gr)

EURODRIP

Η εταιρεία Eurodrip μπήκε στο Χρηματιστήριο Αθηνών ούτως ώστε να αποκτήσει χρηματικούς πόρους για να χρηματοδοτήσει την επένδυσή της στην Τουρκία. Η εταιρεία που απέκτησε εκεί ονομάστηκε Eurodrip Damla Sulama Ticaret ve Sanayi AS και δραστηριοποιείται στην πώληση και την εμπορία συστημάτων άρδευσης. (www.eurodrip.com)

ΓΕΡΟΛΥΜΑΤΟΣ ΑΕ

Ο Γερολυμάτος Α.Ε εδρεύει στην Αθήνα και είναι μία από τις μεγαλύτερες ανεξάρτητες εταιρείες υγειονομικής περίθαλψης στην Ελλάδα. Το 2000 μετά τη σύσταση κοινοπραξίας στην Τουρκία με τη Genesis Ilac το 2000, εισήγαγε μια σειρά προϊόντων στην τοπική αγορά. Ο όμιλος Γερολυμάτος ασχολείται με την παραγωγή, έρευνα και ανάπτυξη στα συνταγογραφούμενα φάρμακα, στα OTC, στα καλλυντικά, και στα διαγνωστικά και κτηνιατρικά προϊόντα. (www.gerolymatos-otc.com)

ΣΑΡΑΝΤΗΣ

Το 1930 ιδρύθηκε από τον Γρηγόρη Σαράντη στην Κωνσταντινούπολη

μία εταιρεία που αργότερα οδήγησε στην εκπροσώπηση και διανομή των εμπορικών επιχειρήσεων καλλυντικών πολυτελείας στην Ελλάδα. Το 2005 ιδρύθηκε στην Τουρκία η Sarantis Turkiye A.S.(www.sarantis.gr)

ΔΕΠΑ

Η ΔΕΠΑ η ελληνική κρατική εταιρεία φυσικού αερίου, ανέλαβε να προμηθεύει την τούρκικη κρατική εταιρεία μεταφοράς αερίου και πετρελαίου και εμπορίας φυσικού αερίου Botas. Η συμφωνία προβλέπει την ετήσια προμήθεια 0,75 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων για 15 χρόνια. Το αέριο παραδίδεται στην Ελλάδα μετά την ολοκλήρωση των έργων διασύνδεσης των δικτύων φυσικού αερίου μεταξύ των δύο χωρών από τα τέλη του 2007. Το 2010 η ΔΕΠΑ, η Botas και η Edison, η ιταλική πολυεθνική εταιρεία ενέργειας και φυσικού αερίου υπέγραψαν συμφωνία για την διέλευση του αγωγού φυσικού αερίου ITGI. Ο ITGI αποτελεί την υλοποίηση του λεγόμενου «Νότιου Διαδρόμου» (Southern Corridor), που αναγνωρίζεται από την ΕΕ ως «έργο ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος».(www.depa.gr)

ΟΜΙΛΟΣ ΥΓΕΙΑ

Ο όμιλος ΥΓΕΙΑ έχει ως έδρα την Αθήνα, το Δεκέμβρη του 2008 θέλοντας να αποκτήσει το 50% των μετοχών της τούρκικης Genesis, ιδιοκτησίας του Ομίλου SAFAK, κατέβαλε το ποσό των 48 εκατ. Ευρώ. Ο Όμιλος Safak αποτελεί ένα από τα τρία κορυφαία νοσοκομειακά συγκροτήματα στην Κωνσταντινούπολη και από τέσσερα στην μητροπολιτική περιοχή της Κωνσταντινούπολης. Τον Οκτώβριο του 2010 ο όμιλος Υγεία και η οικογένεια Ozturk είχαν συμφωνήσει να διαχωρίσουν την επιχείρηση, έτσι ώστε η ελληνική εταιρεία να διατηρούσε το 100% των τριών νοσοκομείων και η οικογένεια Οζτούρκ το 100% του τέταρτου νοσοκομείου. Ωστόσο η συμφωνία δεν υλοποιήθηκε λόγω της επακόλουθης σύγκρουσης που επήλθε μεταξύ των δύο μερών, η οποία άνοιξε το δρόμο για τον όμιλο Υγεία να αποεπενδύσει από την Τουρκία και να προβεί στην πώληση 50% της συμμετοχής του στη Genesis Holdings, όπως ανακοινώθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2011. Η τιμή πώλησης του μεριδίου του ομίλου

Υγείας στην οικογένεια Οζτούρκ, η οποία κατέχει το υπόλοιπο 50% της Genesis, ήταν 22 εκατ. ευρώ. Όπως ανακοινώθηκε από τον όμιλο Υγεία, «Η συναλλαγή αναμένεται να επηρεάσει θετικά τη λειτουργική κερδοφορία του Ομίλου ΥΓΕΙΑ, δεδομένου ότι το 2010 η επένδυση στον Όμιλο SAFAK συνεισέφερε περίπου 7 εκατ. ευρώ σε απώλειες για τα αποτελέσματα του ομίλου» και προέβλεπε ακόμα μεγαλύτερες απώλειες για το 2011. (www.migclub.gr/acquia-drupal/company/omilos-ugeia)

SATO A.E

Η SATO αποσκοπώντας στη μείωση του κόστους και στην αναδιάρθρωση του ομίλου, μεταβίβασε το σύνολο των μετοχών (99,85% του μετοχικού κεφαλαίου) που κατείχε στην τουρκική εταιρεία TCC-The Chair Company σε δύο Τούρκους ιδιώτες επιχειρηματίες, και έτσι αποεπένδυσε τις δραστηριότητές της στην Τουρκία. Η τιμή μεταβίβασης ανήλθε σε 1,9 εκατ. ευρώ. Ομοίως, η SATO προέβη στην διακοπή και εκχώρηση των δραστηριοτήτων της στη Γερμανία.(www.sato.gr)

3.3.1 Παράγοντες που ευνοούν την είσοδο ελληνικών επενδύσεων στην Τουρκία

Πλεονεκτήματα τοποθεσίας της χώρας:

- A) γεωγραφική εγγύτητα προς την Ελλάδα ή την ΕΕ
- B) ιστορικοί δεσμοί με την Ελλάδα
- Γ) πολιτιστικές ομοιότητες
- Δ) δεσμοί της Τουρκίας με άλλες γειτονικές χώρες
- E) ύπαρξη φυσικών πόρων/πρώτων υλών
- ΣΤ) κλιματικές συνθήκες

Πλεονεκτήματα για την εταιρεία:

- A) αύξηση διεθνούς παρουσίας
- B) αύξηση διεθνούς μεριδίου αγοράς
- Γ) εκμετάλλευση υφιστάμενων επιχειρηματικών ή εμπορικών δεσμών / εμπειρία του παρελθόντος από το εμπόριο
- Δ) διαφοροποίηση κινδύνου
- E) ισχυρό όνομα στην Ελλάδα ή αλλού
- ΣΤ) οικονομίες κλίμακας
- Z) πιέσεις του ανταγωνισμού στη χώρα καταγωγής
- H) ακολούθηση των ανταγωνισμού
- Θ) ακολούθηση των πελατών
- I) ακολούθηση των προμηθευτών

Πλεονεκτήματα που προσφέρει η αγορά:

- A) προσδοκώμενη οικονομική ανάπτυξη
- B) μέγεθος αγοράς
- Γ) ανεκμετάλλευτη αγορά
- Δ) τοπική ζήτηση
- Ε) ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα
- ΣΤ) μακροοικονομική σταθερότητα
- Z) χαμηλό κόστος εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού
- Η) διαθεσιμότητα εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού
- Θ) πολιτική σταθερότητα
- Ι) δυνατότητες εισόδου στην ΕΕ
- Κ) ανεπτυγμένο και αποτελεσματικό δίκτυο προμηθευτών

3.4 Συμπέρασμα

Κατά την περίοδο 2004-2010 πραγματοποιήθηκαν στην Τουρκία οι μεγαλύτερες ελληνικές ΞΑΕ. Η σημερινή συμμετοχή τους στην Τουρκία μπορεί να χαρακτηριστεί ως αναιμική εάν λάβουμε ως κριτήριο τον αριθμό των επενδυτών που προέρχονται από άλλες χώρες. Παρόλα αυτά οι ελληνικές επενδύσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως τολμηρές όταν τις εξετάσουμε από το ποσό της επένδυσης.

Αξίζει λοιπόν να σημειωθεί ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στην τρίτη θέση από πλευράς επενδυμένων κεφαλαίων μεταξύ 152 χωρών. Στο κεφάλαιο αυτό βλέπουμε ποιές ελληνικές επιχειρήσεις πραγματοποίησαν άμεσες επενδύσεις στην Τουρκία. Στους πίνακες που έχουν παρατεθεί είδαμε τους κυριότερους Έλληνες Επενδυτές ανά έτος εγκατάστασης, την περιφερειακή κατανομή ελληνικών ΞΑΕ, το εξωτερικό εμπόριο Τουρκίας-Ελλάδας.

Μελλοντικά με τον νέο προσανατολισμό της εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας, και στην καλύτερευση των σχέσεων των δυο χωρών αναμένεται να έχουμε περισσότερες ελληνικές άμεσες επενδύσεις στην Τουρκία.

Μια τέτοια ενέργεια είναι ιδιαίτερα σημαντική στην τρέχουσα συγκυρία της Ελληνοτουρκικής εξωτερικής πολιτικής, και τις εξελισσόμενες παρενέργειες από την αύξηση των εντάσεων στην ανατολική Μεσόγειο κατά τη διάρκεια του προγράμματος έρευνας υδρογονανθράκων και φυσικού αερίου που αναδεικνύεται πλέον ως ανταγωνιστικό και αντιφατικό στην προσπάθεια της Τουρκίας να ενισχύσει τη γεωπολιτική της επιρροή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στην διπλωματική εργασία που εκπονήθηκε με θέμα: Ελληνικές Άμεσες Διεθνείς Επενδύσεις στην Τουρκία αποσαφηνίστηκαν αρχικά βασικές έννοιες και ορισμοί, εν συνεχεία μελετήθηκε η Τουρκία ως χώρα υποδοχής επενδύσεων και τέλος παρουσιάστηκαν οι ελληνικές εταιρείες που πραγματοποίησαν επενδύσεις στην Τουρκία.

Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο αναλύθηκε εκτεταμένα ο όρος ‘ Ξένη Άμεση Επένδυση’ (ΞΑΕ). Ταξινομήθηκαν οι τύποι και οι μορφές των ΞΑΕ, είδαμε τις προϋποθέσεις που απαιτούνται ώστε να πραγματοποιηθεί μια ξένη επένδυση, τους παράγοντες που την ευνοούν, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των ΞΑΕ.

Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάσαμε την χώρα της Τουρκίας ως προς τα γενικά χαρακτηριστικά της και την οικονομία της, είδαμε βασικά μακροοικονομικά μεγέθη και πήραμε μια εικόνα για τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις που πραγματοποιούνται στην Τουρκία και τους κυριότερους επενδυτές.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύσαμε τις περιπτώσεις των ελληνικών επιχειρήσεων που επένδυσαν στην Τουρκία, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην περίπτωση της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος. Η επένδυση αυτή θεωρείται από τις μεγαλύτερες που έχουν γίνει στην Τουρκία και από τις πιο κερδοφόρες. Είδαμε τα οικονομικά αποτελέσματα της Finansbank για τις χρονιές 2011, 2012, 2013 ούτως ώστε να έχουμε και αριθμητική εικόνα για την πρόοδο της τράπεζας. Όπως είδαμε η Τουρκία είναι μια χώρα που σιγά σιγά εξελίσσεται σε δυναμική χώρα υποδοχής Ξένων Άμεσων Επενδύσεων. Οι παράγοντες που ευνοούν την επιλογή της χώρας είναι πολυάριθμοι.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- 1) ύπαρξη φυσικών πόρων
- 2) κλιματικές συνθήκες
- 3) επενδυτικά κίνητρα
- 4) φορολογικά κίνητρα
- 5) ζώνες ελεύθερων συναλλαγών
- 6) πολιτική σταθερότητα
- 7) προσδοκώμενη οικονομική ανάπτυξη
- 8) μακροοικονομική σταθερότητα
- 9) χαμηλό κόστος εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού
- 10) εκμετάλλευση τεχνογνωσίας και εμπειρίας

Οι ελληνικές επιχειρήσεις εκμεταλλεόμενες τους παραπάνω παράγοντες ξεκίνησαν από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα να πραγματοποιούν συγκρατημένα επενδύσεις στην Τουρκία. Με το πέρασμα των χρόνων και καθώς οι σχέσεις των δυο λαών εξομαλύνονται οι ελληνικές ΞΑΕ στην Τουρκία αναμένονται να αυξηθούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία:

Bitzenis, A. (2009). *The Balkans: Foreign Direct Investment and EU Accession*. Surrey: Ashgate.

Dunning, J. (1977). *Trade, Location of Economic Activity, and the MNE: A Search for an Eclectic Approach*. London: Macmillan.

Weil, D. (2013). *Οικονομική Μεγένθυση*. Κύπρος: Πασχαλίδης.

Ελληνική Ένωση Τραπεζών . (2013). *Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2012*. Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Κυρκιλής, Δ. (2010). *Άμεσες ξένες επενδύσεις*. Αθήνα: Κριτική.

Κωνσταντινίδης, Γ. 2009 (επιμ.), *Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο Διεθνές Σύστημα*

Λιάργκοβας Γ(2007). *Σύγχρονα θέματα της Ελληνικής και Διεθνούς οικονομίας*

Χατζηδημητρίου Γ.Α(1997). *Λόγοι και Στρατηγικές Διεθνοποίησης και οι Ελληνικές Επιχειρήσεις"*

Ιστότοποι

Zawya, International edition. *Saudi Arabia, UAE dominate Turkish-GCC trade*, 3 Jan 2012, [http://www.zawya.com/story.cfm/sidZAWYA20120103034519/Saudi Arabia UAE dominate TurkishGCC trade](http://www.zawya.com/story.cfm/sidZAWYA20120103034519/Saudi_Arabia_UAE_dominat_TurkishGCC_trade)

Vodafone, News Release, 13 January 2006, Acquisition of the assets of Telsim in Turkey, http://www.vodafone.com/content/index/press/grouppress_releases/2006/press_release13_12.html

Vodafone Group Plc, Annual Report 31 March 2011, σελίδα 5, http://www.vodafone.com/content/dam/vodafone/investors/annual_reports/annual_report_accounts_2011.pdf

Diageo, <http://uk.reuters.com/article/2011/11/30/uk-diageo-europe-idUKTRE7AT12120111130>,

<http://www.diageo.com/en-row/investor/Pages/resource.aspx?resourceid=733>

British American Tobacco, News Release, 22 Φεβρουαρίου 2008,

<http://www.bat.com/group/sites/uk>

3mnfen.nsf/vwPagesWebLive/DO7C3J42?opendocument&SKN=

Verbund History: Foreign interests, <http://reports.verbund.com/gb/en/2010-2/managementreport/businessdivisions/participatinginterests/foreigninterests.html>

St.Martins,Cehavir,

<http://www.stmartinsproperty.com/property/property-portfolio/cevahir.aspx>

Cimpor,<http://www.cimpor.pt/artigo.aspx?lang=ing&idobject=539&name=TURKEY>—

PWC, Pharma 2020:Marketing the future. Which path will you take?,

<http://www.pwc.be/en/pharma/pdf/Pharma-2020--marketing-PwC-09.pdf>

Abraaj Capital, <http://www.abraaj.com/>, <http://www.arabianbusiness.com/dubai-s-abraaj-sees-big-gains-from-turkish-deal-442614.html>

Sompo Japan Insurance (NKSJ), <http://www.sompojapan.com.tr/en/sompogroup.asp>

<http://energynewsletterturkey.blogspot.com/2010/04/omv-austria-in-samsun-for-800-mwe->

ccpp.html

<http://www.izgaz-gdfsuez.com/en/>

<http://www.unctad.org>

<http://www.nbg.gr>

<http://www.capital.gr>

<http://www.wikipedia.gr>

<http://www.turkstat.gr>

<http://www.worldbank.org>

<http://www.imerisia.gr>

<http://www.eurobank.gr>

<http://www.titan.gr>

<http://www.halcor.gr>

<http://www.lazaridismarmor.eu>

<http://www.plastikakritis.com>

<http://www.intralot.com>

<http://www.intracom.com>

<http://www.millenniumbank.gr>

<http://www.eurodrip.com>

<http://www.gerolymatos-otc.com>

<http://www.sarantis.gr>

<http://www.depa.gr>

<http://www.migclub.gr/acquia-drupal/company/omilos-ugeia>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ